

BIBLION

"HABENT
SUA
FATA
LIBELLI"

PUBLICAȚIE DE BIBLIOLOGIE • APARE SEMESTRIAL • ANUL V NR. 1 - 2/1997

Biblioteca tomitană

Prima bibliotecă cu caracter public organizată de autorități la Constanța, înființată în 1931, ca bibliotecă a municipiului, în urma deselor intervenții ale unor intelectuali ca I.N. Roman, C. Brătescu, M. Ionescu-Dobrogeanu și alții, iar faptul este hotărât în ședința consiliului municipal din februarie același an. Un imbold îl constituie și adresa nr. 27.369 din 9 iulie a Ministerului Culturii și Instrucțiunii Publice (ministrul, N. Iorga), care cerea edililor "înființarea unei biblioteci comunale, înzestrată cât mai puternic, cu tot felul de publicații". Trebuie reținut faptul că Nicolae Iorga va oferi, pentru achiziționare, circa 100 de titluri din lucrările sale, în condiții avantajoase. Noua bibliotecă va funcționa în localul primăriei, va fi organizată după sistemul adoptat de biblioteca cartierului Vinohrady din Praga, și va fi deschisă publicului în 1934, dar, în numai cîțiva ani (1942), va acumula un fond de circa 20.000 de volume și va căpăta un regulament care o definează ca o "academie dobrogeană", în sensul de depozitară a spiritualității României de la mare.

În deceniiile săse-șapte, biblioteca va purcede spre împlinirea plenară a vocației sale de tezaur informațional al Dobrogei: un program ferm, structurat într-un sistem: a. rezolvarea lecturii publice în *tinutul euxin* și realizarea unei mari biblioteci românești în zonă; b. constituirea unui fond de carte privind această provincie; c. elaborarea bibliografiei locale (cu mai multe compartimente: *bibliografia cărții* - cu conținut dobrogean, editată în Dobrogea sau aparținând unor autori originari de la Pontul Euxin; *bibliografia presei locale*; *bibliografia analitică a articolelor din presa euxină și din țară privind meleagurile pontice*. Pe măsură realizării acestui sistem, s-a procedat la elaborarea unor lucrări ce vizau valorificarea informațiilor acumulate: *Bibliografia Dobrogei* (1969-1993), *Reprezentanți ai Dobrogei în știință și cultura românească* (2 vol.), *Presă dobrogeană* (1878-1984), *Orizonturi culturale dobrogene*, *Bibliophilie au Pont Euxin*, *Reviste dobrogene* s.a.

La constituirea acestui sistem informațional și, mai ales, la asigurarea continuității sale au contribuit directorii instituției și primul dintre ei trebuie amintit **Carol Blum**, doctor în literă și drept, autor de studii clasice, care a activat între anii 1931-1934, urmat de profesorul de istorie **Viorica Pătru** (1934-1944), ce a urmărit constant îmbogățirea fondului dobrogean al bibliotecii. Un impuls major a dat acestei activități **Gh. Popescu**, director în perioada 1957-1962 (studii filologice și biblioteconomice), aici expert la Centrul de Perfectionare a Cadrelor din Ministerul Culturii, apoi **Alexandru Hristu** (filologie slavă), un bun organizator (1962-1965) și, în sfârșit, **Dumitru Constantin-Zamfir** (1965-1997), studii de biblioteconomie (la Moscova 1961-1965) și juridice, vicepreședinte al Asociației Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România, care și-a legat numele de tot ce a realizat biblioteca vreme de trei decenii, urmărind cu o mare consecvență organizarea științifică a colecțiilor, elaborarea instrumentelor de informare și susținerea sistemului bibliografiei locale; totodată, a activat pentru largirea și diversificarea activității prin filiale și a realizat tema de proiectare (cu concursul Bibliotecii Naționale a României) a noului sediu al bibliotecii, aflat acum în construcție. Directorul său a fost doar o scurtă perioadă întreruptă (1969-1971), când la cărmă instituției a stat poetul și publicistul **Ion Faiter**, profesor de limba și literatura română - gradul I, autor a câtorva volume de versuri, publicistică și bibliografie.

Desigur, de-a lungul anilor, biblioteca tomitană și-a realizat demersul cultural prin lucrările săi, unii remarcându-se printr-o asumare discretă a profesiei, desfășurată în mod exemplar (bibliotecari ca **Stela Motoc**, traducătoare din limba engleză, coordonatoarea serviciului de completare, catalogare, informare bibliografică - aici, conducătoarea Bibliotecii Britanice din Constanța, autoare de lucrări bibliografice, **Zina Șchiopu**, specialistă în clasificare și catalogare - aici, bibliotecară în Anglia, **Constantin Cioroianu**, publicist și autor de lucrări bibliografice, mulți ani coordonator al Serviciului de relații cu publicul, **Maria Croitoru** și **Maria Drăgușinescu**, specializate în bibliografie, **Petre Popa**, un excelent inițiator în tehnica muncii cu instrumentele bibliografice ale bibliotecii, **Luana Moina**, specialistă în folcloristică și bibliografie,

Anca Tufiș, bibliograf cu preocupări de literatură protoromână - aici redactor la Radio Constanța și alții). Biblioteca tomitană a fost onorată, în decursul existenței sale, de nume de prestigiu, precum **Constanța Călinescu**, doctor în filologie și autoare a numeroase lucrări bibliografice și de publicistică - aici, directoare a Casei Personalului Didactic, **Constantin Scorpan**, doctor în istorie, autor al unor pertinente studii de arheologie pontică, transferat la B.C.U. - București, **Ștefan Cucu**, doctor în filologie, latinist, poet, autor al unor volume de poezie, de lexicologie și istorie literară - aici, lector la Universitatea din Craiova, **Octavian Georgescu**, poet, prozator și publicist, fost redactor la revista "Tomis", autor de volume de versuri, proză și

bibliografie, **Alexandru Protopopescu**, doctor în filologie, poet și critic literar, fost redactor la reviste "Tomis" și "Viața Românească", **Mirela Roznovanu**, critic literar și romancier - aici rezidentă în S.U.A., **Ovidiu Dunăreanu**, prozator și publicist - aici redactor la revista "Tomis", **Aurelia Lăpușan**, poetă, prozatoare și ziaristă, autoare de monografii dobrogene, **Nistor Bardu**, doctorand, prozator, aici profesor de liceu și lector la Universitatea Ovidiu, **Gabriel Rusu**, prozator și critic literar, fost redactor la revista "Tomis", aici redactor la Televiziunea Română, **Harry Tavitan**, jazz-man de talie națională, care a făcut din Constanța un loc de referință al jazzului românesc și de pretutindeni s.a. Multii dintre acești foști lucrători ai bibliotecii sunt (sau au fost) membri ai Uniunii Scriitorilor din România.

După Revoluție, Biblioteca Județeană Constanța a intrat într-o nouă etapă: aceea a informatizării. Operațiunea, extrem de anevolată și fiind în fază de pionierat în România - a fost demarată, începând cu 1991 de **Niculina Petrușescu**, informatician de o rară tenacitate și pasiune, ajutată de experiență în clasificare și catalogare a unor bibliotecari dedicați inovației și experimentului ca **Georgeta Petre** și **Adriana Gheorghiu**. Cu timpul, compartimentul de informatizare s-a dezvoltat, prin cooptarea unor informaticieni de valoare (**Valentina Cândea** s.a.); s-a pornit cu programul ISIS, apoi s-a adaptat programul TINLIB, compatibil pentru toate operațiunile biblioteconomice. În prezent, în baza de date au fost introduse toate titlurile de carte și presă începând cu anul 1990 (în sistem TINLIB) precum și bibliografia locală (în sistem ISIS). Se lucrează cu 24 de calculatoare.

La această "construcție" informațională, care este Biblioteca Județeană Constanța, au trudit și alți bibliotecari, ce s-au remarcat prin competență și voință de autodepășire: **Liliana Lazia**, doctorand în filologie, poetă, publicistă și prozatoare, coordonatoarea actuală a Serviciului de relații cu publicul, **Corina Apostoleanu**, traducătoare atestată de limba engleză, cu un stagiu de perfecționare în Anglia, comentator de literatură, coordonatoarea compartimentului bibliografic, **Maria Pariza**, doctorand în filologie, specializată în bibliografie locală și în studierea limbii și culturii aromâne, editoare și publicistă, **Eleonora Ioil**, coordonatoarea Bibliotecii pentru copii, poetă și publicistă, cu un stagiu de perfecționare în Franța, **Mioara Manea**, specializată în cercetarea fenomenului lecturii copiilor, **Gelu Culicea**, autor de publicistică istorică, coordonatorul secției de împrumut adulților și alții. Nu putem ultimă contribuția la ridicarea standardului de elevație culturală a demersului bibliotecar adusă de profesorul **Dragu Rareș**, săvârșit din viață în plină activitate, un model al profesiei de slujitor al cărții și lecturii.

Neîndoilevoie, greul muncii de bibliotecă l-au dus, de-a lungul timpului, zecile de bibliotecari anonimi, iubitori ai cărții și prieteni ai autorilor, care prin munca lor onestă, dar elevată, au ținut mereu vie flacără lecturii publice la Constanța (o viitoare monografie a acestei instituții, aflată în fază de proiect, îi va consemna pe toți).

Cu acest prilej aniversar (sărbătoarea, printr-o sesiune de comunicări și referate științifice, a centenarului Cercului literar "Ovidiu", inițiator al primei biblioteci publice la Constanța), revista "Biblion" îl felicită pentru îndelungată și sporică activitate în slujba bibliotecii tomitane, pe directorul acesta vreme de trei decenii, **Dumitru Constantin-Zamfir**, creator de școală biblioteconomică la Pontul Euxin.

Cercul literar "Ovidiu"

Aspirația spre cultură, spre ridicarea spirituală a locuitorilor din Dunăre și mare a fost o permanentă și, aici, ne gândim cu admirare că, în urmă cu un secol, după ce o mișcare culturală remarcabilă, inițiată de prefectul Remus Opreanu, s-a finalizat prin ridicarea, în bronz, a statuii poeta Ovidiu (1887) simbol al latinității în acest colț de țară, alti intelectuali cu aleasă simțire românească (având în frunte pe scriitorul și publicistul Petru Vulcan), au fondat la Constanța (1897, 14 decembrie) un cerc literar, o bibliotecă publică și o revistă, care, chiar dacă nu au rezistat în timp, au constituit o faptă culturală de răsunet național.

De reținut că în comitetul de direcție al cercului literar, care a primit denumirea de "Ovidiu", au făcut parte, onorific, mari personalități ale vremii: Grigore Tocilescu (savant care a tradus pentru reconstituirea monumentului Tropaeum Traiani) - președinte, I.L. Caragiale, B.P. Hașdeu și alții. Ca răspuns de a face parte din comitetul asociației culturale tomitane, I.L. Caragiale scria: "Fiți siguri, iubiti confrății, că nu voi ezita de a-mi da concursul, potrivit mijloacelor mele, la dezvoltarea bunei și folositoarei instituții culturale românești pe care ați fondat-o în fostul Tomi". Menționăm că marele scriitor va sprijini activ cercul, venind la Constanța pentru a susține conferințe de culturalizare.

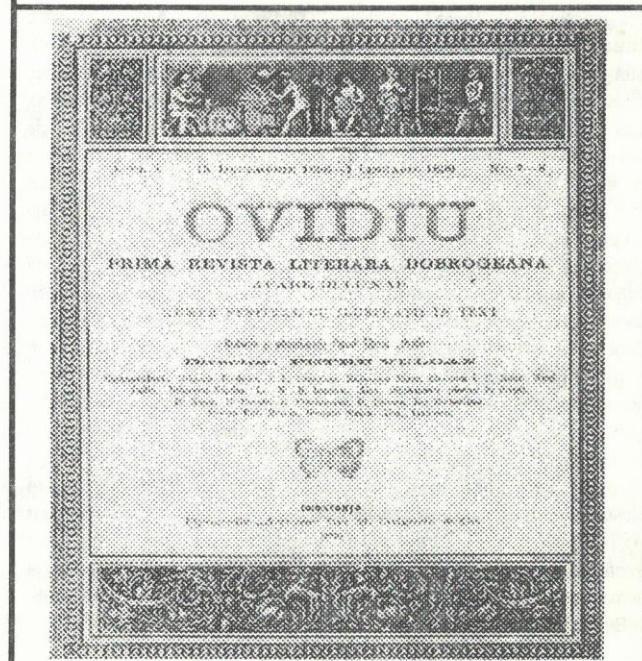
Pentru a fonda o bibliotecă ce se dorea "universală", comitetul face apeluri pentru donații financiare ori de carte către numeroase persoane particulare și instituții din Constanța și din țară care, în cele mai multe cazuri au sprijinit inițiativa tomitană fie cu bani, fie cu publicații dintre cele mai diverse. Astfel, în cîteva luni, colectiile de publicații ajung la circa 2.000 volume. Biblioteca începe curând a fi frecventată nu numai de membrii cercului literar ci și de alții locuitori ai urbei, domni și de a se instrui, astfel că se hotărăște transformarea ei în bibliotecă publică. Inaugurarea a avut loc la 8 septembrie 1898, într-un cadru festiv și, fapt notabil, a fost trimisă o scrisoare municipalității din Sulmona (Italia), orașul natal al poetului Ovidiu.

La aceeași dată apare și numărul 1 al revistei "Ovidiu", primul mensual literar dobrogean, cu o titlu editorială și grafică remarcabilă. Prin schimb de exemplare cu alte publicații din țară realizat de revistă, fondul bibliotecii s-a îmbogățit cu perioadice ca Pagini literare, Courrier de Roumanie (București), Viitorul (Iași), Familia (Oradea) etc., precum și cu numeroase volume primite la redacție de la autori pentru recenzare ori semnalare. Știm, de asemenea, că biblioteca s-a îmbogățit cu volume donate de familia poetului Traian Demetrescu.

Colectiile bibliotecii ajung să numere peste 3500 de volume (fond foarte important, la o populație de numai douăsprezece mii de locuitori, căt avea Constanța la finele veacului trecut). Un funcționar din port facea oficiul de bibliotecar, care a alcătuit un catalog și a organizat cărțile pe domenii de cunoștințe. În 1899, biblioteca era deschisă publicului de la orele 9 la 11 și de la 20 la 22. Într-un an de la înființare, biblioteca a reușit să împrumute 3000 volume, fără a mai pune la socoteală cărțile consultate la sediu. Din păcate, între membrii Cercului literar s-au ivit disensiuni care au culminat cu demisia lui Petru Vulcan - spiritus rector al mișcării - fapt ce antrenează închiderea bibliotecii și risipirea fondurilor de carte. Acest lucru nu ne împiedică totuși de a afirma că, prin bogăția colectiilor sale, prin activitatea sustinută - deși vremelnic - și mai ales prin caracterul său public, Biblioteca Cercului literar "Ovidiu" din Constanța a fost prima inițiativă tomitană de instituționalizare a lecturii, până la fondarea, în 1931, a Bibliotecii municipale.

Evident, acest eveniment a fost receptat la adevărată lui semnificație culturală, iar în 1973, când s-au împlinit 75 de ani de la manifestarea sa, Biblioteca județeană Constanța a organizat un simpozion național, care a consemnat acest moment memorabil din istoria bibliotecilor românești.

Constantin CIOROIU

"B"

breviar

● La 20 martie 1997, cu prilejul Zilei Francofoniei, a avut loc la Biblioteca pentru Copii - Constanța și la Biblioteca din localitatea La Bodinière - Franța, manifestarea dublet **Basmul - culoare, spațiu și simbol - Le conte bleu - couleur, espace et symbole**.

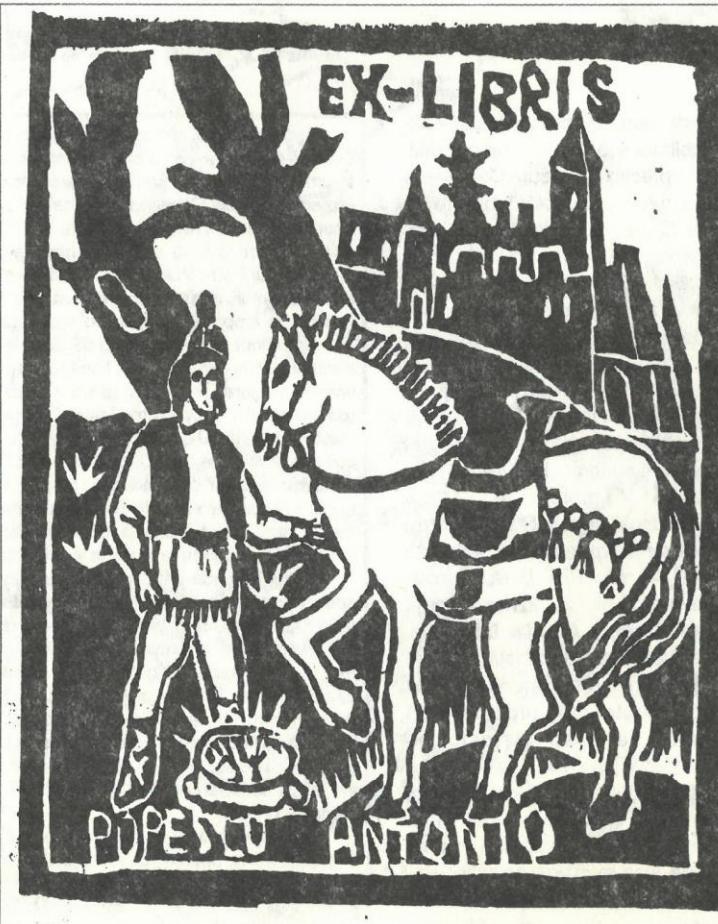
La Constanța au colaborat Alianța Franceză, filiala locală Unicef, Casa Personalului Didactic precum și școlile "Cella Sergii" și "Nicolae Tonitza". La Expoziția organizată au expus desene 59 de copii și elevi de la grădinițele A.B.C. și nr. 47 și de la școlile "Nicolae Tonitza", "Cella Sergii" și "Dan Barbilian".

desene realizate sub îndrumarea profesorilor Viorel Lungu, Ion Codrescu, Gabriela Moise și Cosma Maria. Parte din desene au fost reproduse color într-un excelent album bibliofil (5 ex., format 30 x 21 cm) prefațat de Eleonora Ioil (șefa Bibliotecii pentru Copii Constanța), profesorul Viorel Lungu, Liliana Lazia (Biblioteca Județeană Constanța, șefa Serviciului de relații cu publicul) și profesoara Florina Dobrescu. Tradus și în limba franceză de Florina Dobrescu, Semra Alexandru și Monica Vlad, albumul a fost trimis și Bibliotecii de la Bodinière. (Sponsor: Argos S.A. Cernavodă).

● În anul 1997 au donat cărți și alte publicații Bibliotecii Județene Constanța: nava americană Thomas S. Gates, prin Casa Speranței Constanța - 800 volume (literatură, lingvistică, istorie, politică); Teatrul Metamorfoze Constanța - 5.600 volume, majoritatea literare (cărți și reviste); Dr. profesor Ion Codrescu, președintele Societății de Haiku Constanța - 22 volume de poezie haiku și 10 titluri de reviste (apărute în mai multe țări ale lumii); Excelența Sa, Dr. Mani Lal Tripathi, ambasadorul Indiei - volumul India. O poartă spre eternitate, de Bogdan Ficeac, dedicat celei de a 50-a aniversări a eliberării Indiei de sub dominația britanică; Dr. profesor Constantin Hr. Zissu - volumul O clasă de repetenți (Editura "Europolis"); Dr. Radu Patrichi - placheta de versuri Bâtrânu încearcă... (Editura "Leda").

● La Biblioteca pentru copii au fost organizate medaliajone literare ilustrate cu audii de discuri, proiecții de filme și diafilme dedicate autorilor: I. Teodoreanu (100 de ani de la naștere), D. Zamfirescu (75 de ani de la moarte), D. Bolintineanu (125 de ani de la moarte), I.L. Caragiale (145 de ani de la naștere) și alții. Tot la această secție s-au realizat lecturi model din opera scriitorilor I. Agârbiceanu (cu prilejul împlinirii a 115 ani de la naștere), C. Hogaș (150 de ani de la naștere), P. Ispirescu (110 ani de la moarte) la care au participat elevii scolilor generale nr. 13 și 41. Bibliotecarii de la această secție au organizat periodic și concursul de inițiere în tehnica muncii intelectuale, Cine se informează, cunoaște! - în cadrul sălii de lectură, s-a pus accent pe abilitatea copiilor cu utilizarea surselor de informare în scopul aprofundării cunoștințelor referitoare la scriitorii G. Topârceanu, I. Agârbiceanu, I. Creangă, I.L. Caragiale și Cezar Petrescu; la sala de audii și proiecții, sub genericul "memoria discului" au fost organizate cicluri de prezentare a unor compozitori (Ludwig van Beethoven - 170 de ani de la moarte; Centenar Johannes Brahms; Rapsodia albastră (G. Gershwin - 60 de ani de la moarte) etc.; în perioada vacanței de vară copiii s-au bucurat de audii colective de disc (Integralele Ion Creangă, I.L. Caragiale, H.G. Andersen, A. Pann) și de Videoteca de vacanță, în cadrul căreia au putut viziona desene animate și filme muzicale pentru copii ("Zilele fantastice") și o antologie video din creația lui I.L. Caragiale; cursul de inițiere în studiul limbii engleze și cursul de inițiere în limba engleză Step by step a avut loc săptămânal; cu prilejul zilei de 1 iunie, sub genericul Copilăria, țara minunilor au fost prezentate nouătăți editoriale reprezentative din domeniul literaturii pentru copii; în luna octombrie-noiembrie, biblioteca a fost vizitată de elevii diverselor clase ale Scolilor gen. nr. 2, nr. 13 și Eforie Nord, prilej cu care bibliotecarele le-au prezentat copiilor sala de lectură, secția de împrumut copii, secția muzicală, fondul bibliotecii și le-au dat noțiuni elementare de tehnică bibliotecologică; un spectacol inspirat de sărbătorile iernii - din care nu vor lipsi colindele - va întregi atât de așteptata sărbătoare a Pomului de iarnă; reactualizăm inițiativa adresată tuturor iubitorilor cărții de a participa la toate activitățile pe care le vom organiza în continuare, în anul 1998, la Biblioteca pentru copii.

UN CONSTĂNȚEAN DESPRE BIBLIOLOGUL NICOLAE GEORGESCU TISTU

Cardiologul constanțean dr. Paul Luca a urmat cursurile Liceului Sfântu Sava din Capitală, școală românească de notorietate, în 1938. Domnia sa a fost profund marcată de anii "uceniciei" sale intelectuale, încercând chiar, cu prilejul sărbătorii semicentenarului de la absolvirea liceului, să strângă într-un volum de 103 pagini dactilografiate și multiplicate la xerox (volum dăruit prietenilor, colegilor precum și Bibliotecii Județene Constanța) impresiile adolescenței sale, când, prin mijlocirea unor dascăli de excepție, în fermecătorul București interbelic, a năzuit a descifra tainele alcătuirii acestelui. În treacădascăli, despre care scrie cu recunoaștere, s-a aflat și bibliologul NICOLAE GEORGESCU-TISTU. Înă rândurile pecare île consacra, scrise prin vizuirea elevului naiv, uimit de rosturile unor povești, utile mai târziu, dar pe care atunci nu le putea percepe:

"În clasa a VII-a am avut la limba română pe N. Georgescu Tistu, care a ajuns la catedra de Bibliologie și Bibliografie.

Tistu era și poet, foartemeticuos și ordonat, dorea ca atât carte, cât și caietele, inclusiv cel de teză să fie îmbrăcate cu hârtie albastră, având etichetă aplicată îngrijit pe prima pagină cu numele elevului.

Dacă un caiet de teză nu era îmbrăcat, profesorul îl lăua de un colț, îl ridică în sus și se

adresa mustrător către respectivul elev: "Nu și-e milă de el, săracul, tremură de frig". Această figură de stil se însoțea și de o notă ceva mai mică în lucrare. Deși fondul ei putea să fie bun.

Poetul Georgescu Tistu avea un cult deosebit pentru Eminescu și mai ales pentru poezia lui filosofică.

Fiecare elev era obligat să recite perfect o poezie de Eminescu. Mai mulți colegi, mai ales fotbalistii de la Sportul Studențesc: Dobre, Migot și alții, recitau, fiindcă era scurtă și ușor de reînținut, cunoscuta poezie "La Steaua".

Profesorul era surprins uneori de această manevră liceală și la întrebarea firească, de ce se recita așa de des această poezie, elevul examinat răspunde că i-a plăcut foarte mult aceasta.

Eu am optat pentru: "Mortua est".

Volumul este prefațat de sonetistul Ovidiu Constantinescu, coleg de liceu al dr. Luca.

ACEST NUMĂR ESTE ILUSTRAT CU PIESE EX-LIBRIS REALIZATE DE ELEVI ÎN CADRUL CERCULUI DE DESEN DE LA CLUBUL ELEVILOR CONstanța, ÎNDRUMAȚI DE PROF. RADU HOROBĂT

PROTEST

împotriva comiterii unor abuzuri în detrimentul bibliotecilor publice și a profesiei de bibliotecar

Așa cum se cunoaște, prin Hotărârea Guvernului României nr. 442/1994, bibliotecile publice au trecut în administrarea consiliilor județene, municipale, orașenești și comunale, care au obligația de a le finanța integral din bugetul propriu.

Cu toate acestea, unele autorități publice locale, îndeosebi cele din comune, sfidează pur și simplu normele legale neasigurând minimul financiar necesar pentru bunul mers al bibliotecilor (fonduri pentru achiziții și cheltuieli de întreținere, pentru salarizarea și formarea profesională a personalului lor); datorită acestui mod irresponsabil de a privi lectura publică, mai mult de jumătate din bibliotecile comunale din țară sunt în situația de a nu fi primiti, în acest an, nici un leu de la buget pentru achiziția de carte și bunuri culturale purtătoare de informații. (Ex.: Județele Brașov, Botoșani, Maramureș, Satu-Mare, Hunedoara, Mureș, Caraș-Severin, Timiș, Constanța, s.a.)

În conformitate cu "Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor publice de stat", inspectoratele pentru cultură ale județelor și bibliotecile județene sunt mandatate să sprijine metodologic, să acorde asistență de specialitate, să îndrume activitățile profesionale ale bibliotecilor municipale, orașenești și comunale pentru programarea și desfășurarea manifestărilorlor curente, aplicarea normelor biblioteconomice de evidență primară, individuală și gestionară, de strategie culturală locală.

Ignorând aceste atribuții ale organismelor județene, unii primari, îndeosebi din comune, merg și mai departe, organizează concursuri pentru ocuparea posturilor de bibliotecari rămase vacante, și ei însăși se numesc președinți ai comisiilor de încadrare, ceea ce este mai mult decât lipsă de modestie și moralitate, un abuz. (Ex.: Județele Satu-Mare, Constanța, s.a.)

În Hotărârea de Guvern nr. 281/1983, Anexa 12, privitoare la organizarea concursurilor pentru angajarea și avansarea personalului în funcții, este prevăzut explicit ca în comisia de examinare să fie numiți doi-trei specialiști în domeniu, care vor fi desemnați de inspectoratele pentru cultură și bibliotecile județene, fapt ignorat total de unii primari, ce confundă democrația cu bunul plac, cu arbitrarul în interpretarea obligațiilor legale.

Este inadmisibil și de neînțeles încercarea unor primari și a unor consiliști locale de a bloca, a reduce la 1/2 normă sau a desființa posturile de bibliotecari devenite vacante ca urmare a pensionării sau concediilor de boala/maternitate, invocându-se motivul economisirii unor fonduri sau, și mai grav, că posturile respective nu se justifică cultural în comunitatea locală!!! (Ex.: Județele Brașov, Mureș, Satu-Mare, Botoșani, s.a.)

Crearea unor asemenea precedente de nerăspicătare a legilor în detrimentul culturii și al slujitorilor ei poate atrage după sine instalarea arbitrarului în administrația publică locală, municipală, orașeneșcă sau comună, administrație plătită din banii contribuabilor, impiedică să acceade liber la cultura și informație, drepturi conferite de normele internaționale și Manifestul UNESCO.

Protestul nostru este un semnal de alarmă, care sperăm să determine Prefecturile și Consiliile Județene să ia măsurile ce se impun pentru instaurarea legalității și înălțărirea arbitrarului și abuzului, pentru sprijinirea corespunzătoare a actului lecturii publice și respectarea statutului profesional al acestei categorii de salariați.

ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR DIN BIBLIOTECILE PUBLICE DIN ROMÂNIA

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ CONstanța FOND DE PUBLICAȚII: 570.000 vol. (cărți, ziar, reviste)

◆ SĂLILE DE LECTURĂ

Str. Arhiepiscopiei nr. 23, tel: 614482

◆ SECTIA DE ÎMPRUMUT PENTRU ADULTI

◆ SECTIA PENTRU COPII

◆ SECTIA MUZICALĂ

B-dul Ferdinand br. 7 bis tel: 618729

◆ BIBLIOTECA BRITANICĂ

B-dul Ferdinand br. 7 bis tel: 618365

FILIALE

◆ IZVOR: Str. Izvor nr. 23, tel: 635508

◆ I.C. BRĂTIANU: Sos. I.C. Brătianu nr. 64, tel: 627087

◆ CLUBUL ELEVILOR: Str. Soveja nr. 17

◆ TOMIS NORD: Str. Dobrilă Eugeniu nr. 12

100 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA CERCULUI LITERAR "OVIDIU"

UN PRECURSOR - PETRE VULCAN

Cu prilejul împlinirii a cincisprezece ani de trecerea lui de pragul pământului, o sumă de inițiativă s-au pomit pentru pomenirea cu toată vrednicia a numelui acestuia, care a fost Petre Vulcan.

Puțini își vor mai fi amintind de acest nume și mai mulți încă se vor fi întrebând ce a putut însemna el, ca să bine-meriteze cinstea ce i se pune la cale.

Generația de azi, copleșită și de grijile din ce în ce mai apăsătoare ale vieții, dar și de lecturi din ce în ce mai... interesante mai mult în sensul pejorativ al cuvântului - cu greu să poată afla prețuirea, pe care înțelegem și i-o dăm din plin noi aceștia, care am apucat și am trăit vremea lui Petre Vulcan. Si nu numai condițiile actuale de lectură, ci însăși vitrina librăriei îngreuvăză pentru generația actuală citirea și prețuirea operei acestui precursor al literaturii române în Dobrogea, fiindcă războul care a fost atât de puștiitor cu toate bunurile acestei provincii, n-a crățat nici volumele lui Petre Vulcan, deși au fost destul de numeroase.

Am spus: **precursor** - și calificativul i se potrivește cu toată înțeleptățirea.

Literatura românească, pentru care însuși ogorul țării-mume a fost puțin primitor, a avut un teren și mai puțin prielnic între jumătul

dintre Dunăre și Mare, unde la început, chiar slova românească era necunoscută.

Închipuiască și originea cu ce curaj trebuia înarmat, de ce convingeri trebuia însoțit scriitorul, care, avându-și zilele prinse de grija păinii copilor d-acasă, era obligat să-și sacrifice noaptele și ultimul ban, pentru ca să editeze acum douăzeci-treizeci ani o carte în Dobrogea. El bine, Petre Vulcan a avut și curajul și convingerea de a întreprinde o asemenea operă, făcând să apară o serie de publicații și volume și să le bage cu sila pe gât (expresia e perfect adevarată) unui public, care în cele din urmă a început să prindă gustul lor și prin aceasta și pe cel al cititului scrierilor românești.

Procesul de "digestie" a fost cu atât mai ușor, cu căt Petre Vulcan, cu sentimentalismul său aproape feminin, a știut să ofere publicului un aliment intelectual ușor și foarte placut. E o constatare aceasta care se poate verifica și astăzi, tocmai de către tinerii dobrogene, cari au timpul și datoria de a-i cerceta opera în sălile Academiei Române - această paștrătoare credincioasă a atâtorei sfinte și scumpe relicve ale trecutului și printre acestea și scrierilor lui Petre Vulcan.

Const. N. Sarry

Te-am așteptat - romanță

de Petre Vulcan

Te-am așteptat să-mi vii
Sub caisul înrourat...
Te-am așteptat, te-am așteptat,
Până în zori de zi.

Dar tu n-ai mai venit
Și eu pleoape n-am închis.
Ce mi-ai promis, ce mi-ai promis
Și m-ai lăsat măhnit?

Și-am tremurat de dor
O noapte-ntrreagă, draga mea,
Se tot miră, se tot miră
Și luna ascunsă-n nor...

Atunci am plâns cumplit
Sub caisul înrourat
Și-ndurerat, îndurerat
M-am depărtat măhnit...

(Dobrogea Jună, 32, nr. 146, 27 iun 1936, p. 2).

PETRU VULCAN ȘI REVISTA "OVIDIU"

Gesturile culturale "dintil", asezând într-un spațiu primul strat al devenirii, sunt de obicei evocate de orice comunitate care se respectă, trecându-se peste judecările de valoare.

Așa se explică că în raportul național-local, dimensiunile atribuite unor personalități nu sunt întotdeauna aceleași.

În acest sens, referindu-ne la scriitorul și publicistul Petru Vulcan, putem spune că pentru spațiul dobrogean este un pion al culturii peste care nu se poate trece atunci când abordăm istoria fenomenului.

Pe plan național, Petru Vulcan a rămas însă o personalitate obscură împărțând soarta celor lipsiți de talent artistic autentic.

Suflul animator manifestat în epocă întemeind instituții și reviste din cele "dintil" în acest spațiu, constituie valențele sale pentru care comunitatea locală î-l a evocat prin manifestările culturale ori de căte ori a fost cazul.

Activitatea sa sub toate aspectele, a fost bine cercetată de intelectualitatea locală, elaborându-se interesante studii, în special referitoare la revista literară "Ovidiu", înființată de Petru Vulcan în anul 1898.

Cunoacându-i însă activitatea publicistică și analizând referințele publicate în acest sens, constatăm aspecte care nu au fost încă suficient evidențiate.

Obiectul unui interesant studiu, l-ar putea constitui, astfel, activitatea publicistică a lui Petru Vulcan în cadrul revistelor naționale. Căci impulsul dat prin publicistica vietii culturale locale, se explică și print-o experiență pe care Petru Vulcan a avut-o în paginile a numeroase publicații naționale până la înființarea revistei constantinene Ovidiu. Menționăm, în acest sens, publicațile: *Realitatea, Lumina, Revista craioveană, Revista școalăi, Curierul Olteniei, Optiunea literară, Albina*, editate la Craiova, apoi Jilu, Familia, Lumea Nouă, Lumea științifică și literară, Adevărul Ilustrat, Povestea vorbei, Românul, Scărela, Foia interzisă, Epoca și altele. În 1897, când locuia deci la Constanța, va fi numit director literar al Revistei poporului din București.

Cronologic vorbind, Petru Vulcan este și inițiatorul primelor publicații tip "almanah" și "album" în spațiu dobrogean. În anul 1900, împreună cu un grup de colaboratori elaborează *Almanahul macedo-român*, subtitulat "Pentru știință, literatură și cultura poporului macedo-român", urmat apoi de alte două, în 1901 și 1902. Să totuți caracter de primat, a rămas *Albumul Național al Dobrogei: 1866-1877-1906*.

Un alt aspect mai puțin evident este și acela al deschiderii către români din alte spații, manifestat în special în paginile revistei Ovidiu. Un loc aparte în acest sens, a fost acordat românilor sud-dunăreni, cunoscuți în țară sub numele de macedoromâni sau sub numele etnic de aromâni. Să acest fapt nu a fost întărit, ci apartinea unei epoci când istoria le impunea acestora destinul peste râul despărțitor în ideea românilor.

Petru Vulcan, născut la Bitolia (Macedonia slavă) făcea parte din generațiile de tineri aromâni veniți la studii în "Vlahie". În 1869, când se nașteau Petru Ghinu, după numele adevărat, în locurile sale natale existau deja școli românești, prima fiind deschisă la Târnova, în 1864. Ca semn al simțirii de baștină, Petru Vulcan folosea adesea și pseudonimul "Picurariu de la Pind".

Stabilită Constanța, în 1894, unde și-a întemeiat casa și familia, Petru Vulcan va menține permanent legătura cu personalitățile implicate în mișcarea de redefinirea națională a Macedoniei, și în special cu V.A. Urechia, sufletul acestei mișcări, investit cu funcția de președinte onorific al Societății Culturale Macedo-Române din București.

Petru Vulcan va colabora cu creația în grăi aromână

și la publicații macedo-române, precum: *Lumina, Frâțilia, Pindul* etc. Multe au fost adunate în volumul *Lilice de la Pind: Poezii macedonene originale și dacă-române* (Târgu-Jiu, 1897). Aspirațile sale literare pe această temă, a poporului din Pind s-au conturat și într-un roman intitulat "Armâna", despre care există suficiente referințe critice.

În paginile revistei Ovidiu, Petru Vulcan va aduce permanent în conștiința publicului creații și informații despre frații sud-dunăreni, într-o perioadă în care în Dobrogea, această populație era aproape necunoscută.

Putem menționa că revista Ovidiu este prima publicație dobrogeană care abordează acest subiect, destul de târziu, raportându-ne la publicistica națională. Texte macedo-române fuseseră publicate încă din 1847 în *Organul Luminării: Gazeta de Blaj*, prima revistă în limbă română, editată de Timotei Cipariu, iar după Unirea Principatelor Române zicea publicații naționale oferă astfel de informații, alături de revistele macedo-române precum: *Albina Pindului* (1869), *Albumul Macedo-Român* (1880), *Macedonia* (1888).

Spre paginile revistei Ovidiu vor fi atrași tineri creatori aromâni precum: Nuști Tulliu, George Murnu, George Ceară, Mia Adam, Marcu Beza. "Marele liric al aromânilor", Nuști Tulliu, este cel mai publicat poet în această revistă, cu 27 de poezii în limba română din care cităm: *La marginea mărel, Un căntec trist, Macedonia, Virtus romana* etc. Deși erau încercările începutului creator, Petru Vulcan i-a intuit talentul și l-a încurajat. Găsim astfel, O "Scrisoare deschisă", adresată lui Nuști Tulliu (Ovidiu, nr. 11, 15 feb 1899) în care își exprimă crezul său literar, Peste cîțiva ani - nr. 10, 1904 la revistei, afărmă că poetul și publicistul Nuști Tulliu era o persoană cunoscută și respectată în spațiul tomitan.

În articolul *Serbarea unui triumf: Un banchet național dat de colonia Macedo-Română din Constanța în onoarea lui Nuști Tulliu* cităm: "În persoana lui Nuști Tulliu aromâni au sărbătorit triumful aromânilor și în trei banchete consecutive, în marele salon al Berăriei Regale din Constanța..." "...nicăieri n-ar fi mai nimerit un banchet național de către români la Constanța, unde elementul autohton grec este numeros și se silește să prepondeze în acțiunea vieții publice... și unde românul și străin în țara lui".

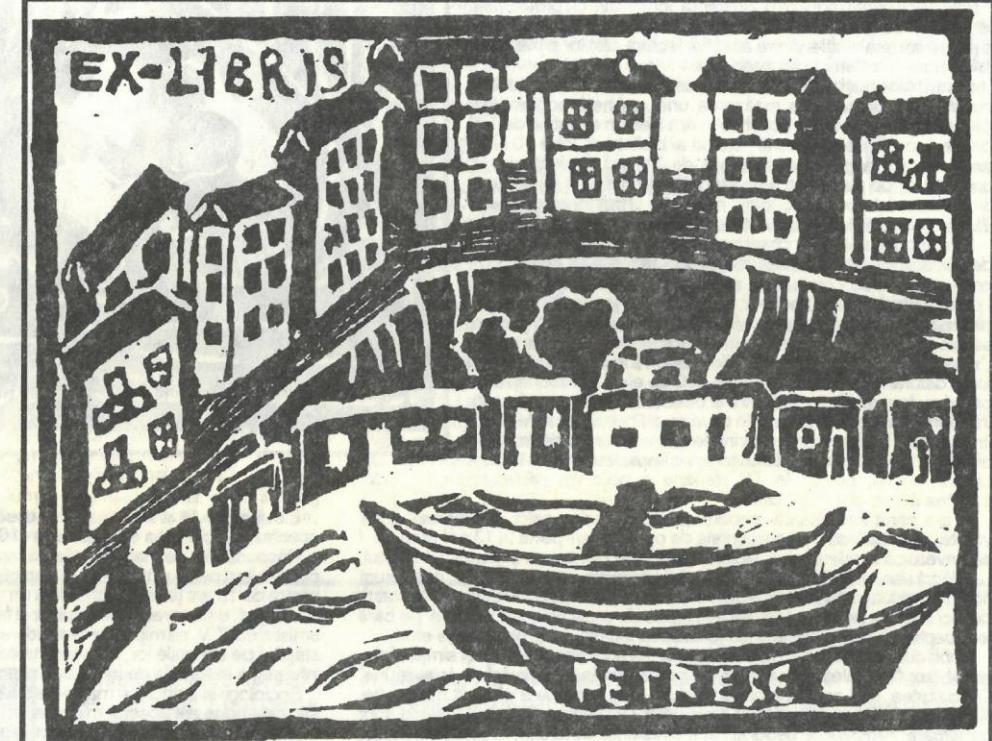
Entuziasmul înfrântării este evident și prin lista participanților la banchet, precum și a discursurilor ținute în cîstea invitației și a fraților aromâni, în general. Menționăm căteva nume: *Părîntele Schimonachu, dr. Marinescu Sadoveanu*, eminent chirurg și medic primar al spitalului comunal, *dr. Tălășescu*, medicul portului, *Ion Roman*, avocatul Ion Bănescu, *Vasile Covatta*, delegatul studentilor macedoromâni, *Constantin Belimace*, tribudurul aromânilor, autorul poeziei *Părînteașca Dimândare* devenită imnul național al aromânilor, și alți profesori și funcționari de frunte ai urbei constănțene.

Alte contribuții, în paginile revistei Ovidiu, aduc spre cunoaștere opiniei publice sevevene din trecutul etno-geografic al aromânilor, dar și problemele curente, cu oameni și fapte în mișcarea de salvare etno-lingvistică a acestor frați.

Putem menționa, astfel, nuvele scrise de cunoștințul prozator Nicolae Bătrăia, inspirate din viața românilor macedoneni: *Amintiri de la un botez* (nr. 8, 1903); *Grecul de la Crușova* (nr. 9, 1903); *Blestemul lui Dumnezeu* (nr. 10-11, 1903); *Pan Stanislas de Sawiski* (nr. 1, 1904); *Din poveștile lui Moș Zisu* (nr. 2, 1904).

O altă contribuție în problemele aromânilor va fi semnată și de I.N. Roman sub titlu *O faptă lăudabilă* (nr. 12, 1904). Autorul își exprimă admirarea față de inițiativa unui grup de intelectuali care au fondat Asociația "corpușilor didactic și bisericesc pentru învățătură poporului român din Imperiul Otoman", cu sediul în Bitolia.

O altă inițiativă culturală, este lăudată și prezentată sub titlu *Biblioteca din Gopeș* (nr. 5, 1902).

publicat în 1895, în urma unei călătorii de documentare în locurile de baștină ale populației macedo-vlăze.

Remarcăm cu surprindere în paginile revistei, și prezența istoricului Vasile Diamandri (Amneceanul), personalitate de frunte a intelectualității aromâne, cu un studiu despre locurile de baștină, intitulat *Istoria Amnicilei*, publicat consecutiv în numerele revistei apărute în anul 1904. Începând cu anul 1905, tot V. Diamandri va publica un alt studiu, *Istoria Epirului: Vechea epocă*, surprinzând și evoluția vlahilor în acest spațiu.

Un alt articol, neșemat, ne informează despre *Excursiunea din Macedonia*, inițiată de N. Iorga, în 1910. Aflăm că despre importanța acestei excursii le-a vorbit Nicolae Iorga oficialităților constănțene, pe peronul găril, arătând, că toate popoarele balcanice au făcut excursii în Macedonia, doar românilii nu au mers.

Evocarea unei figuri de dascăl, din cei implicați în dificila sarcină a învățământului românesc din Balcani, o găsim în alt articol neșemat, intitulat *Lazăr Duma, inspector școlilor române din Macedonia* (nr. 4, 1904).

De numele acestui cadru didactic se legă întemeierea primei eforii române, la Bitolia, deci în locul natal al lui Petru Vulcan. Acest articol ne oferă o imagine asupra condițiilor în care se căstiga dreptul la învățătură în limba maternă, prigoana și suferințele la care erau supuși dascălii români de către adeptii învățământului în limba greacă.

O contribuție în problemele aromânilor va fi semnată și de I.N. Roman sub titlu *O faptă lăudabilă* (nr. 12, 1904). Autorul își exprimă admirarea față de inițiativa unui grup de intelectuali care au fondat Asociația "corpușilor didactic și bisericesc pentru învățătură poporului român din Imperiul Otoman", cu sediul în Bitolia.

O altă inițiativă culturală, este lăudată și prezentată sub titlu *Biblioteca din Gopeș* (nr. 5, 1902).

Pe lângă aceste colaborări, directorul revistei, Petru Vulcan, va cultiva permanent acest subiect, atât prin creații proprii, cât și prin informări din lumea consângerilor săi.

Una din scrierile lui, rămasă necunoscută în rândul celor ce l-au studiat opera, este *Turnibucă: Nuvelă Macedo-Română* localizată chiar la Constanța (nr. 6, 1903).

Păstorii Pindului (nr. 5, 1902) și *Crăciunul în Macedonia* (nr. 10, 11, 1903) sunt două evocări ce ne poartă prin lumea tradițiilor aromâne în limbă, credință, datini și obiceiuri, port și moravuri.

Patriotismul artificial (nr. 2, 1903) este articolul în care Petru Vulcan, denunță falsul patriotism al grecilor, dovedit în imprejurări critice ale istoriei.

Aspecte interesante ne oferă în paginile revistei Ovidiu și corespondență întreținută de Petru Vulcan cu fruntașii miscării naționale din Balcani. Menționăm în acest sens articolele S.S. Protoiereul Constantin din Bitolia (nr. 3, 1904) și Gheorghe Cărțan în Macedonia (nr. 3, 1898).

Rubricile *Cronica revistei Ovidiu și Recenzii*, semnate de Petru Vulcan, vor constitui de asemenea surse permanente de informare asupra faptelor curente din viața culturală a macedoromânilor, atât din țară cât și din locurile de baștină.

Am evidențiat aceste aspecte din activitatea publicistică a constănțeanului Petru Vulcan, în ideea aducerii unui spor informațional pentru editori și pentru cei ce cercetează istoria și cultura aromânilor. Specificăm această, deoarece am constatat că editorii care au adunat în volume creațile răspândite în presă ale unor scriitori precum Nuști Tulliu, George Marcu, Nicolae Bătrăia, Petru Vulcan, nu au cunoscut și aceste texte, publicate în revista Ovidiu, iar în studiile elaborate pe această temă, urmărind bibliografiile studiate de cercetători constatăm că această revistă nu prea a fost menționată, nici când a fost cazul.

Maria PARIZA

biblioteconomie - sociologia lecturii

COPILUL, CARTEA ȘI TELEVIZIUNEA

Evolutia culturii și civilizației a fost însoțită de dezvoltarea posibilităților și mijloacelor de comunicare interumană, menite să înlesnească accesul spre cunoaștere. De la apariția tiparului, la textul scris, carteau servită la difuzarea în timp a ideilor și sentimentelor umane, oferind cea mai largă sferă de opțiuni, perfect adaptată intereselor individuale. René Maheu, fost membru UNESCO, numește carteau "instrumentul de comunicare cel mai sigur și cel mai ușor de mână care a fost inventat vreodată; este prima (cartea) care a permis gândirii umane să învingă timpul și spațiul".

Dar, în acest final de secol, știm foarte bine, lumea mănuște și stăpânește informația, prin tehnici și mijloace ultramodene. Prin intermediul acestor "medii inedite" cultural-educative, oamenii își formează opinii, atitudini, idei și interese, sentințe și concepții. Televiziunea ocupă, dintre mediile de informare, cel mai important loc în viața oamenilor. Comoditatea receptării, diversitatea informațiilor, actualitatea acestora precum și modul de redare (imagini color), fac din televiziune un mijloc de informare deosebit de atractiv.

În România până în anul 1990, în condițile în care televiziunea transmitea programe anotimpuri, total necorespunzătoare intereselor și gusturilor de informare, oamenii se refugiau spre alte modalități de petrecere a timpului liber. La ora aceasta, când televiziunea este repusă în drepturile ei, timpul pe care-l afectă consumul de imagini este în continuu creștere, specialiștii vorbind despre "o adverărată conuștiune la imagini și o schimbare a structurii culturii noastre în mod preponderent literar". Universul tehniciilor și mijloacelor moderne de comunicare și informare au preluat înmagazinarea informațiilor, transferul și conservarea acestora pe care îl indeplineau, în exclusivitate, carteau și presa. Prezent în casele noastre, televizorul ne pune la dispoziție lumea întreagă: culturală, politică, geografică, economică, științifică, tehnică, distractivă, iar noi, captati de o asemenea rețea de comunicare instantane și actuală, mai ales, privim lumea cu interes și curiozitate. Ca sură de influențare, televiziunea creează un auditoriu numeros, cu o psihologie cu totul nouă. Din acest "public universal" fac parte și copiii și adolescenții, o masivă populație tânără, în curs de formare. De aceea am considerat necesar să ne facem o părere despre locul pe care îl ocupă televiziunea în viață și timpul liber al copilului.

Biblioteca pentru copii din Constanța, interesată de problemele legate de informația culturală a cititorilor ei, a încercat să arunce o privire asupra relației dintre aceștia, lectura cărților și prezența televiziunii în existența lor cotidiană.

Pentru a desluși ponderea televiziunii în informația culturală a copiilor, am procedat la realizarea unei anexete sociologice, bazată pe chestionar. În acest sens am ales un eșantion de 100 de elevi, copii și adolescenți - cititori ai bibliotecii, între 10 și 16 ani care au răspuns unui număr de întrebări referitoare la: preferințele de petrecere a timpului liber; privitul la televizor și timpul acordat acestorui ocupat; motivația urmării programelor TV; preferințele pentru anumite emisiuni.

Din răspunsurile celor chestionati am desprins preferințele lor de petrecere a timpului liber astfel: 63 - fac lectura acasă; 60 - privesc la TV; 53 - preferă să ascute muzică în timpul liber; 51 - preferă plimbarea în aer liber; 40 - sportul și joaca; 26 - merg la cinematograf; 24 - fac lectură la biblioteca publică; 22 - preferă să deseneze; 10 - căntă la difiere instrumente; 9 - merg la teatru.

Preferința pentru lectura cărților detine locul principal, acest lucru datorându-se faptului că cei 100 de elevi chestionati sunt cititori cu frecvență permanentă ai bibliotecii, deprinși cu lectura încă din primele clase, aceasta devenind o ocupație preferată în timpul liber. De asemenea cerințele școlare care înseamnă în primul rând, cunoaștere și învățare, se împlinesc tot prin lectura cărților. Astfel, privitul la TV rămâne o ocupație preferată, înaintea altora, dar după citit.

Ni s-a părut interesantă separarea răspunsurilor celor chestionati, după vîrstă, pentru a observa diferențele de opinii. Elevii până la 13 ani preferă: I să privească la televizor; II lectura cărților; III plimbarea și joaca; IV sportul.

Aflându-se în perioada primilor ani de formare a personalității, copiii sunt fidelii farmecului imaginii. Încă de mici, sunt impresionați de ilustrațiile din cărți, de aici atracția pentru imaginile televizate de unde primește mesaje pe care le receptează rapid, preferându-le adesea lecturi, care presupune efort.

Copiii doresc să comunice cu cel dinjur, să schimbe informații și simțăminte, acest flux fiind înlesnit mai ales de mass-media, în special de televiziune. Curiozitatea, mai acută ca oricând, duce la apetitul de a afla că mai multe. Astfel, la întrebarea "Care sunt emisiunile TV preferate?" - răspunsurile sunt următoare: I emisiunile geografice; II emisiunile de istorie; III filmele artistice; IV emisiunile sportive; V știință și filme S.F.

Observăm interesul preadolescenților pentru emisiunile cu subiecte geografice și istorice, deoarece imaginea vie, curiozitatea și face disponibili pentru preluarea a ceea ce cade în zona de observație vizuală și auditivă. Filmele artistice urmărează pe locul trei ca preferință, fapt care de asemenea se explică prin disponibilitatea lor afectivă deosebită. Acum cîtesc cărți de aventuri, cărți cu întâmplări despre animale și preferă filmele cu o astfel de tematică pentru că îl implică afectiv. Eroii cărților și filmelor, temerari cu o personalitate puternică, îi impresionează și îi influențează moral.

Opiniile elevilor între 13-15 ani se diferențiază de cele anterioare, taboul prezintându-se astfel: este preferată lectura cărților în timpul liber; emisiunile TV; preferă să ascute muzică; sport - plimbare - joc; iar emisiunile preferate sunt: I filmele artistice; II emisiunile geografice; III emisiunile de istorie; IV emisiunile sportive; V religie - artă și chiar politică.

La această vîrstă obligația școlare ale copiilor cresc, pregătirea lor necesitând studiu intens (fapt observabil din răspunsurile elevilor legate de preferință pentru lectura cărților). Programa încarcă la lecturi școlare și suplimentare le ocupă în primul rând, privitul la televizor rămânând pe planul doi. Această vîrstă presupune existența deja a unor interese de informare clare, a gustului format pentru anumite domenii de cunoaștere, ceea ce se observă din opiniiilor lor. Ei, spre deosebire de primul grup, preferă să ascute muzică în loc să se plimbe sau să se joace ca cei mai mici. Elevii până la 13 ani preferă: 1 privitul la televizor; 2 lectura cărților; 3 plimbare, joacă; 4 sport; 5 desenul. Elevii între 13-15 ani preferă: 1 lectura acasă; 2 privitul la televizor; 2 muzică; 3 sport; 4 plimbare, joacă; 5 lectura la biblioteca publică. Preferințele pentru emisiunile TV: elevii până la 13 ani: 1 emisiunile geografice; 3 emisiunile istorice; 4 filmele artistice; 5 emisiunile sportive. Elevii între 13-15 ani: 1 filmele artistice; 2 emisiunile geografice; 3 știință și filmele S.F.; 4 emisiunile sportive.

O diferență vizibilă observăm privind opiniiile elevilor în vîrstă de peste 15 ani, a căror personalitate este formată, gusturile au prins contur, puterea de selecție caracterizându-le formația personală.

Pregătirea școlară la această vîrstă cere un grad mai mare de învățare, fapt observat și din răspunsurile lor. Pe locul I se află preferința pentru lectura cărților, absolut necesară pregătirii școlare și formării unui nivel de cultură. Pe locul II se află preferința de a asculta muzică, ei fiind deja cunoșători ai grupurilor și formatelor, ai curentelor muzicale moderne. Constatăm că emisiunile televizate sunt preferate abia după lectură și muzică. Timpul liber este ocupat cu învățatul, acesta presupunând și mai multă lectură. Rămânând foarte puțin timp liber, adolescenții preferă plimbarea sau alte distracții, televizorul având pentru ei importanță doar ca divertisment.

Elevii de peste 15 ani preferă în timpul liber: I lectura acasă; II să ascute muzică; III privitul la televizor și plimbarea; IV cinematografia; V sportul; VI lectura la biblioteca publică.

Preferințele pentru anumite programe televizate sunt departajate categoric,

după criteriile de selecție ale fiecărui. În urma sondajului, preferințele sunt următoarele: I filmele artistice; II filmele S.F.; III emisiunile geografice și istorice; IV emisiunile de știință și sportive; V artă - religie - politica.

Deci filmele artistice ocupă locul III în preferințele preadolescenților și locul I în preferințele elevilor între 13-15 ani și a celor mai mari de 15 ani.

Preferința pentru filmele artistice se găsește pe locul I și este explicabilă, deoarece filmul actionează asupra dinamicii și evoluției stărilor afectiv-emotionale ale tinerelor, stimulează și dezvoltă propria trăiri. Cei mici, am observat, preferă emisiuni de informare, preferința pentru filmele artistice căzând pe locul III.

Răspunsurile la întrebarea nr. 5 - "De ce privești la TV?" - ne oferă imaginea atitudinii elevilor față de prezența televizorului în viața lor, motivările pe care le au pentru a urmări o emisiune sau altă.

68 din cei 100 de elevi chestionati, se uită la televizor ca să se informeze; 51, pentru completarea cunoștințelor; 45, ca să se destindă; 23, din lipsă de altă ocupatie.

Elevii până la 13 ani privesc la televizor: I. - ca să se informeze (31); II. - pentru completarea cunoștințelor (24); III. - ca să se destindă (13); IV. - din lipsă de altă ocupatie (12).

Elevii între 13 și 15 ani: I. - ca să se informeze (19); II. - pentru completarea cunoștințelor (18); III. - ca să se destindă (12); IV. - din lipsă de altă ocupatie

II. - sămbăta; III. - în vacanță; IV. - în timpul săptămânii (12). Cei peste 15 ani: I. - sămbăta și duminică; II. - în vacanță; III. - în timpul săptămânii (7).

Cel mai important factor de influențare a școlarului, al tinerilor în general în relația lor cu mass-media este școala. Ea trebuie să îmbine mijloacele tradiționale cu cele moderne.

Televiziunea este numită de specialiști "al patrulea mediu concret de viață al copilului", alături de cel al familiei, al școlii și al celorlalte relații și anturaje. "Este nevoie de o concordanță de principii și finalitate că toti factorii neorganizați din punct de vedere pedagogic, să poată crea un om care să se asemenea cu modelul pedagogic".

Pentru că nu se pot evita influențele negative ale televiziunii (multitudinea de filme în care abundă crimele, violența, vulgaritatea) este necesar să folosim programele de calitate, în favoarea copilului, pentru modelarea lui spirituală. Școala trebuie să medieze și să integreze influențele exercitate de televiziune în procesul pedagogic. În acest sens au fost cercetate opinii unor cadre didactice (invățători, profesori de limba română, limbi străine, geografie, matematică), referitoare la folosirea noilor mijloaci mass-media și a efectelor acestora. Cadrele didactice care au răspuns chestionarul sunt de acord că televiziunea îmbogățește prin programele ei nivelul de cunoștințe al elevilor, menținând și emisiunile televizate pe care le folosesc efectiv pentru pregătirea elevilor. Teleencyclopédia este menționată în toate răspunsurile; emisiunile de știință și imagine, filmele documentare, geografice, emisiunile altor posturi de televiziune: Quark, National geographic, emisiunile de învățare a limbilor străine, de cultură generală (cum ar fi: Robingo, Sti și căștigă). Cagenuri de emisiuni sunt menționate: concursurile, reportajele, filmele documentare, emisiunile pentru copii. Din răspunsurile cadrelor didactice am sesizat că toate aceste informații sunt urmărite și folosite cu scopul completării cunoștințelor și al sensibilizării elevilor spre cultură. Ne permitem să comentăm faptul că în urma răspunsurilor celor 100 de elevi chestionati, preferința acestora pentru filmele artistice intrunesc punctajul cel mai mare. În acest caz considerăm că ar fi necesară comentarea subiectelor, momentelor tensionate ale acțiunii, personajelor, caracterelor, atât în familiile că și la școală pentru a-i ajuta pe copii să-și formeze criterii de apreciere, de selecție a mesajelor filmelor vizionate. Întegrand sensurile a ceea ce văd și citesc, li se dezvoltă gustul, pentru cultura devenătură.

Am remarcat și mesajele ale televiziunii către părinți. Canalul de televiziune italian "RAI UNO", în finalul unei emisiuni, transmite un "Mesaj către părinți": "Trei ore de emisiune zilnic, pentru copii, este prea mult". Selectați programele T.V. pentru copii dumneavoastră. Cădeți de acord cu copiii dumneavoastră asupra timpului petrecut la televizor".

Totuși opinile celor 100 de elevi chestionati sunt în favoarea lecturii cărților. Este adevărat că sunt puternic tentați de televizor, dar după răspunsurile lor am constatat că au interese precise numai pentru anumite programe și emisiuni.

Pericolul îndepărțării de carte prin impactul cu existența T.V. este un fenomen care provine nu din cauza "apariției mijloacelor de informare moderne, în raport cu nemodernitatea lecturii" ci din alte cauze: greșeli educative care tin de faptul că familia nu urmărește îndeaproape ceea ce face copilul în timpul liber, ce îl preocupează, ce îl interesează să facă, că este de integrat în responsabilitățile. În același rând, școala este aceea care formează și instruiește tineretul școlar, deci folosirea mijloacelor moderne de informare, în mod coerent în procesul de învățământ, va da elevilor dimensiuni exacte ale acestor "noi medii" de informare. În biblioteca publică, elevii sunt deprinși să folosească și să-și însușească totuși sursele de informare pe care le oferă colectivile de publicații. Sunt stimulați să citească și altă carte răspunsul intereselor și curiozității lor în afara lecturilor cerute de programa școlară. Important pentru activitatea acestor instituții este, deci, scopul ei primordial: atragerea permanentă a școlarilor spre carte, spre știință informată. Copiii trebuie să înțeleagă că cel mai soluție mijloc de formare intelectuală este carte.

Totodată, copiii trebuie deprinși să utilizeze întreaga varietate a manifestărilor culturale: frecventarea teatrelor, muzeelor, a operelor, a concertelor, împreună cu utilizarea tehnicii moderne de comunicare: T.V., presă, radio, cinematograf. Să-și învățăm să fie adevărați "consumatori" ai comunicatiilor de masă. Trebuie să realizezăm prin munca noastră de educație indivizii care să-și dezvolte individualitatea, originalitatea și spiritul de independență care dau valoare omului. Astfel, "televiziunea rămâne doar un factor formativ complementar al educației, ca o școală suplimentară, învățarea și cunoașterea făcându-se sub altă formă mai placută, agreabilă și accesibilă" (Ioan Cerghit).

Marla MANEA

(7). Elevii peste 15 ani: I. - ca să se destindă; II. - ca să se informeze (18); III. - pentru completarea cunoștințelor (10); IV. - din lipsă de altă ocupatie (4).

Răspunsurile de mai sus reflectă faptul că emisiunile T.V. sunt urmărite în primul rând pentru informare și completare de cunoștințe. Cei ce depășesc vîrstă de 15 ani (liceu) având deja un volum de cunoștințe consistent și bine diferențiat, o interpretare a lucrurilor și fenomenelor clară, apreciază urmărea emisiunilor T.V. ca mijloc de destindere. La vîrstă de 15-16 ani, tinerii sunt mai stăpâni pe acțiunile lor, au personalitatea formată, capabili să selecționeze informația în funcție de interesele de cunoaștere.

Sociologii și psihologii mass-media demonstrează că: "influențele nefaste sau cele bune ale acestor mijloace își au originea în maniera de utilizare" (23 de elevi din cei 100 au afirmat că privesc la T.V. din lipsă de altă ocupatie (12, până la 13 ani; 7, între 13-15 ani; 4 peste 15 ani, 27 subiecți privesc la televizor numai în cursul săptămânii). A fost firesc să ne întrebăm căt timp și când se uită copiii la televizor. Copii până la 13 ani: I. - în vacanță; II. - duminică; III. - sămbăta; IV. - în timpul săptămânii (8). Copiii între 13-15 ani: I. - duminică;

perfectionarea personalului

În perioada 1-8 septembrie 1996 s-a desfășurat în localitatea Kecskemét din Ungaria un curs de management de bibliotecă în organizarea Consiliului Britanic. Intitulat "Training the Trainers" (Instruirea instrucțorilor), cursul a fost susținut de dr. David Baker asistat de d-na Joan Welsby de la Universitatea Norwich din Anglia și avut ca obiective de bază transmiterea de cunoștințe privind tehniciile de perfectionare în biblioteconomie precum și evaluarea instruirii angajaților. Participanții au fost bibliotecari din: Ungaria, Bulgaria, Cehia, Slovenia, România.

Ca tehnică de lucru a fost utilizat un amestec de expuneri, demonstrații, lucrări practice, studiu individual direct și discuții deschise. Participanții au fost incurajați să lucreze în grupuri, să pună întrebări, să comenteze ori de căte ori se ivesc neclarități. Prezentările și discuțiile s-au desfășurat în limba engleză. Deși venind din țări diferite și având o experiență variată privind activitatea cu biblioteca, bibliotecarii prezenti la curs au lucrat în grupuri extrem de eficiente. În mod evident, meritul este în primul rând al celor care au susținut cursul, dr. David Baker și d-na Joan Welsby, care au dat dovadă și de un remarcabil tact pedagogic. Personal, am lucrat cu o bibliotecară din Cehia, de la o bibliotecă universitară cu specific medical și cu doi bibliotecari din Ungaria, de la două biblioteci universitare pedagogice și de științe.

Dintre ideile expuse în partea teoretică a cursului as menționă:

- **Principiile instruirii personalului:** relevanță pentru participanți, inteligențialitatea, aspectul practic, gradarea, adaptarea la grupuri de indivizi sau individualități, evaluarea muncii atât pentru cel ce a fost instruit că și pentru cel ce instruiește.
- **Cerințele instruirii personalului:** cerință de bază: organizare de grup sau instruire individuală. Schimbarea aduce inevitabil cu sine nevoia de instruire. Un nou set de obișnuințe le va înlocui pe cele vechi; o bună instruire a personalului reduce la minimum impactul schimbării asupra acestuia.</

patrimoniu

TIPĂRITURI RÂMNICENE

Legăturile culturale ale Dobrogei cu Tara Românească, dezvoltate pe scară largă în secolul al XVIII-lea au constituit un aspect al legăturilor neîntrerupte ale provinciei pontice cu vatra de la care a fost smulsă, prin cucerirea otomană.

Un aspect al acestor relații culturale - a constituit prezența, în Dobrogea, a unui număr de 111 cărți în limba română, ieșite din tiparitele Tării Românești. În general, conținutul acestor cărți era religios, dacă iată semn de faptul că biserică ortodoxă era, pe atunci, pentru români dobrogeni, una din principalele arme de apărare a ființei naționale¹.

În lucrarea de față ne vom referi la tipăriturile editate la Râmnici, tipărituri descoperite în cursul cercetărilor întreprinse la diferite instituții din județul Constanța.

Dacă facem o statistică după numărul cărților tipărite în secolul al XVIII-lea, cărți menționate în "Bibliografia românească veche" a lui Ioan Bianu și Nevră Hodos, constatăm că Râmnici ocupă locul al II-lea după București, cu 90 de cărți tipărite. În colecțiile de carte veche românească cercetate în județul Constanța, Râmnici este reprezentat, pentru secolul al XVIII-lea, cu 21 de tipărituri.

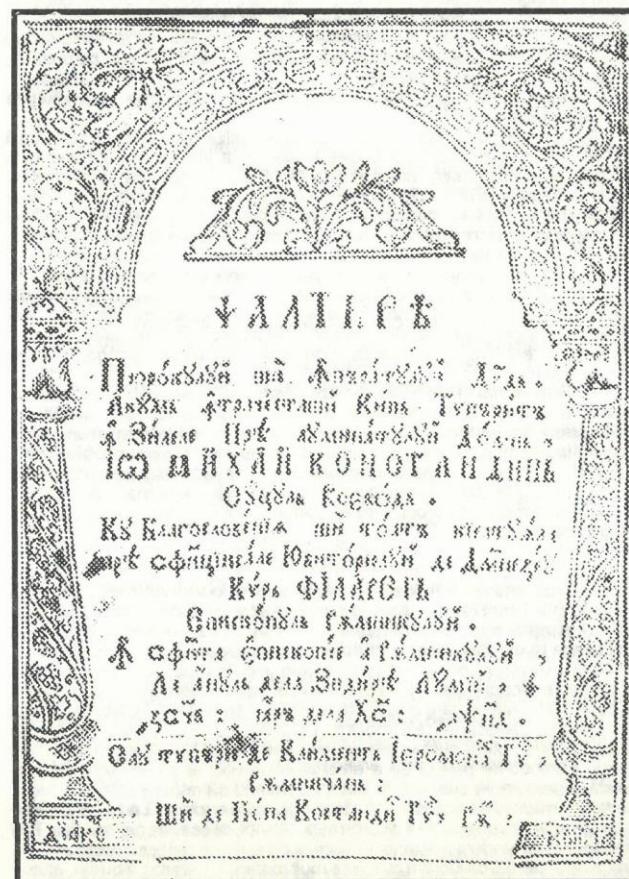
Este sătul faptul că Tipografia de la Râmnici a jucat un rol precumpărător în cultura română din secolul al XVIII-lea, prin sîrul continuu de cărți românești editate și prin aria largă de răspândire a acestora pe întreg teritoriul locut de români. Dintre tipografiile episcopale ale Tării Românești, cea de la Râmnici a atins cea mai ridicată și continuă activitate editorială, de la 1705, până la 1825, întemeietorul ei fiind, cunoscutul cărturar Antim Ivireanul.

O caracteristică a cărților râmniciene este aceea de a fi desăvârșit acțiunea de înlocuire a limbii slave, folosită în biserică, cu limba română, tipografiile de la Râmnici folosind toate mijloacele pentru a răspândi, prin tipar, limba românească.²

Activitatea editorială a lui Antim Ivirean este continuată de cărturarii Damaschin, "episcopul Râmnicului... cu stil și grai luminal", cum îl numea Radu Tempea, în "Gramatica...", sa din 1797.³ Lui Damaschin îi urmează Inochentie, între 1728 și 1735, care se preocupă de perfecționarea tipografiei, aceasta având literele învechite și uzate.⁴

Între 1735-1749, un alt episcop de Râmnici, Climent reorganizează tipografia, de sub teascurile căreia vor ieși o serie de cărți, 5 exemplare din vremea sa întâlnindu-le în colecțiile Bibliotecii Județene Constanța și ale unor instituții de cult. Putem menționa în ordinea cronologică a aparțierii lor, "Antologhionul" de la 1737, tipărit de Dimitrie Pandovici și "Penticostarul" de la 1743, tipărit în timpul domniei lui Mihai Racovită, de către meșterul tipograf, Popa Mihai Athanasievici, "Antologhionul" de la 1745 și "Evanghelia" de la 1746. Remarcăm mesajul episcopului Climent, din "Predoslovia" "Penticostarului" de la 1743, de fapt, un cald omagiu adus cărții, în care sunt sărănește toate gândurile înaripate ale umanității. El dorește să realizeze în tipografia Râmnicului, cărți în "folosul poporului", crez relief și în "Predoslovia" "Evangheliei" din 1746, în care-l lăudă pe domnitorul Constantin Nicolae Voevod, cel care a făcut posibilă "răspândirea cărților în toate țările și ținuturile ce vorbesc limba românească, poruncind a se scrie și a se tipări multe feluri de cărți... cu care să luminează nu numai o seamă de nord, ci toată pravoslavia".⁵ "Antologhionul" de la 1737 este bogat ilustrat cu xilogravuri semnate de Popa Mihai Râmniceanul, și dă dovadă de un inalt simț artistic și decorativ, atestând un stil de sursa bizantino - balcanică.⁶

Un alt reprezentant al Scolii râmniciene este "marele tipăritor" Chesarie, ajuns episcop al Râmnicului în 1773. În timpul activității sale, tipografia este înzestrată cu litere noi. Mareau sa operă, "Mineele", care s-au tipărit pentru prima dată în românește s-au remarcat prin contribuția de seamă adusă la dezvoltarea limbii române. Chesarie nu a reușit să publice decât sase volume din opera sa, murind pe neasteptate. Este vorba despre "Mineiul pe octombrie", tipărit în 1776, "Mineiul pe noiembrie" - 1778 și

"Mineele pe lunile decembrie, ianuarie, februarie și martie", tipărită în 1779. Se remarcă prefețele care însoțesc aceste "Minee", prin faptele istorice evocate în paginile lor, fapte ce aduc mărturii preleșoare, privind stabilirea originii limbii și poporului român, a continuității lui. La valoarea lor documentară se adaugă linia grafică ireproșabilă, care denotă insușină meșterului tipograf, Popa Constantiniu Mihalovici.

Chesarie apare ca un cărturar iluminist dintre cei mai importanți la sfârșit de secol XVIII, prin larga audiență de care s-a bucurat opera sa, dar și prin temeiurile pe care le-a furnizat urmașilor săi.⁷ Opera sa este

continuată de succesorul său la scaunul apiscopal, Filaret, care a editat ultimele șase volume ale "Mineelor", pe toate într-un singur an, 1780, folosind manuscrisele care fusese să terminate, încă de când trăia Chesarie.⁸

În fondul de carte rară detinut de Protoieria din Medgidia există o colecție completă a acestor "Minee" (12 volume), unele dintre ele având însemnări de proprietate file, dovedă a circulației în limba a cărții. Sunt însemnări cu caractere chirilice datează la începutul secolului al XIX-lea, unele evocând chiar evenimente istorice petrecute, ca - venirea turcilor în București, în octombrie 1848.⁹

Printre cărțile editate de Filaret, un loc deosebit îl ocupă "Pilde filosofesti", carte cu caracter didactic, apărută în 1783 și realizată de meșterul tipograf Constantin Mihai Popovici Râmniceanul, prima ediție a acesteia fiind realizată, în 1713, de Antim Ivireanul.

În 1784, în timpul domniei lui Mihai Constantin Sutu este tipărită cu cheltuiala episcopului Filaret și cu sprijinul tipografului Popa Constantin, a ieromonahului Climent și o "Psaltire". Corecțura cărții s-a făcut de unul din discipolii lui Chesarie, Grigore Râmniceanu, numele său fiind menționat în colophonul de pe ultima filă a cărții. De fapt, el a îngrădit o serie întreagă de cărți și le-a înzestrat cu prefețe. Din prefața de la "Pilde filosofesti", semnată de el, se desprinde, că ideea centrală, ideea unității de naștere și de limbă a poporului român.

Tot cu cheltuiala lui Filaret apare în 1786 "Antologhionul", tipărit în timpul domniei lui Nicolae Petru Mavrogheni. În prefața acestei cărți, Grigore Râmniceanul se afirmă ca un cărturar luminist, prin încercarea sa de a intocmi arborele genealogic al Centrului de la Râmnici, înscrind numele tuturor celor care au lucrat în vremuri de restrînte, pentru progresul culturii românești.¹⁰

Încheiem sărūl tipăritorilor râmniciene din secolul al XVIII-lea existente în județul Constanța, cu o "Evanghelia" editată în 1794, care a aparținut parohiei din comuna Ostrov, astăzi afăndu-se la Protoieria din Medgidia. Cartea a fost tipărită sub patronajul episcopului Nectarie (prelat român de origine grecească), de către meșterii tipografi Dimitrie Mihalovici și Grigore Constantin.

Din cele relatate reiese că, de-a lungul timpului, la Râmnici și au desfășurat activitatea vestiș tipografi, care au creat aici o adevărată școală. Să nu trebue uitat nici faptul că, Școala de la Râmnici a reușit să iradieze cuvântul tipărit în toate provinciile românești, inclusiv Dobrogea, în folosul întregii națiuni române.

NOTE

¹ T. MATEESCU, Din legăturile culturale ale Dobrogei cu Tara Românească în secolul al XVIII-lea, în "Biserica Ortodoxă Română", anul XCIII, nr. 9-10, sept. - oct. 2975, p. 1124.

² AL. DUTU, Coordonate ale culturii românești în secolul XVIII, București, 1968, p. 121.

³ C. MARINOIU, Istoria cărții vâlcene sec. XVII - XVIII, Craiova, 1981, p. 51.

⁴ Ibidem, p. 52.

⁵ A. SACERDOTEANU, Predoslovile cărților românești, vol. I, București, 1938, p. 320.

⁶ C. TATAI-BALTĂ, Incursiune în xilogravură românească, în "Apulum", XVII, 1979, p. 459.

⁷ AL. DUTU, Op. cit., p. 155

⁸ G. TEPELEA, Mineele de la Râmnici, în "Biserica Ortodoxă Română", 1966, nr. 3-4, p. 369-387.

⁹ C. CIOROIU, A. MOCANU, Cartea românească în Dobrogea înainte de 1877, Constanța, 1978, p. 55.

¹⁰ AL. DUTU, Op. cit., p. 155-156.

Simona SUCEVEANU

Reclama este un mijloc de atragere și persuasiune a publicului, dar în același timp o manifestare a libertății de expresie a ofertanților și un câmp de exercitare a facultăților critice ale consumatorilor.

Eficacitatea și este condiționată de fundamentarea strategiei publicitare pe studiul comportamentului uman sub acțiunea fluxurilor informaționale. Ce se urmărește? În primul rând eficiență. În cazul nostru - o bibliotecă publică - atragerea unui număr cât mai mare de cititori, deci frecvență mărăță, dar și înregistrarea unui număr mai mare de publicații consultate. În al doilea rând - promovarea imaginii instituției, iar în al treilea rând - informarea publicului.

Toate acestea se pot realiza printre o gamă variată de medii de difuzare: ziar, reviste, afișe, emisiuni radio și T.V., expoziții, târguri și saloane de carte.

La acestea din urmă ne vom referi în cele ce urmează.

Expoziția este o prezentare publică, de regulă pe o perioadă limitată de timp, a unor documente grafice și iconografice (cărți, manuscrise, stampe, hărți, ex-libris-uri, medalii, fotografii) având o temă comună și aparținând aceleiași epoci, aceliași artist sau grup de artiști, sau aceleiași școli. Este o modalitate foarte de folosă pentru prezentarea și popularizarea publicațiilor. Urmărește educarea gustului pentru lectură, precum și informarea publicului către fondul de publicații existente.

Expozițiile sunt organizate în spații amenajate special, într-un stil cât mai atractiv.

O importanță deosebită o au afișele care însoțesc aceste manifestări cu cartea. Ele ar trebui să aibă o formă grafologică atraktivă - element ce acordă un mare grad de libertate fanteziei artistice - deoarece caracterele grafologice utilizate pentru imprimarea textelor, prin formă, direcție și culoare devin un purtător optic important al mesajului publicitar.

Revenind la carte, ea a fost vreme de mii de ani suportul material al culturii umane. Istoria ei, ca și a artei și a științei se contopește, în timp, cu istoria civilizației. De aceea, în țările cu mare tradiție spirituală din Europa, America sau Asia, există muzeu și expoziții permanente, consacrate, în exclusivitate, prezentării evoluției scrierii, cărții și bibliotecilor. România nu face excepție, bibliotecile cu bogate fonduri tradiționale au organizat și organizează expoziții temporare consacrate istoriei cărții.

Ca obiect expozițional, cartea va trebui tratată sub aspectul ei

grafic, material, dar și sub forma ideilor pe care le conține. Sub primul aspect, cartea va fi o ilustrare a evoluției formelor și ororișii caracteristicilor grafice: **cartea de lut** (la popoarele din Orient), **cartea rulou** (Egiptul antic, Grecia și Roma antică), **cartea codex** (tăblițe cerate în Grecia și Imperiul roman), **manuscrise medievale** (sec. IV - XIV), **incunabule** (primele tipărituri europene - 1450-1500), **cartea a manuscrisă în România** (manuscrise latine, manuscrise slave, manuscrise românești, manuscrise grecești și în diverse limbi), **tipărituri vechi românești**, **cartea românească în epoca modernă** (1830-1918), **cartea românească contemporană**, **carte ex-libris**.

În ceea ce privește decori și unelte din cuprinsul cărților, există diverse păreri. Unii au considerat că la adăpostul bibliofiliei, cartea a fost transformată într-un fel de album în care pictorul

ilustratorii făceau aproape de prisos prezența tipografului. Referitor la aceasta, André Suares spunea: "În artă excesul de bogăție și ceea mai tristă dintre sărăci".

În schimb metoda unor edituri de a întrebuița în desenul copertelor o anumită culoare, după natura subiectului, nu este numai de ordin informativ sau convențional, ci încearcă să stabilească o anumită corespondență între culoarea copertei și tema cărții. Pominind de la a c e s t i m b o l i s m rudimentar al prezentării, dragoste de carte a descooperit, rând pe rând, nenumărate detalii, nuanțe subtile, creând în jurul fiecăruia volum atmosferă lui propriu. Calitatea hârtiei, forma literei, tehnică tiparului sunt mijloacele unei forme noi de expresie.

Fostul ministru în perioada interbelică, Grigore Trancu-laș, aflat în vizită la o expoziție de carte, spunea: "dacă cuprinsul unei cărți oglindește sufletul celui ce o scrie, înfățișarea sub care se prezintă, oglindește sufletul epocii

în care apare." Iar Emanoil Bucuță aflat și el la o expoziție internațională de carte de la Paris, în 1937, remarcă ceva deosebit: "Cartea era arătată nu numai ca tehnică de tipar, gravuri, legătură etc., ci era însoțită și de portretul autorului". Deci, autorul apare, spune el, atât cu faptura fizică cât și cu faptura spirituală (manuscris, opere, scrisori, critici).

Revenind la expozițiile de carte, bineînțeles că există o serie largă de exprimare, de la expoziții aniversare, tematice, iconografice, ale tiparului, până la cele ale unor edituri și colecții.

În ceea ce privește târgurile și saloanele de carte, în esență tot niște expoziții, acestea au ca principal scop informarea publicului asupra nouătilor editoriale. Pot avea diverse tematici: **beletristice**, politice, științifice, filosofice.

Târgurile de carte oferă un cadru adecvat pentru cunoașterea ultimelor nouățiți, pentru schimbul unor impresii sau opinii și în plus și posibilitatea publicului de a-și achiziționa ceea ce dorește. Această modalitate este avantajoasă, pentru că: deși se desfășoară într-un timp relativ limitat se adreseză unui public foarte larg; se adreseză unui public care este interesat de tematica prezentată; este un prilej prielnic pentru lansarea unor cărți cu participarea autorilor; este deosemenea o posibilitate pentru distribuirea unui număr impresionant de tipărituri publicitare: broșuri, plante, prospecți, proiecte, spectaculoasă, ci și prin accesibilitatea cărții, informație în cazele oamenilor, fapt realizat, într-un anume fel, de bibliotecile publice. De aceea, meritul unor asemenea manifestări este acela de a crea bucurie spirituală. și aceasta înseamnă mult, acum, într-o perioadă cu prea puține bucurii.

Bibliografie

Aftincă, Marin. *Babilonul Informației*. București, Editura Politică, 1987, 286 p.; Flocon, Albert. *Universul cărților*. București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1976, 496 p.; Georgescu-Tistu, N. *Cartea și biblioteca*. București, Editura Științifică, 1972, 358 p.; Moldoveanu, Maria, Miron, Dorina. *Psihologia reclamei*. București "Libra", 1995, 208 p.; Almanahul Graficei Române. 1929, 1930, 1931; *Artă și tehnică grafică* - 1937, 320 p.

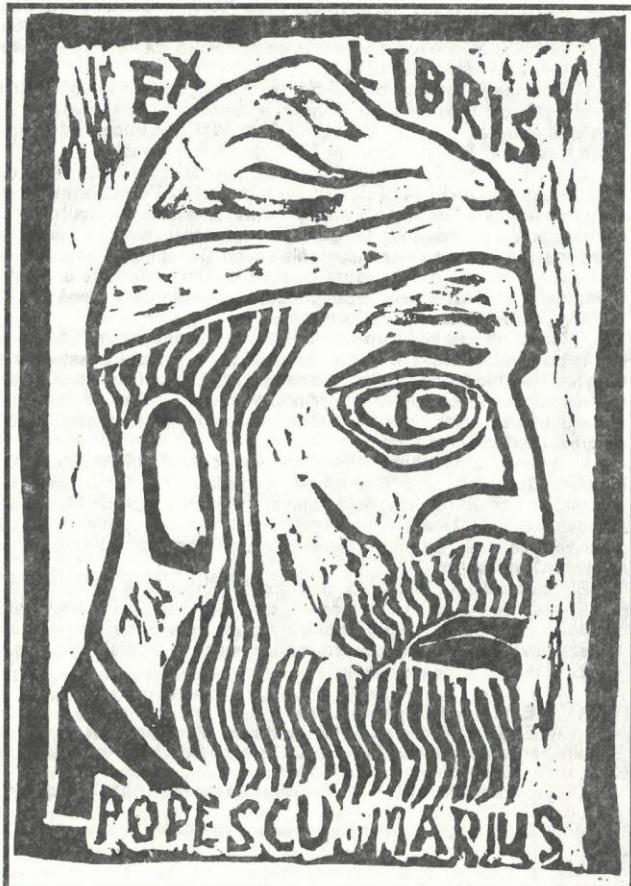
Gelu CULICEA

interviuri

LECTURA LA CLUBUL ELEVILOR DIN CONSTANȚA

R. : Clubul Elevilor (Palatul Copiilor este o instituție destinată activităților extrașcolare care organizează petrecerea în mod plăcut și util a timpului liber, completează, prin mijloace proprii și forme specifice, activitatea instrucțivă educativă a școlii, dar cultivă în mai mare măsură interesul și pasiunile copiilor și adolescentilor pentru știință, tehnică, artă, muzică, sport, dezvoltă inventivitatea, creativitatea, aptitudinile și talentul.

In acest complex educational funcționează o filială a Bibliotecii Județene Constanța. Dumneavoastră ca director al acestei instituții, domnule Aurică Pompiliu, cum ati privit inițiativa înființării în incinta

palatului a acestei mici biblioteci? Spun "mică", pentru că spațiul de organizare al bibliotecii nu este suficient, iar fondul de carte cu care a debutat nu a fost în măsură să satisfacă dorințele cititorilor.

A.P. : Privită prin prisma activității instituției noastre, activitate ce se desfășoară în ateliere și laboratoare, biblioteca este un atelier spiritual absolut necesar oricărui instituție de învățământ. Profesor fiind la Clubul Elevilor am salutat inițiativa funcționării în cadrul clubului a unei biblioteci destinate copiilor și tinerilor ce frecventează cursurile noastre. În această bibliotecă însăși profesorii și-au găsit un spațiu de studiu, și-au găsit materiale

necesare în activitatea lor didactică.

O listă bibliografică pe discipline sau potrivit tematicii cercurilor a asigurat elevilor posibilitatea de documentare suplimentară. De fiecare dată întâlnesc aici copii și tineri care studiază reviste de specialitate, cărți în domeniu pentru întocmirea lucrărilor pentru cerc. Această imagine ne produce nouă, profesorilor, mare satisfacție.

R. : Acum, după atâtă ani de funcționare, după ce fondul de carte s-a îmbunătățit și diversificat, cum apreciați activitatea acestelui bibliotecă?

A.P. : Succesul învățământului de toate gradele este posibil numai într-un sistem bine fundamental, în care biblioteca își găsește rolul de instituție culturală de bază. Designul fondului de carte s-a îmbunătățit de-a lungul anilor, dar nu este suficient pentru toata vîrstărie care frecventează clubul. La noi copiii vin însăși de părinți, frați, surori mai mari, bunici, de adulți în general, care și-au exprimat dorința de a deveni cititori bibliotecii (de regulă cei din cartierele aferente) și atunci se impune completarea fondului de carte pentru rezolvarea cererilor de lectură ale adulților, rămânând desigur, ca bază de documentare, carte pentru copii.

R. : Au contribuită biblioteca, lectura, carte la perfectionarea activității din Clubul Elevilor?

A.P. : Prezența acestei biblioteci a dat posibilitatea copiilor ce activează în cercurile noastre să aibă acces la carte, la literatură, contribuind la îmbogățirea lor spirituală. Mai mult decât atât, copiii, adolescentii, tinerii sunt convini că găsesc aici o atmosferă care te îmbele la lectură, la studiu. Sunt plăcuți impresionat de colaborarea dintre bibliotecă și cercurile clubului nostru. Împreună organizăm aici concursuri tematice, lansările de carte, expoziții cu lucrările copiilor, recitaluri de poezie etc.

R. : Ce recomandăți bibliotecii privind completarea colecțiilor?

A.P. : Ar fi de dorit ca biblioteca să devină cel puțin un exemplar din "Dicționarul explicativ al limbii române", un set de albume de artă, cărți necesare copiilor și profesorilor în activitatea cercurilor (mă refer la cartea de știință și tehnică), abonamente la revistele pentru copii și rugăm să nu-i uite pe adulți.

R. : Stîm și noi și dumneavoastră că spațiul destinat bibliotecii este foarte mic, deci ar fi necesara o sală destinată lecturii, auditiilor, consultării revistelor, albumelor, cărților ce nu se pot împrumuta la domiciliu. Aveți ceva de gând privind rezolvarea acestei probleme?

A.P. : Într-adevăr spațiul destinat bibliotecii este mic, dar activitatea clubului nostru fiind multiplă și variată, cu un număr foarte mare de copii, nu putem deocamdată să propunem alt spațiu. Poate în viitor vom găsi soluții pentru această problemă.

R. : Doamna prof. Angela Catargiu sunteți conducătoarea cercului de ecologie, iar prezența dumneavoastră și a copiilor cu care lucrați să a facă simțită zilnic la biblioteca Clubului. În ce măsură a contribuit biblioteca la dezvoltarea activității dumneavoastră profesionale?

A.C. : Desi sunt profesoră de biologie, aici, la Club, conduc activitatea de Ecologie-Floricultură și mi-am orientat tematica spre acest obiect, pentru că baza materială pe care o avem la dispozitie: sera, parcul Clubului, parcul de la malul Tăbăcării, Microdelta, Delfinarul și Planetariul, situate în preajmă, ne-au oferit permanent ecosisteme ce pot fi studiate în tot cursul anului, oferindu-ne prilejul de a efectua observații și însemnări de lungă durată. Așa cum se știe, noi, la Club, nu trebuie să relășăm subiecte, lectii, teme din manualele școlare sau din programele școlare. La activitatea de ecologie am avut prilejul de a aborda aspecte noi, deosebite pentru elevi. Din acest punct de vedere prezența bibliotecii chiar lângă atelierul nostru este o binefacere, pentru că lucrările cu foarte mult material ilustrativ, albume, atlase botanice, zoologice, pe care copiii le-au descoperit aici, folosim termeni noi de ecologie pe care-i găsim în dicționare și encyclopedie de specialitate. Colaborarea cu biblioteca este o activitate plăcută și eficientă. Pentru că și eu iubesc foarte mult lectura, membrii cercului de ecologie au devenit cei mai frecvenți cititori. Aici au înțeles că lectura este o îndeletnicire plăcută și folositoare, le dezvoltă vocabularul, le largeste orizontul, le facilitează exprimarea, iar în cărți descoperă lucruri minunate, care, până nu de mult, reprezentă adevară mistere.

R. : Fondul de carte al bibliotecii vine în întânpinarea cerințelor de lectură ale micilor ecologiști?

R.C. : În general, pot afirma că fondul de carte existent, ce se referă la viața plantelor, a animalelor, a relațiilor din natură este bine reprezentat. Poate ar fi necesară mai multă carte ilustrată pentru vîrstări mici, deoarece ilustrația joacă un rol important în înțelegerea noțiunilor noi studiate la cerc. La cercul de ecologie și floricultură participă și scolarii mici din clasele III-IV. Cu aceștia desfășoară o activitate deosebită, făcându-i să descopere frumusețea și importanța lecturii, la fiecare oră prezentând curiozități din lumea plantelor și animalelor. Aceste lectii le desfășură folosind multe materiale ilustrate, casețe cu filme documentare. Având în vedere prețul mare al cărților, albumelor, atlaselor și imposibilitatea cumpărării lor de către copii și de către Club, rolul bibliotecii crește.

R. : Copiii cercului dumneavoastră participă anual la sesiuni de comunicare, simpozioane, olimpiade naționale și internaționale. Care a fost contribuția colectivului de publicații ale bibliotecii la pregătirea acestor activități, la finalizarea comunicărilor cu care au participat?

A.C. : E deosebit de bună ceea ce activitatea noastră presupune observarea unor fenomene, cercetarea, notarea rezultatelor, completarea și finalizarea acestora în lucrări, comunicări cu care participăm la concursuri, simpozioane. Copiii noștri fac muncă de cercetare, dacă putem spune așa. Dar totuștă această activitate de lungă durată presupune muncă, lectură, documentare, fisare, sintetizare. Toate acestea nu pot fi făcute fără carte, documente, reviste, lectură, studiu. Aici a intervenit, în mod fericit, biblioteca, filială a B.J.C., care a pus la dispozitiv tinerilor noștri cărți necesare, pe celele care le-a adus prin împrumut interbibliotecar de la alte biblioteci, ne-a întocmit liste bibliografice, i-a ajutat pe elevi să selecteze materialele. Toată această muncă îi fascinează pe elevii mari, mai ales când lucrările lor sunt încununate de succes...

Apreciez că prezența Bibliotecii Județene în Clubul nostru este binevenită atât pentru noi, profesorii, cât și pentru copii.

R. : Doamna prof. Cociasu Viorica, reprezintă biblioteca un punct de documentare pentru activitatea științifică desfășurată la cercul dumneavoastră?

C.V. : Da, desigur că da, folosesc fondul de carte al bibliotecii, atât în pregătirea materialelor care vor fi prezentate în mod curent în cadrul orelor la cercul de chimie, cât și în munca de cercetare, elevii mei culegând informații importante pe care le utiliză la pregătirea comunicărilor științifice.

R. : Natura muncii la Clubul Elevilor face posibilă schimbarea raportului educator-educat și prin prezența aici a bibliotecii ca punct de documentare, ca al treilea factor al procesului instrucțiv educativ?

C.V. : Consider că orice comunitate scolară trebuie să posedă și o bibliotecă. Tendințele moderne în învățământ includ interactivitatea ca formă educatională. Astfel atât elevul cât și profesorul trebuie să fie în permanență informați, utilizând în mod frecvent pentru acest scop biblioteca. Elevul primește informații, fiind ajutat de profesor să le sintetizeze și centralizeze, iar bibliotecarul are un rol activ, organizând și punând la dispozitiv materiale, învățând efectiv elevul cum să citească, ce să selecțeze din masa imensă de informație primă. Cu atât mai mult este necesară prezența bibliotecii într-un club al elevilor, unde activitatea are un pronunțat caracter creator, de cercetare.

R. : Este carte, lectură, cheia succesului în activitatea dumneavoastră cu copiii?

C.V. : Lectura este o latură importantă în activitatea cercului. Cititorii tineri își pun astfel bazele culturii generale, învăță mai multe despre viață, dar își formează deprinderile de lectură științifică. Am observat întotdeauna diferență dintre elevi care sunt familiarizați cu studiul în bibliotecă și ceilalți, de aceea le recomand mereu elevilor mei să citească, să se informeze și să nu evite să colaboreze cu biblioteca noastră. Dar cheia succesului activității copiilor constă nu în lectura însăși, ci în modul cum această lectură se convertește în creație, contribuie la fundamentarea teoretică a lucrărilor practice, la asimilarea experienței științifice a înaintașilor.

Interviuri realizat de Eugenia TIMOFTIUC

IMAGINEA DOBROGEI ÎN CARTOGRAFIA ITALIANĂ A RENĂSTERII

Expoziția *Monumenta Romaniae Vaticana* organizată în Saloul Sixtin din Palatul Vaticanului la începutul anului 1997 (18 Ian - 2 mai) sub înaltul patronaj al Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea, reluată în 1997 la București, a fost foarte generoasă pentru Dobrogea. Prin documentele, manuscrisele și materialele cartografice expuse, ea a demonstrat rolul important pe care l-a avut pământul dintre Dunăre și Mare la dezvoltarea vietii religioase în Dacoromania încă din zorii creștinismului european.

Cele 150 de hărți expuse: mapamonduri, hărți nautice și terestre confirmă cunoașterea regiunii de către lumea antică, cea a Evului Mediu, Renașterii și lumea modernă.

Aceste hărți concepute, editate și întrebuintate în alte țări decât la noastră au oferit o imagine asupra istoriei și geografiei ținuturilor românești de un tip aparte, așa cum au fost ele văzute de neromâni, făcându-ne surpriza unei priviri europene favorizante.

Deschiderea Dobrogei la Marea Neagră pe axa marilor drumuri economice din Europa spre Orient și Occident, nevoie negoțului încă din vechime pe căile leftine de apă, au făcut din această regiune de-a lungul istoriei, zonă nelipsită în cele mai importante documente cartografice.

De studiul hărtilor care interesează Dobrogea s-au ocupat atât geografi (S. Mehedinti), cât și istorici: N. Grămadă, I.C. Băcilă, Constantin C. Giurescu, Gh. I. Brătianu, Ion Dumitriu Snagov, Marin Popescu Spinari, P. Diaconu. Hărțile au fost folosite în studii comparative și în confruntați documentare pentru localizarea unor asezări dobrogene (ex. localizarea Vicinel), toponimia hărtilor servind la scoaterea în evidență a continuității elementului românesc. De aceste documente s-au folosit și istorici străini I. Duycev și J. Ruisschaert în *Manuscripti slavi documenti e carte riguardanti la storia Bulgara de la Biblioteca Apostolica Vaticana e dell Archivo Segreto Vaticano*. Datele lor sunt folosite uneori forțat prin interpretări tendențioase cu implicări politice și polemice.

Studierea cartografiei Renașterii italiene pentru Dobrogea secolelor XIII-XV duce la concluzii interesante

privind continuitatea elementului românesc și a rolului economic al regiunii. În secolul al XIII-lea Marea Neagră este una din zonele de interes pentru navigatorii venetieni și genovezi, interes menținut și de domitorii români, ce au practicat un comerț intens în toată zona litoralului. Secolele XI-XIX prezintă perioada otomană pentru zonele amintite. Teoria conform căreia Marea Neagră a fost considerată un lac turcesc, în care comerțul se rezuma doar la transportul produselor agricole din țările române (chelerul Portii) spre capitala Imperiului otoman, tînde să nu mai fie atât de des acceptată, deoarece bogăția de documente cartografice (hărți, portulane) italiene ne arată Marea Neagră ca o autentică "placă turnantă" a traficului internațional comercial, cum potrivit a caracterizat-o istoricul Gh. I. Brătianu. Existenta hărților nautice italiene ce reprezintă și Marea Neagră atestă interesul neguțătorilor venetieni și genovezi în vederea stabilirii de bedeușe comerciale.

Corăbierii au alcătuit și primele portulane, bazate pe cercetarea amănunțită a litoralului.

Un astfel de portulan este acela al lui Giovanni da Carrighano de la începutul sec. al XIV-lea (1309), în care găsim trasate, Marea Neagră și întregul bazinul Dunării. El are mai multe inexactități (ex. La Nord de gurile Dunării, în părțile Bugeacului este "Alania"), iar pe litoralul dobrogene sunt redate mai multe localități.

Genovezul Pietro Vesconte alcătuiește între 1311-1318 patru hărți nautice. Pe toate aceste hărți, pe litorul Mării Negre între Varna și Cetatea Albă sunt trecute următoarele localități: Castri, Carbona, Callacra, Laxelzu, Pangallia, Constanța, Zanauarda, Grossa, Banbolla, Le Donavici, Straviqui, Sancti Georgy, Aspera, Sollina, Licostomo, Fidonissi, Farconare, Mauro Castro, La Zinestra.

Portulanul lui Marino Sanudo (1321) descrie Africa de Nord, Asia de Vest și Europa. Marea Neagră este destul de exact desenată; pe litorul românesc găsim însemnate: Callacra, Pangallia, Banbolla și Le Donavici.

O hartă maritimă care descrie foarte corect conturul Europei, inclusiv pe cel al Mării Negre, este aceea a lui Bartholomeus Pareto, lucrată în 1455. În harta acestuia, Dunărea figurează cu șase guri, așa cum

figura pe hărți mai vechi.

Mapamondul de pe zidul mănăstirii "Sf. Mihail" din Murano de lângă Venetia se crede a fi executat de Fra Mauro Camaldulensis la 1459, pe căsătorii numiri de localități care au fost întâlnite: Moncastro, Licostomo.

Portulanele secolului XIV cuprind puține date asupra țărilor românești. Multe din ele au trasate litoralul Mării Negre și brațele de vârsare ale Dunării. În secolul al XV-lea ele compensează în date pe cele precedente, deoarece ele indică pe litoral localități ale căror nume s-au conservat, ca de pildă Kap Calacri, Pangallo, Costeanca, San Giorgio, Solina, Licostomo (Kilia), Moncastro (Cetatea Albă). Între acestea amintim Mapamondul zis Borgia din anul 1436 (afiat în Biblioteca Vaticanului, harta lui Petros Roccelli, portulanul lui Benincasa 1480).

Nevoia de orientare necesară în expansiunea religioasă (a religiei catolice și mai târziu a celei protestante) nu numai în expansiunea economică a dus la dezvoltarea și a hărților terestre.

Biserica trebuia să-si informeze că mai bine misionarii asupra provinciilor și ținuturilor unde erau trimiși în propaganda. Misionarii, crucilați și descorblerile geografice duc la alcătuirea unor hărți mai exacte ale școlasticului. Astfel, datele mai amănunțite despre interiorul Dobrogei sunt cuprinse într-o capodoperă cartografică a Renașterii italiene și anume Loggia lui Rafael. Aceasta se află în Palatul Vaticanului (a 3-a din celebrele Logii Vaticane) și a fost proiectată de Bramante, dar construită în vizinătatea lui Rafael Sanzio între anii 1513-1518. Ea este cea mai importantă prin valoarea științifică și conținutul picturilor dintre logile Vaticanului. Hărțile din frescele aripilor de nord și vest îl au adus și numele de "Loggia della Cosmografia" și de "Bella Loggia". Îndrumarea științifică pentru proiectarea hărtilor a fost făcută de cartograful Piero Ligorio ce a trăit la Roma între anii 1533-1568. Execuția cartografică aparține lui Stefano Fransese (Etienne du Perac).

"Bella Loggia" este împodobită de 13 hărți. Harta a 9-a intitulată Ungaria și Polonia (după numele celor două state catolice cuprinse în cîmpul ei) este realizată în 1562. Are dimensiuni monumentale: 4,30 pe 3,20 m. Spațiul geografic este cuprins între coordonatele 15°-

31° long. E și 43° - 60° lat N.

Elementele de hidrografie sunt redate în albastru marin, iar Marea Neagră (Euxini Ponti Pars) și celelalte mări, în cîmp de valuri însipmate. Corografia școlastică este variată: cămpurile sunt colorate în verde cu grupuri de arbori pentru zonele împădurite, iar munții în aliniere de conuri maroni. Toponimele sunt ierarhizate prin caracterul literelor. Denumirile localităților sunt plasate lângă imagini editilare de culoare roșie. Râurile și formele de relief nu au denumirile trecute.

</div

colectii dobrogene

CARTEA ȘI PRESA FRANCEZĂ

Tradițiile culturale franco-române sunt vechi și este arhincunoscut faptul că, în cursul secolului al XIX-lea, România s-a aflat sub semnul culturii franceze. Să aceasta nu doar pentru a se facilită schimburile comerciale, nici pentru a face mai comode voiajele turistice, ci pentru a se putea avea acces la spiritualitatea universală. Pentru că întreaga Europea era dominată de spiritul francez. Marchizul Caraccioli, publicând articoulul *Paris*, modelul națiunilor străine sau Europa franceză, nota: "Ondinăoră totul era roman, astăzi totul este francez; parizianul care călătoarește în Europa abia își dă seama că a părăsit Parisul". De altfel, franceza era limba diplomatică a vremii. Dar dacă spiritualitatea franceză și-a pus amprenta asupra Europei, ea a și asimilat valori europene. Astfel trebuie să-i recunoaștem acestei literaturi meritul de a fi adoptat scriitori și scrieri din toate culturile lumii, indiferent de nume și de locul nașterii (ne gândim la Rousseau, Doamna de Staël și, mai aproape de noi, Apollinaire, Simenon, Beckett sau Adamov). În anumite epoci, oamenii născuți la nord de Dunăre și-au înscris și ei numele în indexul alfabetului istoriei literare franceze, începând cu Martha Bibescu, Anna de Noailles și sfârșind cu Eugène Ionesco, Emil Cioran sau Mircea Eliade.

Traducările lui Ion Ghica, Gr. Alexandrescu, Eminescu, A. Naum, C. Negruzzi, E. Rădulescu, Gh. Asachi, V. Cărova, Mircea Demetriad, Aurel Tita, T. Argeșei, D. Anghel, St. O. Iosif, Minulescu și alții străini care au contribuit la cultura noastră ajunsă aici, ambasadori ai spiritului acesteia. Pe de altă parte, Franța îi primea, pentru a-i ajuta să atingă culminea gloriei, pe H. Coandă, Brâncuși și G. Enescu. Iată cum au reușit culturile celor două popoare să apropie națiunile noastre mai mult decât tratatele diplomatice.

Este foarte adevarat că frumoasa limbă franceză - chiar dacă oferă (și oferă) cheia de aur a culturilor din mai multe continente (mă gândesc la acelea din teritoriile căror Franța își croisea îmensusul său imperiu) - treptat, după cel de-al doilea război mondial și cu precădere în zilele noastre, ea a fost înlocuită cu limba engleză, mereu în ascensiune. Ceea ce nu-i diminuează, însă, nici eleganța nici importanța culturală, iar noi români o utilizăm, încă, nu fără placere și mândrie, mai ales după Decembrie 1989, când primii străini care și-au amintit de noi au fost tot francezi. Dovadă stau schimburile culturale și economice, stațiile efectuate de români în Franța, cele două biblioteci care au luat ființă la Constanța precum și numeroasele donații de carte pentru B.J.C. Ele s-au adăugat fondului de carte franceză deja existent și de o valoare incontestabilă, dar mai puțin cunoscut de publicul larg.

Astfel, din totalul de 560.000 de volume ale B.J.C., 12.000 îl reprezentă cartea franceză, adică un procent de aproape 3%, mai mult decât oricare dintre lucrările străine (pe locul doi se află limba engleză, cu o pondere de 1,5%).

Este adevarat că la 31 decembrie 1994 se putea constata faptul că doar 3.300 de lucrări în limba franceză au fost consultate, de către beneficiari B.J.C., adică egalul celor de limbă engleză; în schimb, în 1995 (până la această dată) s-au citit 6.800 de volume. Iată, deci, o creștere, nemulțumitoare totuși față de fondul de carte existent.

Lipsa de interes față de cartea franceză se datorează nu numai creșterii ponderii limbii engleză în actualul context socio-economic când limbă engleză a devenit principala limbă internațională, dar, poate, și unei insuficiente informări a publicului cu fondul de carte francofon al Bibliotecii Județene Constanța.

În ce privește compoziția acestui fond, putem constata prezența unei serii întregi de istorii ale literaturii și civilizației franceze, semnată de diversi autori, de la René Dominic până la Samuel Beckett, Alfred Rambaud, André Lagarde și Laurent Michard. Una din cele mai ample este *Littérature française* în 14 volume, apărută la Paris între anii 1968-1971 (Editura Arthaud).

B.J.C. dispune de numeroase lucrări de bibliologie; între acestea este de remarcat editia semnată de librul și editorul Edouard Rouveyre, *Couleurs et séances à un bibliophile*. Cu note critice, documente bibliografice și cu numeroase ilustrații - în 10 vol., apărută la Paris în 1899; este o 5-a ediție a acestei lucrări atât de bogat ilustrată și imprimată pe hârtie specială.

O serie întreagă de dicționare și encyclopedii din toate domeniile, de la Larousse și Nouveau Petit Larousse illustré, cu 6.200 gravuri și 220 planșe și tablouri (Paris, 1922) și până la Encyclopaedia Universalis publicată în 30 vol. între 1991-1992.

Nu lipesc cursurile de filozofie și psihologie având autori variati, de la Auguste Comte, René Descartes, Emil Faguet, Blaise Pascal, până la

Serge Leclaire și Jean Plaget.

Peste 600 de lucrări din domeniul științelor sociale, economice și de drept și cam tot atâtea din domeniul matematici, științelor aplicate (medicina, tehnica-inginerie, agricultură, conducerea întreprinderilor, industrie, management): François, Bloch-Laine și Fr. Perroux - *L'entreprise et l'économie du XXe siècle* - 2 vol. Paris, 1967; *Recueil des documents nécessaires aux candidats aux examens de la marine marchande*. Paris, 1904; Philippe de Woot - *Stratégie et management* - Paris, 1970, etc.

Reprezentat prin colecțile: *Bibliothèque algérienne des arts*, *Bibliothèque Chêpenter*, *Cahiers de jeux*, *Solarium A.B.C.* - *Série Musique, Connaissances et technique, Les peintres illustres*; *Petite encyclopédie de l'art*, *Les chefs d'œuvre de la musique expliqués* și altele, sectorul de artă, jocuri, sport cuprinde lucrări de inițiere în aceste domenii, compendii, albume de artă, memorii, monografii, antologii, manuale de specialitate ale genului.

Amlăsată la sfârșit literatura deoarece aceasta este foarte bine reprezentată în ansamblul cărților franceze din colecțile Bibliotecii județene. Numeroase sunt antologiole și lucrările de critică literară (antologii ale noii poezii franceze, a poeziei feminine mondiale, a literaturii japoneze, neoirlandeze, a poeziei negre și malgașe, antologii de scriitori pe secole, și, desigur, lista cu poeții continuă).

Poezia, teatrul, romanul francez, nuvela, povestirile, eseurile, reportajele sunt reprezentate mai ales prin clasicii: Baudelaire, P. Eluard, V. Hugo, La Fontaine, Lamartine, Musset, Rimbaud, Ronsard, P. Valery, P. Verlaine, Vigny, Villon, Anouïlh, Beaumarchais, Claudel, Cocteau, Corneille, Gide, Giraudoux, André Maurois, Molière, Racine, Sartre, Camus, Daudet, Dumas, Malraux, Maupassant, Proust, Stendhal, G. Sand, Voltaire și mulți, mulți alții.

Ar fi imposibil de prezentat chiar și numai lucrările reprezentative ale literaturii franceze. Sunt, însă, de remarcat câteva edificii bibliofile, precum:

Henri Barbusse, *Jésus*, Paris, Ernest Flammarion, 1927 - cu dedicare autorului; Ch. Baudelaire, *Les fleurs du mal* (cu o introducere de Paul Valery și 20 de desene ale autorului); Paris, M. Jacoub, 1928; Pierre Benoit, *La ronde de la nuit*, (cu un portret gravat pe lemn de J. Soulas); Paris, Cahiers libres, 1930. (Volum numerotat cu nr. 587 și publicat pe hârtie velină cu fir La fuma); Paul Claudel, *Tête d'or*, Paris, 1920. (Numerotat cu nr. 1.104); René Crevel, *Le clavécin de Diderot*, Paris, Edition surréalistes, 1932 (Este prima ediție a suprarealistilor; publicată pe hârtie velină verde deschis); Editia princeps a *Operelor complete ale lui Al. Dumas - père*, Paris, Michel Lévy, 1865; A. Gide, *Les nouvelles nourritures*, Paris, Gallimard, 1935 (Editia princeps numerotată cu nr. 4 CCVI - tipărită pe hârtie velină de Olanda); La Fontaine, *Fables*, (Cu o prefată de Paul Lacroix, desene de Ed. de Beaumont, B. J. C., adică egalul celor de limbă engleză); 2 vol. Paris, Librairie des bibliophiles, 1885; Stéphane Mallarmé, *Oeuvres complètes*, Paris, Gallimard, 1970. (Ediție de lux cu iconografie și diverse variante, legată în piele verde); Guy de Maupassant, *Contes et nouvelles*, Vol. 1-2. Paris, Albin-Michel, 1967-1970. (Ediție de lux, cuprinzând 24 de nuvele inedite; tipărită pe hârtie fină; legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*, (Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

(Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joëurs*.

Cu o prefată de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvrages en prose complètes*, Paris, Gallimard,

gânduri de lector

Un prieten mă întreba dacă citesc texte filosofice în original, referindu-se desigur la texte scrisă în limbi moderne pe care le cunosc și dacă procedează tot astfel și cu texte clasică, iar când eu îi răspund că, în adesea, citesc texte filosofice în două limbi moderne, și textele antice în traducere în limba română, precum și în aceste limbi moderne, pe care le cunosc, prietenul mă mai întreba:

Dar texte medievale, citești?

Din nefericire, la această a două întrebare, n-am putut să-i răspund pe loc prietenului. Adevarul însă este că întrebarea atinge o vechie suferință intimă, pe care o am, aceea de a nu fi reușit să citeșc pe medievale până la cap, chiar dacă sunt transpuși în una din limbile pe care le cunosc, sau lectura lor e chinuită, cu insatisfacții.

Înca că când eram student îmi reprosam incapacitatea mea de a săruia asupra medievalilor, și mă îngrozeam că nu sunt capabil să parcurg până la sfârșit un incunabul, să zicem, și o vreme am pus această imposibilitate pe seama lipsei mele de dotație și de interes pentru textele epocii respective. De ce, mă întrebam, sunt gata totuși, să mă prind zorile cu *Critica puterii de judecată* - casă mă refer la un text greu din zilele noastre - sau cu *Husserl* și de ce îmi este cu neputință a mă menține la un interes acceptabil în fata unei opere medievale? De ce nu-mi spune Ariosto nimic? De ce un text de Dimitrie Cantemir chiar mă atrage mai puțin și de ce, de exemplu, *Principium Christianorum Stemmatum*, de Antonio Albizio, editată la Anvers în 1608, pe care aveam posibilitatea să o parcurg la Muzeul de Artă al Municipiului București, îmi este atât de exterioră, și de ce îmi este atât de cu totul străină opera lui Acatius? De ce *Didachile lui Antim Ivireanul* îmi sunt acum indiferente?

Nu lipsei mele de interes puteam să-i reproșez, de fapt, această lacună - după că am putut să-mi dau seama cu trecerea timpului - că rupturile spirituale dintre oamenii moderni și medievali, după ce această ruptură a apăruse întâi între oamenii Renasterii și cei ai Evului Mediu. Buchiniiștii *Vechiului Testament* îmi apar mai apropiati decât protagoniștii acelei "querelle" dintre cei vechi și medievali, care mă lasă rece, valoarea profetilor mi se pare de un tragicism modern în comparație cu operele medievale scrise pe canavaua cruciadelor, o incongruență obstinată descoperă între oamenii secolului meu și cavalerii Evului mediu, conchistadori și clerici, cărora le sunt superioiri chiar oamenii de mijloc ai societății din veacul meu.

Că intelectul medieval - că intelectul dintr-o tapiserie veche în care Henric al VI-lea al Angliei, intrând în Paris în 1431, precedat de 18 eroi, și cine mai recunoaște în ea pe Hector, pe Cezar, pe Alexandru, pe Iosua, pe David, pe Iuda Macabeul; pe Arthur, pe Carol cel Mare și pe Godefroy de Bouillon, mai cu seamă? Ce efect mai are asupra mea, omul modern, uriașul efect pe care îl aveau predilecții medievallor, pe care le citesc acum?

Cum spune Johan Huizinga, în Amurgul Evului Mediu, la pagina 298-299 (trad. H.R. Ralian):

"Din textul scris al predicatorilor, acea tulburare nu ajunge până la noi, și cum ar putea să ajungă..."

"Multi dintre cei ce l-au auzit pe Vicente Ferrer - și i-citeșc acum predilecții - spune biografia său Hefele în *Acta Sanctorum*, Apr. I, p. 195 - ne asigură că nu sunt nici umbra a ceea ce a răsunat din propria lui gură".

Așa dar, ruptura pe care Johan Huizinga o enunță fugitiv în opera sa mai sus menționată, intervenție încă din Evul Mediu târziu, sub forma unui amurg - între spiritul medieval și spiritul meu, omul modern, care mă simt totuși solidar cu idealurile Renasterii, există o deosebire radicală, eu - cel de astăzi - fiind structurat spiritual prin ruptura paradigmelor medievale. Stilul medievalilor mi se pare astăzi - în direcția ideilor și a simplificării recursului la idei cum înțeleg omul modern - un stil pompos, greoi, elefantic, cum s-a spus. Flamanul George Chastellain scria mult și greoi, oratoric și lumea sa savură stilul oratoric, iar ideile lui păreau noi datorită hainei sale soleme, cum păreau și nobili pictați, ori regii la paradă, - aşa că pe bună dreptate, același Huizinga, de la care împrumută descrierea de fată, afirmă că și scrisul purtat veșmintre de brocat, jocul de cuvinte, calambururile, bombasticitatea, ce aveau mare trecere la oamenii veacului de mijloc, sunt și în afara literaturii și semnificației, în cazul cel mai bun, un spirit medicocru. Multi dintre critorii avizați de astăzi evită să-și recunoască incapacitatea de a-i citi pe medievali, și preferă să-i laude, sau cum zice Diliu Zamfirescu în *Poporanismul în literatură*, Discurs de recepție la Academia Română, 1908: "Cei mai mulți însă dau dreptate lui Macaulay, care zicea c-a citit pe Petrarca, dar n-a putut să-

admire așa de mult ca acei care nu l-au citit".

Ruptura, care îi impiedică pe medievali să ajungă la noi, s-a produs, mai întâi între medievali și antici, și apoi între medievali și renascentiști. Evul Mediu căzând într-o fală istorică nu îndeajuns de cercetată, până acum. Prima ruptură a fost cauzată, după părerea mea, de căderea Imperiului roman și de primele năvăliri și migrații ale popoarelor islamică sau barbare în Europa, apoi de marea inundatie provocată în continentul nostru de ploile care au căzut neîncetat vreme de doi ani și mai bine între anii 999-1001, când pe câmpii Europei apa era de un metru, și s-a produs din această cauză o fugă a tărânilor în cetățile în care viața lor s-a schimbat brusc, ca și cultura, ca și viața lor sufletească - lucru său de acum - și aspirația căruia nu mai este cauză să insist; iar cealaltă ruptură s-a produs din cauza libertăților pe care societatea a morăvurilor neegală nici chiar de timpul sclaviei, de o lipsă a ideii de justiție, de prolixitate în gândire, de fanatism religios pe care nu îl egala numărul mare al schismelor de la dreapta credință, de mărarea și, deopotrivă, de

Renașterea și spiritul modern al celor ce suntem noi astăzi. Mentalitatea mea este caracterizată prin ideea de justiție în primul rând și prin recursul neîncetat la comunicare. Toate sistemele filosofice ale vremii mele urcă și coboară pe o scară între irațional și rațional, dar nu în afara acestor acțiuni, credința mea este tot un act de conștiință. Majoritatea normelor după care mă conduc sunt restrictive, spre deosebire de normele veacului de mijloc, care indicau ceea ce este permis și instituia abuzul. Pledoaria de patru ore a avocatului Petit - căutând să justifice crima unui suveran - eu o faceam într-un sfert de ceas, cu concordanța la care veacul meu mă obligă, și pentru care logica mi-a pus la dispoziție arme invulnerabile, și o faceam mai aproape de astăzi - cred -, mai convingătoare. De ce îl savurez pe Cicero și de ce pleoarea acestui avocat Petit îmi face silă să o citeșc? De ce din cele 44 de volume ale operei onestului Jean Charlier Gerson nici măcar unul din ele nu mă atrage? De ce pe însuși Dante îl prefer în exegize și excerpte moderne, de ce *De Vulgi Eloquenter* sau *Questio de aqua et terra* - dintre Opere Minore - utilizează un aparat atât de greo pentru a servi o idee atât de simplă și vie ca limba poporului - prima; iar cea de-a doua este în astăzi obosită chiar pentru un lector tenace... De ce Boccacio, totuși, a rămas?

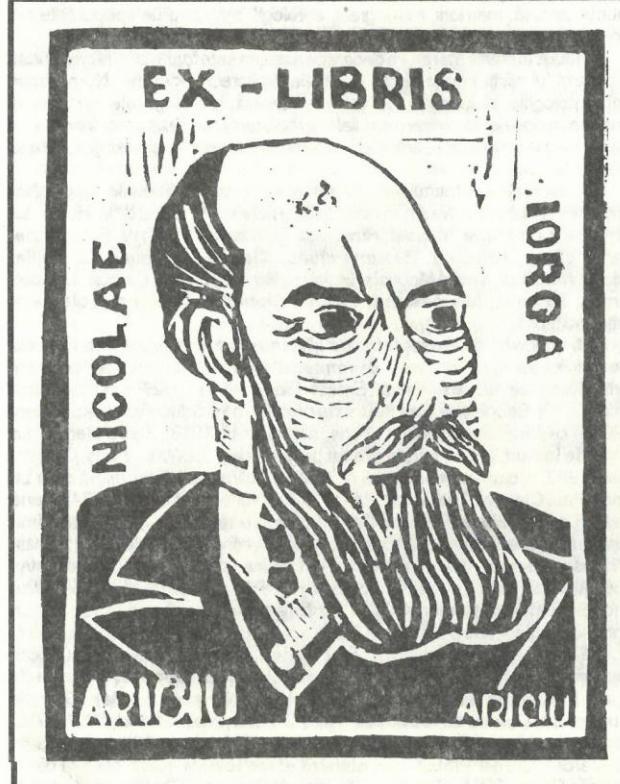
Adevărurile pe care le detin astăzi, adevărurile fundamentale pe care găndirea modernă le subînțelege, ca acel *panta rei* și îndoiala scepticilor, le detin de la antici - legea vietii mele, gnoți seafon, de asemenea, și chiar modalitățile omului modern de a fi liber să-și aleagă zeii, în de modalitatea antică a adorării, iar de la scoalnicii nu detin decât rationamentele eteme, cum sunt cele ale lui Toma D'Aquin, sfântul marian și transat în moaște de contemporanii săi, și nu proprii discipline, legislația după care mă conduc și de origine română sub forma ei justinițiană și zilnic se aud în pretoriu invocându-se în susținerea unui drept concis de precepte romane în forma lor originală, singur interogatori judiciari fiind propriu Evului Mediu, dar amintind de mărturisirea prin tortură ca probă împotriva mea însumul!

Cum s-a ajuns - prin ce fenomene de involuție - de la stilul direct și nervos al lui Lucian, de la stilul linear al lui Ammianus Marcellinus și al altor istorici romani, la stilul fastuos, încărcat, sofisticat, artificios folosit după aproape o mie de ani de către medievali, în loc ca acest stil să se simplifice, să devină mai aproape de om, să scoată la iveală mai repede telui, și cum aceste ocolisuri, atât de grecoase au făcut parte din gustul medievalilor? De ce Virgil și Teocrit și Horațiu sunt atât de clari - și de ce poeții Evului Mediu sunt atât de prolifici și au căzut cu totul în uitare? De ce Odiseea este o operă cu totul modernă, și face parte din lectura oricărui cititor mediu contemporan, iar Le Roman de la Rose al medievalilor constituie numai obiect de studiu al specialistilor? De ce Filipicele lui Cicero sunt o lectură plăcută și azi, în timp ce pleoarea avocatului Jean Petit, sau jan Petit - (acea pleoare) tinută în fața ducilor de Berry și Bretania în apărarea ucigașilor lui Ludovic de Orleans la îndemnul ducelui Burgundie nu în apărare, că în justificarea ucigașilor adăpostiți de loan fără Frică în Hotel d'Artois, pleoare tinută la 8 martie 1408 la Hôtel de Saint Pol din Paris, care a constituit apoi o carte în patru volum) - este o lectură la care renunță cu ușurință? Nu mi se pare, pe de altă parte, că cercul rezultat din discuțiile în jurul lascivelor Le Roman de la Rose, - cu Gonție, Pierre de la Pol, Jean de Montreuil, cercul latinistilor totodată, ar fi făcut să încolească primii germani ai umanismului francez - ai umanismului Renașterii, - și deci, în parte, ai gândirii contemporanilor noștri. Stilul scrisorilor lor este la fel de greoi și înflorit, iar umanismul abia se întreazăreste, în vreme ce lectura cronicarilor noștri, între care Miron Costin și Ion Neculce, din același Ev Mediu, sunt lectii certe de umanism și mult mai aproape de nouineau lui de astăzi, adică în orice caz, explicării apariției umanismului Renașterii doar prin apariția cercului latinistilor și prin redescoperirea deliciilor limbilor moarte este insuficientă, probabil că alte fenomene, politice și sociale în primul rând, necunoscute încă nouăazi, să fi concurat în chip mai hotărător la naștere umanismului, care a ajuns până la omul de astăzi, traversând Renașterea și îmbogățindu-l.

Este, care, semnul că găsirea și eleganța noastră spirituală deși inteligență noastră este mai înarmată și înțeleasă - sunt inferioare clasiciilor? Că suntem inferiori clasiciilor prin absența din instrucția noastră a latinei, eilenei, ebraicei, siriacei, aramaicei și a slavei vechi?

Iar faptul că omul contemporan folosește mai degrabă eseu decât tratatul (o, admirabilele tratele ale învățătorilor secolului al XIX-lea I) în elucidarea unei probleme, nu este încă, deopotrivă, semnul incompatibilității noastre cu clasicismul, dar și al superficialității noastre?

Boris DEȘLIU

abuzurile și decăderea papalității, abuzul fiind, se pare, legea dominantă în toate manifestările medievale a clasei ce o puteau practica în justiție, război și artă, pe de o parte și marea naivitate a maselor populare pe de altă parte, mase în stare a merge la o cruciadă, cum a fost cruciadă întâia decisă la îndemnul papei, în mod cu totul neorganizat (cea de la Nicopole, în 1396, care s-a sfârșit într-un măcel aidom ca la abator - din șasezeci de mii de participanți nu a scăpat nici unul de spada islamică!). Omul modern care sunt mi se pare însăși naivitatea truculentă a sfintei Ioana D'Arc - îuată dealul ca atare de tragedie și tragi-comedie de astăzi, demnă de toată compasiunea...

După prima ruptură a paradigmelor, din jurul anilor 1000 și după aceea, după aproape jumătate de secol, în care timp se instaurase o alta, aceea a Evului Mediu, se produce o nouă ruptură a paradigmelor, - iar în locul ei a apărut

Martiriul cărilor

"Habent sua fatalibelli" (cările își au destinul lor), spunea un autor latin. Stiu că renumita bibliotecă din Alexandria a fost distrusă în iureul cuceririlor arabe (sec. VII) și că, în Evul Mediu, arderea cărilor (apoii și a autorilor) era un obicei curent (papalitatea a tipărit și difuzat un index al cărilor interzise). Puterea totalitară, dintotdeauna și de pretutindeni, să răzbunat adesea pe cuvântul tipărit în care a văzut (nu fără temei) un inamic potential.

Decenii ai treilea, al veacului nostru, a fost marcăt de excesele fascismului, care au vizat și cartea. În România, legionarii (și ei) au făcut ruguri în pietele publice din operele reprezentative ale unor mari gânditori și au asasinat autori de prestigiu (Petre Andrei, Virgil Madgearu, Nicolae Iorga s.a.). Dar prigoana cărții va continua și după războul. Pretextul legal al acestei prigoane l-a constituit articolul 16 al *Convenției de Armistițiu încheiate între guvernul Națiunilor Unite și Guvernul României*, la 12 septembrie 1944, care prevedea scoaterea din circulația publică, până la 1 august 1945, a tuturor publicațiilor fasciste, legionare sau naziste. În virtutea acestui articol (și sub presiunea partidului comunist și a trupelor de ocupație) este emisă, la 2 mai 1945, *Legea nr. 364*, care stabilește înființarea unei Comisii însărcinată cu întocmirea listelor de publicații interzise ce urmău să fie eliminate din "biblioteci, anticariate și librării, chioșcuri, debite etc." (în comparație căreia trebuia să între delegații ai Comisiei Române pentru Aplicarea Armistițiului, ai Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Artelor, Societății Scriitorilor din România și ai Academiei Române), dar prima listă apăruse încă în martie 1945, în *Monitorul Oficial*. Comisia se dovezeste hărnică, deoarece, până la 1 iulie 1946, identifică și propune 2.000 de titlu interzise, pe care le publică într-o copertă unică catalog (este drept, sunt avute în vedere și publicații străine, nu numai românești). Se lucrează cu febrilitate și, în 1948, este dat publicității un alt catalog, voluminos, cuprinzând 7.642 de cărți, ordonate alfabetic, pe autori sau titlu, și 224 publicații periodice. Această nouă listă strângă laolaltă tot ce se publicase până atunci (lista din 1 iulie 1946 și listele publicate în *Monitorul Oficial* - numerele 70, 142, 169, 185, 218, 240 pe 1947 și nr. 29 și 42 pe 1948).

Dacă aruncăm o privire asupra catalogului (prevăzut cu o prefată, "Instrucțiunii" și anexă), vom constata că, pe măsură ce partidul comunist avansa spre culminea puterii, criteriile de eliminare a unor publicații se largesc considerabil. Am văzut că în art. 16 al *Convenției de Armistițiu* se stipula scoaterea din circulația a "tuturor publicațiilor fasciste, legionare sau naziste", în lista din 1948 apar însă foarte multe titluri care n-aveau nici o legătură cu fascismul (de fapt, cum știm, prin "fascistă" ajunse a fi etichetată, în funcție de imprejurările orice opinie necomunistă sau care era

a României - emite instrucțiunile nr. 3406 "privind stabilirea categoriilor fondurilor de cărți din bibliotece, regulim de păstrare și circulație a tipăriturilor și eliminarea unor tipărituri necorespunzătoare". Ce prevedea aceste instrucții?

Fondurile de publicații trebuiau clasate în 3 categorii: 1. fond "uzual" (tipăriturile editate după 23 august 1944 "în sectorul socialist" - de fapt, cele editate după 11 iunie 1948, când s-au naționalizat editurile și tipografiile); 2. fond "documentar" ("tipăriturile care sunt necesare informării specialistilor și cercetătorilor, dar care nu corespund problemelor politice de actualitate și sarcinilor educative ale unei biblioteci socialiste de lectură publică") și 3. fond "special" ("tipărituri care cuprind în totalitate sau în parte materiale cu caracter dusmanos, fascist, antidermatocratic, anticomunist, ostil păcii între popoare"). Accesul la fondurile "documentar" și "special" se facea cu aprobări anume (la cel special, de pildă, în biblioteca universitară accesul se facea "numai cu aprobarea reectorului sau protectorului iar în cele publice "numai persoanelor recomandate expres, în scrii, de conducătorul instituției unde funcționează cel care solicită, cu aprobarea conducătorului bibliotecii și numai în cadrul specialității în care-și desfășoară activitatea solicitant").

Pentru cările intrante în anticariate, stabilirea celor trei categorii se facea de către Direcția Generală a Presei și Tipăriturilor, care aplică o stampilă cu sigla "L" ("liber"), "D" ("documentar") și "S" ("special") pe fiecare volum; la vânzare liberă treceau numai cărțile cu sigla "L", celelalte ("D" și "S") erau vândute bibliotecilor ce aveau dreptul să dețină asemenea fonduri.

Mini-revoluția culturală din 1971 s-a năpustit, firesc, în primul rând, asupra cuvântului tipărit și autorilor. Se reliază modul listelor de cărți interzise. Chiar în acel an, bibliotecile și librăriile primesc o listă ("secret de serviciu"), cuprinzând lucrări literare, cele mai multe politiste, dar și opere de elevată înținută, ca romanul "Absenții" de Augustin Buzuru (premiat de Uniunea Scriitorilor). Vor urma și alte liste, ultima fiind difuzată în 1988, aceasta cumulând tot ce s-a indicat pentru trecerea la fondul special începând din 1971; ea cuprinde 159 de autori, dintre care la 89 urmând să li se retragă toate lucrările (câteva exemple: N. Balotă, Ion Carăon, Miocăreanu, Petru Dumitru, Gelu Ionescu, Vintilă Ivăneanu, Gabriela Melinescu, Ion Negoițescu, Petru Popescu, Lucian Raicu, Dorin Tudoran, D. Tepeneag, Mihai Ursachi s.a.). Lista conține și lucrările de yoga, bridge, relaxare etc., scoase din circuit după ridicarea afacerii a "meditației transcendentale"...

C. Constantin

cartea cu autograf

Probabil că nimeni vreodată, specialist sau teoretician al artei literare, nu s-a gândit să includă dedicările sau însemnările autografe într-un gen oarecare. O asemenea întreprindere nu ar fi fost lesne de realizat, dar nici imposibilă, în orice caz interesantă.

Considerate mai mult amabilități de complezitate (cum și sunt adesea) însemnările pe file albe sau îngălbenele de vreme de la începutul cărților, pe fețele interioare ale copertelor, pe forzat, pe colțuri sau margini de pagină și în sfârșit pe orice loc gol din text, dar mai ales sub colofonul, s-au dovedit a fi surse vii pentru istoric sau literat, dovezi de neîngăduit din vremi de demult despre viață zbuciumate, istorii nescrise.

Desigur că nu suntem noi primii care abordăm această problemă și mai ales nu spunem lucruri noi. Despre cartea cu autograf și însemnări s-a scris încă de la începuturile bibliofiliei, se scrie și astăzi, din când în când și numai la anumite ocazii. De obicei la o aniversare sau comemorare, sporadic în paginile revistelor. Prezentarea acestora, de fiecare dată constituind sarea și piperul în sesiunile științifice greoale și monotone, uneori ineditul, puncte de repersigură în depistarea mersului literar, științific, cultural sau biografic al unei personalități de marcă.

Autograful "in ipso" acordat în fugă pe un colț de masă într-o librărie, bibliotecă, muzeu sau aiurea unui admirator dintre alte zeci sau sute, poate să nu însemne mare lucru. Oferit de o personalitate sau unei personalități este cu totul altceva. O demonstrează cu prinsință dedicările scriitorilor, creatorilor de artă, oamenilor de știință date pe volumele care i-au consacrat și care se păstrează de-a lungul și de-a latul țării în marile biblioteci, în muzeele literaturii, în casele memoriale și care întotdeauna sau marcat, constitutind mândria acestora.

Acstea însemnări autografe, dezvăluite, firește atunci când nu sunt simple acte gratuite - în primul rând personalitatea celui care le oferă. Sunt documente de viață neapărat necesare pentru înțelegerea completă a unor figuri de majoră importanță. Gravitatea și rezerva celui obișnuit să nu arunce cuvintele la întâmplare se vădesc în scurta dedicare.

Spre deosebire de opera de creație propriu-zisă, încheiată și unitară, însemnările autografe, aduc, simplu și naiv uneori "Multă paucid", date și informații precise, dintre care unele pot fi verificate cu ajutorul materialului documentar cunoscut, altele nu, acestea din urmă având așadar valoarea documentului unic.

Apol, fiecare autograf este rezultatul priceperii și talentului celuia care l-a realizat, purtând peste ani și ani o particularitate din genul, gândirea și simțirea lui, unele poate mai valoroase decât însăși cartea pe care sunt scrise.

Citindu-le ele impresionează, înnobilând cugetul și spiritul, trezesc emocii ca un străvechi ecou de baladă, ca un dangăt de clopot din vremi de demult.

Oamenii de excepție ai țării de largă și profundă informație le-au apreciat. N. Iorga, într-unul din numerele "Revistei istorice" din anul 1921 în câteva cuvinte sintagmatice le definea exemplar: "istoria țării prin cel mic".

Fără alte lămuriri complementare, subliniem totuși necesitatea adunării de pe întreg cuprinsul României și tipăririi unor asemenea prețioase izvoare de informație și creație, în volume speciale, în lucrări de referință sau ediții speciale, care oricândar îi mult gustăde de marele public dar și deosebit de utilă pentru istoricul literar.

Dintr-un asemenea îndemn, și dintr-o anume pasiune, nerevendicând nici-un alt orgoliu, am strâns în colecțiile Bibliotecii

Universității din Constanța vreme de aproape 10 ani, cărți, publicații periodice, fotografii, scrisori în număr de peste 500, toate cu însemnări autografe, lăsând la o parte multe altele cu referiri la viața anonimă de familie, precum și numele celor ce și-au pus pecetea pentru a lăsa posterității o mărturie despre eflera lor trecere prin viață.

Alături de exemplarele rare din cartea românească veche - (Cartea românească de învățătură duminicile preste ani și praznice împărătești și la sfinti mari sau Cazanii lui Varlaam, 1643, cea mai veche tipăritură din patrimoniul nostru spiritual existentă pe pământul Dobrogei, Noul Testament de la Bălgard, 1648, realizare unică în limba noastră la începuturile sale prin stilul și ideile vehiculate, sau din cea străină - Rerum Ungarricarum Decades..., 1581, a lui Antonio Bonfini, cronicarul curții lui Matei Corvin și în continuare a lui Ladislau, care vorbind despre originea latină a poporului român arăta că "românii

din fondurile marilor biblioteci bucureștene (Biblioteca Academiei R.S.R., Biblioteca Centrală Universitară) colecția de carte cu autograf a Bibliotecii Universității din Constanța cuprinde piese datând din a douajumătate a secolului al XIX-lea semnate de condele reprezentative pentru producția literară românească ca: Anton Pann, Ion Creangă, Vasile Alecsandri, Iacob Negrucci, B.P. Hajdeu, Dimitrie Bolintineanu, G. Sion, I.L. Caragiale, Al. Vlahuță, Al. Macedonski dar mai ales de la începutul și mijlocul secolului al XX-lea: Al. Davila, Tudor Arghezi, Sextil Pușcariu, Ionel Teodoreanu, Panait Istrati, E. Lovinescu, I.M. Sadoveanu, A. Maniu, V. Pârvan, V. Voiculescu, Ion Vinea, V.I. Popa, Ion Pillat, Zaharia Stancu, Tudor Vianu, Pompiliu Constantinescu, Dimitrie Caracostea, Mircea Eliade, Victor Eftimiu, Petre Andrei, Geo Bogza, Șerban Cioculescu și mulți alții, reprezentați în biblioteca noastră prin una, două sau mai multe opere care i-au consacrat, pe filele cărora și-au caligrafiat gândurile, adăugând astfel valorii întrinsece ideativ-creatoare, pe cea bibliofilă, documentară științifică.

Lucrările autografe aparținând celor enumerate mai înainte li se adaugă numeroase altele, semnate de scriitori contemporani, originari de pe meleagurile dobrogene sau fi de înmormântare și de suferi ai acestora, care în acele vremuri au constituit prezente active în campul științei cugetului și literelor românești. Ne referim la Ion Adam, Jean Bart, R. Călinescu, G.A. Dabija, col. Ionescu Dobrogeanu, V. Helgiu, I. Valerian, Gr. Sălceanu, Traian Coșovei.

Dar colecția de cărți cu autografe și însemnări a bibliotecii universității constă într-unul mal de fără îndolă, și o altă valoare: aceea de a reflecta în modul cel mai fidel, strânsa unitate spirituală care a existat întotdeauna între toate provinciile țării. Ea îngemenează și topește într-un tot unitar românesc - creația literară, viața spirituală și culturală din Maramureș și Dobrogea, din Moldova și Banat, din Muntenia și Transilvania.

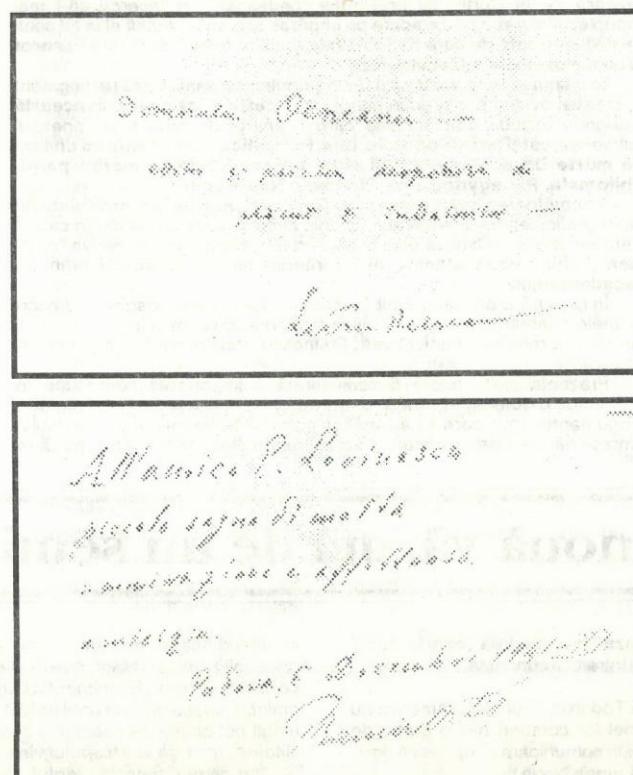
Din numărul mare al autografulor și al cărților cu însemnări am prezentat doar câteva, pe cele cu cea mai mare încârcătură de adevăr și istorie, cu o mare cantitate de informație, în mareă majoritate inedite și surprinzătoare prin frumusețe.

Deosebit de pretențioase prin completările aduse la propria biografie sunt însemnările pe care Ion Creangă, marele prozator le face pe cele două volume din *Dictionariu Francesco-Romanu* după edițiunea Domnitorul P. Poienaru, F. Aron și B. Hill sporită și adăugită cu latinește după dictionarul lui Boiste de Theodor Codrescu, Iași, Tipografia Buciumului Romanu, 1859/27 + 1216 p. (vol. 1) și 1324 p. + (vol. 2).

Asupra conținutului însemnelor nu vom insista deoarece, cu câțiva ani în urmă, Corneliu Dima-Drăgan le-a acordat suficient spațiu în studiile sale. Arătăm doar că în afara ex-librisului scriitorului "Din numărul cărților subscrizului D.I. Creangă 1862 21 dile", aflat pe forțajul posterior al celui de-al doilea tom, găsim un crâmpel de viață, emoționant, prin marea sa semnificație umană și deosebit prin conținutul său biografic: "Fiul meu Constantin Creangă s-a născut la anul 1862 luna Decembrie în 19 spre 20 noaptea. 1860 Decembrie 10-20. I. Creangă", cu corectura anului la cea de a doua datare.

Preocupările de însușire a cunoștințelor de limbă franceză sunt atestate scriptic, nu și sincer prin semnătura calcătată: "Le Diacre Jean Branche" (Creangă) și, în continuare, în limba română, "Miercuri în 26, Iunie 1963".

Ion POPIȘTEANU

Autografe: Liviu Rebreanu și Ramiro Ortiz

care se trag din romani după cum mărturisește încă limba lor care n-a putut fi extinsă deși sunt așezăți între alte neamuri", publicațiile cu autograf și însemnări formează fondul de aur al tinerei biblioteci universității constănțene, modestă contribuție a celor care au citorit-o, la întregirea fondului de carte rară înținut sărac în asemenea nestemate și apanaj în exclusivitate, până mai ieri, al Bibliotecii Județene.

Constituță, așa cum arătăm în cursul ultimului deceniu, îndeosebi din achiziții prin anticariat și în mică parte din donații sau prin transfer

BIBLIOTECI DIN DOBROGEA

Scoala, ca posibilitate de promovare a culturii și întregire a spiritualului să a bucurat întotdeauna în Dobrogea de o atenție deosebită. Aici au luat ființă și primele biblioteci școlare ca un răspuns la dorința românilor de pretutindeni de a se constitui ca etnie distinctă într-o vreme în care Dobrogea făcea parte din Tara Turcească.

Încă din anul 1866, Costache Petrescu, dascăluș școlii românești din Silistra a întemeiat "Eforia Scoalei Române" și tot aici a apărut, la 1869, "Societatea română pentru cultură și limbă".

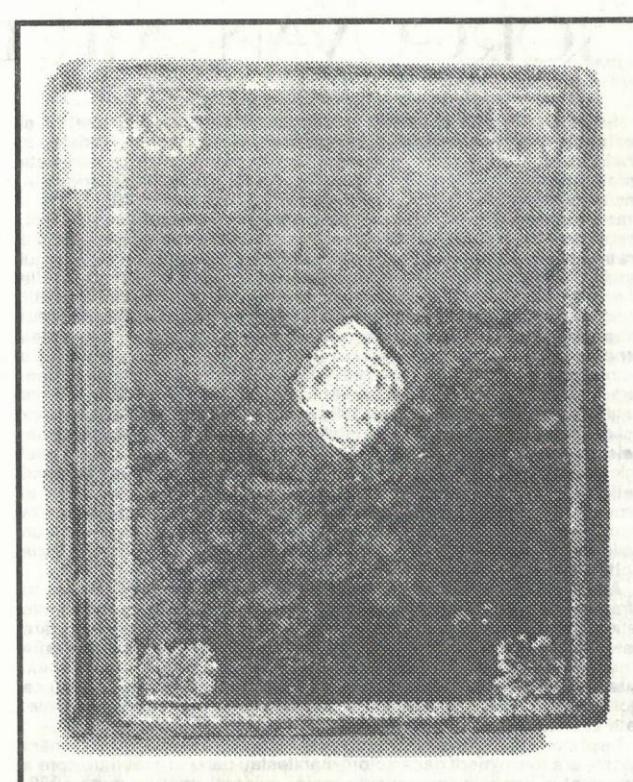
La cererea Eforiei, directorul Imprimeriei Statului trimitea la Silistra 60 de exemplare din "20 de istorioare pentru copii", 20 de exemplare din "Dorințele copilului către părinți"².

În 1879, la Hârșova, învățătorul Ion Cotovu s-a preocupat de înființarea unei biblioteci școlare căreia i-au donat primele exemplare românești aduse de la Ismail. În anul 1904 biblioteca avea un număr de aproximativ 5.000 de exemplare de carte.

Prima bibliotecă din județul Tulcea, cea mai veche bibliotecă dobrogeană atestată documentar, a fost aceea a seminarului musulman din Babadag. Datele sunt consemnate în testamentul lui Ali-Paşa, înmormântat la medresa din Babadag și relevă faptul că biblioteca s-a constituit în anul 1610 pe lângă un seminar teologic ce va funcționa neîntrerupt vreme de trei secole. Din anul 1900 seminarul se va muta la Medgidia, unde va acumula un valoros fond de carte religioasă și științifică. Se pare că după primul război mondial, biblioteca era încă impresionantă dar, din păcate, așa nu se mai știe nimic despre ea.

Între anii 1878-1879 a luat ființă la Tulcea biblioteca Prefecturii îmbogățită în mod special prin grija prefectului Ioan Nenițescu.

Prima bibliotecă școlară din Tulcea se va inaugura la 14 noiembrie 1883 de către dascălii gimnaziului "Principele Carol", le lângă care va funcționa. Un interese deosebit va manifesta pentru creșterea fondului

de carte al bibliotecii Constantin Moisil, arheologul și numismatul de prestigiu, profesor în orașul dunărean, care va cumpăra pentru liceu biblioteca personală a lui Nicolae Alexandrescu. În 1904, zestrea proaspătului locaș de cultură va crește cu încă 600 de exemplare ce aparținuseră "Ligii pentru propășirea Dobrogei". Biblioteca Cercului literar "Ovidiu" a luat ființă cu deosebită contribuție a lui Petru Vulcan la un an de la venirea sa în Constanța (1883)³. Printre donatori menționăm pe Zoe D. Sturza (membru fondatoare a cercului), Ion Kalinderu (membru al Academiei române), colonel dr. G. Bălăceanu, care a donat peste 1.000 de volume⁴.

Invitat la Constanța, I.L. Caragiale a conferențiat despre "seriozitate", dar din păcate textul nu s-a păstrat (conținutul însă îl cunoaștem dintr-o recenzie a lui Petru Vulcan, publicată în revista "Ovidiu"); apoi a citit din lucrările sale "La hanul lui Mânjoală" și "Două lozuri", iar publicul a răspuns cu hohote de râs.

Mai târziu, alte asociații ("Cultura", "Artă. Literă. Sport", "Liga culturală", secția constănțeană și.a.) vor fonda mici biblioteci, cu activitate efemeră.

Liliana LAZIA

¹ I.N. Roman - Pagini din istoria culturii românești în Dobrogea înainte de 1877 în Analele Dobrogei, I, nr. 3 - 1920, p. 381 - 382

² I.N. Roman - Op. cit., p. 370

³ Revista Ovidiu, anul I, nr. 1; 15 nov 1898, p. 13

⁴ Analele Dobrogei, nr. 2/1920, p. 240

UN STUDIU MONOGRAFIC CONSACRAT LUI PUBLIUS OVIDIUS NASO

Universitarul de aleasă cultură, de solidă formăție (și informație) clasică, Emil Dumitrușcu, a publicat, în 1995, la Editura craioveană "Didactica nova", o remarcabilă exegeză critică, consacrată "cântărețului gingeșelor lubri" (*tenerorum lusor amorum*), poetului Sulmonei și al Tomisului, Publius Ovidius Naso.

Într-un lapidar "Cuvânt înainte", autorul ne propune o lectură integrală a operei "ultimo mare liric latin" și, pe parcursul lucrării, își onorează în cel mai înalt grad promisiunea. La început este trecută în revistă "breviter" viața poetului latin, se scoate în evidență "destinul său singular", totul fiind pus sub semnul celebrului vers din elegia autobiografică (Tristis, IV, 10, v. 26): "Et quod temptabam scribere versus erat" (Să încercam a scrie era vers), expresie a spontaneității actului de creație ovidian. Obiectul monografiei de față îl constituie însă prezentarea "In extenso" a operei lui Publius Ovidius Naso, după următoarea structură: 1. Poezia erotică. 2. Marile poeme. 3. Poezia exilului. 4. Poezia ocazională. Așadar, nu se mai face o împărțire a creației ovidiene în funcție de cele trei perioade de creație, ci una după criterii tematici. Averi de-a face, de fapt, cu o adevarată "anatomie" și "radiografia" a operei ovidiene, prin care exegetul craiovean se dovedește un excelent diagnostician și un fin psiholog.

În privința poeziei erotice (Amores, Heroides, Ars amandi, Remedia amoris, De medicamine et facie), Ovidiu este încadrat în acea serie latină a elegiei, reprezentată de Catullus, Gallus, Tibullus, Propertius. Putem observa aici faptul că Emil Dumitrușcu îl consideră pe Catullus cap de serie, întâiul elegiac latin, deși mulți istorici literari strâni - printre care Bardon, Cartault, Jacoby - consideră că adevaratul intermeitor al elegiei latine este Cornelius Gallus, cel care a transpus în planul creației dragostea sa nefericită pentru Lycoris, Catullus fiind doar un precursor, nu un intermeitor al acestei specii literare.

Desi citează mereu din studiul lui George Călinescu, Ovidiu, poetul, Emil Dumitrușcu se delimitiază de unele opinii ale marilor noștri critici. Spre exemplu, nefiind de acord cu afirmația acestuia că "Ovidiu cunoștea, măcar teoretic, ideea divinității femelii și a eternității dragostei" și cu așezarea sa în rândul marilor cântăreți ai lubrilor din lirica universală, universitarul craiovean scrie următoarele: "Însă Ovidius nu se regăsește nici pe departe în sentimentul profund al lubrilor, nu se apropie de acea metafizică a lubrilor, proprie marilor cântăreți amintiți. El este un sensu, și atât".

În următorul capitol sunt analizate amânunții marile poeme ovidiene: Metamorfozele și Fastele, prezentându-se sursele de inspirație, subiectele și compozitia. La începutul considerațiilor consacrate Fastelor, Emil Dumitrușcu pune la îndoială, pentru o clipă, justitia caracterizării Fastelor și chiar a Metamorfozelor drept "marile poeme": "Oare am putea inscrie

acest poem epic în "marile poeme", să cum procedează Jean Baye? Nici măcar Metamorfozele nu ar putea răspunde sau corespunde legilor estetice ale genului, instituite de Hegel pe baza textului homeric, și cu atât mai puțin Fastele, oprire, cum se știe, la jumătatea drumului. Cu toate acestea, certe motive didactice și de ordonare a prezentării confirmă clasificarea istoricului literar francez; cel puțin intențional, Fastele pot fi încadrăte în ciclul "marilor poeme".

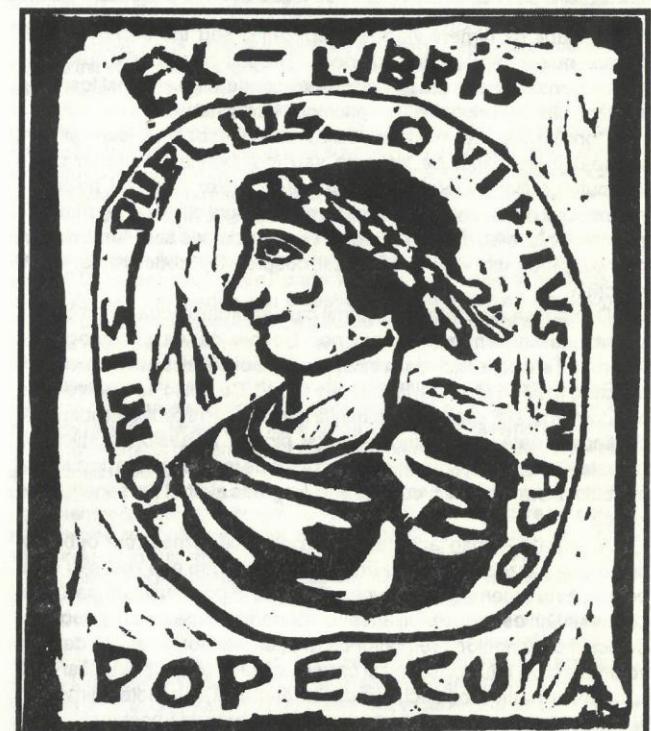
Un spațiu mai redus se acordă, în economia cărții de față, poeziei exilului tomitan. Emil Dumitrușcu nu se arată prea entuziasmat de această parte a creației ovidiene, semnalând unele deficiențe de ordin estetic și moral: "Atât jefuria interminabilă, cât și ostentația lirică inviolabilă inevitabilă înspre monotonia, lipsă de sinceritate și de verosimilitate în planul receptării estetice, deși realitatea ca atare a exilului era, incontestabil, dură și dureroasă. Poetul, însă, cu căt o invocă mai mult, cu atât o face mai monotonă și neverosimilă." Ca mulți alți istorici literari, universitarul craiovean subliniază o carentă morală majoră a lui Ovidiu: umilitatea față de puterea imperială, permanenta adulare a împăratului. Aceste "simptome" apar încă din perioada elaborării "marilor poeme", cu câtva timp înainte de exilarea sa pe lârmul Pontului Euxin: "Ovidius își cunoștea poziția precară de la Curte, își prezinea "pedeapsa", și încerca să-l mai îndulceze în vreun fel oarecare pe împărat: să se pretează el la tot soiul de linguri, care de care mai vinovate, încă în timpul redactării Fastelor și neverosimilă din Metamorfoze".

În ultima parte a volumului, Emil Dumitrușcu analizează un segment al creației ovidiene mai puțin cunoscut: Poezia ocazională. În această categorie include atât scrierile care îl apartin în mod sigur poetului Sulmonei, cât și pe cele apocrife: Ibis, Helleutica, Consolatiae ad Livium de morte Drusii Neronei filii eius, qui in Germania morbo perire, Philomela, Panegyricum ad Pisoneum, Nux elegia.

În următoarea frază, inserată la "Concluzii", autorul prezentului studiu monografic definește admirabil, în chip sintetic, locul lui Ovidiu în cadrul literaturii latine: "Ovidius este și el un clasic, chiar dacă în deriva "celor mari", chiar dacă ultimul, și la intersecția clasicismului latin cu decadentismul".

In cursul lucrării sale, Emil Dumitrușcu face mereu inspirate trimiteri la unele orientări, concepte estetice moderne, precum și la nume ilustre din cultura română și universală: Eminescu, Călinescu, Hegel, Schiller, Poe s.a.

Prezenta carte poate fi considerată o importantă contribuție în domeniul ovidioligiei, încă o durabilă plătră așezată la temelia monumentului pe care îl au înălțat poetul Sulmonei și al Tomisului urmașii săi de peste veacuri. Căci marele Sulmonez a crezut, până în

ultimele clipe ale vieții, în perenitatea, în durabilitatea operei sale, pe care "nici fierul, nici focul, nici timpul ce roade n-o vor nimici-o" (nec ignis, nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas).

Ștefan CUCU

Lumea nouă văzută de un semiotician

Don Cristobal Colon, numit de contemporani și "descoperitorul", mânăt de instinctul aventurii, de curiozitate ori de o prea lumească dorință de a ajunge la aurul și bogățile "Indiilor", punea priorul la 1492 pe pământul Americii. Moment de o importanță și de o gravitate pe care omenirea nu le-a descifrat în totalitate nici astăzi.

Navigatorul devinea aproape instantaneu "colonizator" și "evangelizator", căci el aducea cu sine o religie, un nou mod de existență și mai ales un alt fel de a privi spre propriul eu.

Ce se va fi întâmplat la o sută de ani de la impactul între vecinele civilizații Indiană aztecă și cea europeană, în spate, spaniolă, îată pretextul de la care pornește semioticianul **Tzvetan Todorov** spre a studia fenomenul comunicării între Lumea Nouă și Lumea Veche. Concretizarea acestor observații se realizează în volumul *Cucerirea Americii. Problema Celuilalt*, apărut în 1982 la Paris, Editions du Séuil, tradus în limba română de Magdalena Jeanrenaud, și publicat sub egida Institutului European, la Iași, în 1994.

Todorov consideră întâlnirea celor două tipuri de civilizații ca fiind "extrem și exemplară", "pentru că", motivează el, "ea pune bazele identității noastre prezente. Noi suntem descendenții direcții ai lui Colon, prin el începe genealogia noastră, în măsura în care cuvântul *început* are vreun sens".

"Cucerirea" urmează "descoperirea", care la rândul său are sub semnul întreit: "a cunoaște", "a înțelege", "a iubi".

Aparent, remarcă Todorov, "Europa și America nu au la începutul istoriei lor comune nici o punte de legătură". Colon găsește comunicarea imposibilă deci, la primul contact cu Lumea Nouă.

Incompatibili îngviști până la desăvârsire, băstinași și cuceritorii spanioli se privesc cu teamă, dublată firesc de o imensă curiozitate. Navigatorul ce traversase netemător oceanul nu poate să-i înțeleagă pe oamenii din fața lui pentru că se aşteaptă permanent ca ei să fie aidoma lui. Celălalt ar trebui să aibă același cod de valori morale și să gândească la fel, chiar dacă nu se exprimă.

Toată viața lui, Cristobal Colon va fi "străin", numit astfel chiar și de cei apropiati, căci "dacă atâtațeă tări au reclamat onoarea de a-i fi patrie, este pentru că ei nu avea cu adevarat nici una".

America se dovea, cel puțin din acest punct de vedere, al comunicării, mai greu de cucerit decât s-a crezut; logosul învingător greu mythosul.

Cortés, adevaratul conchistador, pornit pe la 1519 într-o primă expediție, găsește în fabulosul Imperiu al lui Montezuma din Mexic o lume a semnelor, supraințepătă și supradimensionată.

Aztecii petrecu o mare parte a timpului descifrând

și decodificând mesaje. Totul se dovedea a fi prestabilit, orice întâmplare a vieții și oglindirea în cartea destinelor. Evenimentul care lese din ordinea amintită aduce cu sine unul nefast. Profetii, vrăjitorii, magii pot spune cu exactitate cursul evenimentelor viitoare, încă de la începutul vieții unui om.

"În acele timpuri, idolul Quetzalcoatl, zeul choculțecilor a anunțat venirea unor străini pentru a pune mâna pe Imperiu".

Asemenei europeanilor creștini, indienii pun la începutul lumii cuvântul, puterea lui profetică.

Montezuma stăpânește un popor interesat mai degrabă de comunicarea dintre om și fortele Universului. Însăși vorbirea face parte dintr-un ritual, de aceea băstinașii iesăzăți în fața artei de a improviza a spaniolilor.

Cortés este un bun mănuitor al vorbelor. Las Casas, dușmanul său declarat, îi recunoaște abilitatea de a vorbi tuturor. Spaniolul se apropie mai repede de realitatea aztecă, decât reușesc indienii să-i înțeleagă pe spanioli. Și mai ales Cortés descoaceră că semnele îi pot deveni folositoare. "Devine stăpânul" pentru că, subliniază Todorov, "stăpân este comunicarea".

Îndeplinind ce spun vechile cărti, cum că de la Răsăritul va reveni zeul Quetzalcoatl, Cortés va căuta să se identifice cu el. Băstinașii sunt lăsați să credă că zeul răzbunător a revenit să-i îndeplinească

menirea.

Colonizarea îngviștică e la început opera unor călugări misiuni. Învățători, fețe bisericesti, încep el însuși deprinderă unor dialecte vorbite de indieni.

Asimilarea se poate realiza și lăsându-te aparent asimilat.

Cum "elevii" azteci se dovedesc inteligenți și stăpânește limba nouă învățată deosebit de bine, călugări își vor schimba atitudinea. El se tem că vor pierde suprematia, căci în totdeauna limba a însoțit Imperiul. Factorul îngviștic își dovedește, căcă oară, puterea de a schimba o lume.

Cucerirea aduce cu sine jaful, crima, ororile, moartea. Celălalt, supusul devine obiect, sclav, înferior prin însăși condiția lui, confundabil cu un bunc trebule posedat.

Cuceritorii nu se întreabă dacă superioritatea lor e firească, dacă celălalt a acceptat noua lui stare.

Deși a învățat spaniola, nu este încă egal, căci este un subiect atât de diferit de cel european.

Dialogul culturilor începe. Suprematia vreunei dintre ele devine o problemă discutabilă.

Todorov concluzionează: "Trebule să fil conștiencie de relativitatea, de arbitrarul unei trăsături a culturii și cu aceasta ai modificat puțin din gândirea ta".

Corina-Mihaela APOSTOLEANU

IORGOVAN - MIT, LEGENDĂ, BALADĂ

Sub acest titlu, la casa editorială bucureșteană Cuget, simțire și cirendă a apărut, în anul 1995, carte de profesorilor Enache Nedea și Mihai Florea. Cărții îi conferă valoare întreită perspectivă din care este cercetată poezia populară (mit, legendă, baladă), cu multe idei originale, dar și conjugarea unor modalități de investigare, în care tradiția își dă mâna cu modernitatea. Sumarul opusului ne poate edifica și asupra acestui fapt, dar și asupra anvergurii cercetării temei în sine. După o introducere (în care sunt trecute în revistă principalele interpretări ale lui Iorgovan de-a lungul timpului), sunt inserate 43 de variante literare ale legendei, urmate de alte trei secțiuni ale lucrărilor: comentarii literare proprii-zise, un mesaj poetic și o addenda. Comentariile încep cu geneza poemei (substratul adstratul și stratul mitologic - mitul muștei otrăvitoare și al termelor de pe Valea Cernei), continuă cu aceeași triplă interpretare a fetei din peșteră, pentru ce următoarele capitole să se numească Darurile și Hermeneutica. Efortul exegetic al autorilor s-a concentrat în încercarea de a se delimita de alii exegeti și în tentativa de a sublinia semnificațile simbolice ale celor cinci componente cu valoare mai mult sau mai puțin totemică: pădurea, fetele, somnul, cucul, srpsale. În fine, aș zice că vârful contribuției originale a celor doi autori s-a materializat în capitolul al patrulea - Mesajul poetic (de fapt interpretarea stilistică a legendelor) și în ultimul capitol al Hermeneuticii - "Iorgovan Iorgovan, conexiuni mitice". În acest sens a citat caracterizarea personajului Iorgovan, văzut de autori, la p. 154, ca un cavaler, erou civilizator, ucigaș de monștri, putând fi încadrat în seria Apollon-Helios, Hercule-Heraclès, Marduc, Indra etc.

Addenda conține un număr de 20 de variante în proză (începând cu un fragment din Anonimul brâncovenesc, de la 1717, alături variante poețice fragmentare și trei variante melodice). Întrucât întreaga lucrare răsuște de citate și trimiteri bibliografice, considerăm că o bibliografie comentată a acestui subiect atât de vast nu-ar fi dăunat lucrării, dimpotrivă.

Poate și un indice de nume și alții pe materii ar fi fost util, pentru că cititorul obișnuit să se descurce mai lesu în hârtișul de trimiteri și citate. Poate ar fi fost necesară și o comparație cu exgeza sărbătorescă.

Neștiind cătă vreme a stat manuscrisul la editură și tipografie, opinăm că poate era mai nimănuit dacă autorii manifestau oarecare răbdare spre a fi prelucrat și lucrările (pe această temă, evident) apărute după 1989.

Poate și o cercetare parțială a materialului postdecembrișt s-ar fi impus,

deoarece, pe alocuri, se mai face simțit ecoul limbajului de lemn comunist. Este posibil ca semenea neîmpliniri să fie remediate cu prilejul unei redidări.

Subliniez erudiția autorilor, care îi situează într-o tradiție prestigioasă de cercetători ai folclorului românesc începând cu C. Seineanu, N. Densușianu, Gr. Tocilescu și continuând cu N. Cartojan, V. Pârvan, G. Călinescu, M. Eliade, Ov. Drâmba, R. Vulcănescu, Gh. Vrăbie, A. Fochi și a.

Reproducem trei fragmente din trei variante, reprezentând, fiecare, un alt moment al poemei Iorgovan.

Victor CORCHEȘ

Sus, pe Cerna-n sus,
Mulți voinici s-au dus,
Dar care s-au dus

Cernei nu i-au spus

Și toți s-au răpus.

Foaie de lipan,

Iorgovan,

Fecior de mocan,

Mândru căpitan,

Joi de dimineată,

Pe nor și pe ceată,

El mi s-a sculat

Și mi-a mânecat

Tot pentru vânăt,

Și el mi-a plecat

Călare

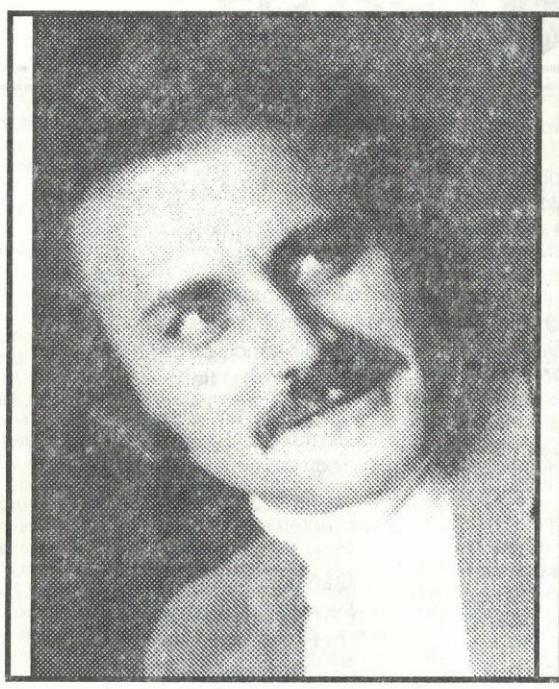
Pe cale

Cu ogari pe vale.

Cum Ana-l vedea,

Ea că mi-i z

PREMIUL "HERDER" 1996

Marin Mincu

• Născut la 28 august 1944, în Slatina. Liceul "Radu Greceanu" din Slatina (1958-1962). Licențiat în filologie, Universitatea București (1967). Asistent universitar la Institutul Pedagogic Constanța (1968). Doctor în filologie al Universității București (1971). Lector (literatura română) la Institutul de Învățământ Superior Constanța (1973). Lector (literatura română) la universitățile din Torino și Milano - Italia (1973). Conferențiar la Institutul de Învățământ Superior Constanța (1978). Profesor la Universitatea din Florența - Italia (1978). Profesor asociat la

Facultatea de Litere și Filosofie din Florența (1982). Profesor la facultatea de Litere, Istorie și Drept din Constanța; decan al facultății (1990).

• Premiul Asociației scriitorilor din București pentru volumul *Ion Barbu - eseu despre textualitatea poetică* (1981); Premiul internațional "Eugenio Montale" - Roma (1989); premiu literar Carlo Betocchio - Italia (1992); Premiul Național de proză, Bergame - Italia (1994); Premiul "Poesis", Satu Mare (1994); premiu "Herder" - Viena (1996).

• A publicat: a. în România: critică: *Critice I* (1969); *Critice II* (1971); *Poezie și generatie* (1975); *Ion Barbu comentat* (1975); *Repere* (1977); *Luceafărul comentat* (1978); *Ion Barbu - eseu despre textualizarea poetică* (1981); *Avangarda literară românească* (1983); *Lucian Blaga comentat* (1983); *Semiotică literară italiană* (1983); *Eseu despre textul poetic II* (1986); *Opera literară a lui Ion Barbu* (1990); *Textualism și autenticitate* (1993); *Convorbiri cu poetii italiani* (1995); *Mihai Eminescu - "Luceafărul"* (interpretat de Marin Mincu) (1996); *Polemos* (1996); poezie: *Cumpăna* (1968); *Calea Robilor* (1970); *Eterica noapte* (1972); *Văile vechierii* (1974); *Discurs împotriva morții* (1977); *Pradă realului* (1980); *Proba de gimnastică* (1982); *Pradă realului, antologie lirică* (1985); *Despre fragilitatea vieții* (1987); *Poezii* (1996) - în curs de apariție; proză: *Intermezzo I* (1984); *Intermezzo II* (1989); *Intermezzo III* (1996) - în curs de apariție; traduceri în română: *Modele semiologice în Commedia lui Dante*, de Silvio Avallé (traducere în colaborare cu Stefania Mincu) (1979); *Poeti italiani din secolul XX. De la Pascoli la Magrelli* (1988); *Pendulul lui Foucault*, de Umberto Eco (traducere în colaborare cu Stefania Mincu) (1991); *Insula din ziua de ieri*, de Umberto Eco (traducere în colaborare cu Stefania Mincu) (1995); b. în Italia: *I canti narrativi romeni. Analisi semiologica* (1977); *I mondi sovrapposti. Le modellizzazioni spaziale nella fiaba romena* (1978); *Poesia romena d'anguardia* (1980); *La semiotica letteraria italiana* (1982); *Il agguato* (1986); *Mito-fiaba - canto narrativo. La transformazione dei generi letterari* (1986); *Nuevi poeto romeni* (1986); *Mircea Eliade e l'Italia* (1987); *11 elegie*, de Nichita Stănescu (ediție de Marin Mincu) (1987); *I poemi della luce*, de Lucian Blaga (ediție de Marin Mincu și Sauro Albisani, 1989); *Lucifero*, de Mihai Eminescu (ediție de Marin Mincu și Sauro Albisani, 1989); *Genio desolato*, de Mihai Eminescu (ediție de Marin Mincu) (1989); *Fibbe romene di magia* (ediție de Marin Mincu) (1989); *Mihai Eminescu e il romanticismo europeo* (ediție de Marin Mincu și Sauro Albisani) (1989); *Il diario di Dracula* (1992); *Scritti romeni*, de Paul Celan (ediție de Marin Mincu) (1994); *Racconti fantastici*, de Mihai Eminescu (ediție de Marin Mincu) (1994); *La morte a Tomi* (1996), în curs de apariție.

LAUREAȚI ROMÂNI AI PREMIULUI

TUDOR ARGEȘI - scriitor (1965)

ALEXANDRU PHILIPIDE - scriitor (1967)

MIHAI POP - folclorist (1967)

CONSTANTIN DAICOVICIU - istoric (1968)

MIHAEL JORA - compozitor (1969)

FRANYO ZOLTAN - traducător (1970)

ZAHARIA STANCU - scriitor (1971)

VIRGIL VĂTĂȘIANU - critic de artă (1972)

EUGEN JEBELEANU - scriitor (1973)

ZENO VANCEA - compozitor (1974)

NICHITA STĂNESCU - scriitor (1975)

EUGEN BARBU - scriitor (1978)

SÜTO ANDRAS - scriitor (1979)

ALEXANDRU ROSETTI - lingvist (1979)

ANA BLANDIANA - scriitoare (1982)

ADRIAN MARINO - istoric și critic literar (1985)

GHEORGHE VRABIE - folclorist (1986)

MARIN SORESCU - scriitor (1991)

RĂZVAN THEODORESCU - istoric de artă (1993)

ISTORIOGRAFIE LA PONTUL EUXIN

În Muzeul de Istorie Națională și Arheologie (numai de arheologie, până în 1977) au lucrat, și lucrează, cu pasiune și competență științifică specialisti care, cu osteneală și răbdare, au scos la iveală, au mănușit și organizat valori culturale inestimabile și, mai mult decât atât, au reușit să elaboreze, în condiții adesea vîtrege - la Constanța nu a existat până în 1990 o veritabilă editură - numeroase lucrări privind rezultatele travaliului lor, tot atâtăea contribuții la cunoașterea trecutului tinutului pontic. Fie că aceste lucrări (ghiduri, studii, volume de comunicări etc.) conțineau explicații și detalii privind desoperirile arheologice dintr-o anumită perioadă, fie că încercau să se constituie într-o descriere a colecțiilor din patrimoniul muzeului, ele au și astăzi valoare de referință în cercetarea istoriei antice de la Pontul Stâng, a României de la Mare, constitind, totodată, un segment important al producției editoriale constănțiene de-a lungul anilor.

Pe lângă numeroasele ghiduri ale muzeului și colecțiilor sale, începând cu cel publicat în anii '40 de neobișnuit latinist Ioan Micu, primul custode (Muzeul Regional al Dobrogei), această prestigioasă instituție de cultură a editat, în 1964, volumul *Noi monumente epigrafice din Scythia Minor*, cu un sumar în care regăsim un cuvânt înainte al lui C. Daicoviciu și articole semnate de A. Aricescu, V. Barbu, N. Gostar, Gh. Poenaru-Bordea și A. Rădulescu. Din "Cuvântul înainte" al marelui istoric C. Daicoviciu aflăm că lucrarea cuprinde studii asupra unui număr însemnat de inscripții greco-romane desoperite pe teritoriul Dobrogei, studii apartinând unor autori tineri (pe atunci) ce făceau parte din echipa de cercetători ai Muzeului Regional de Arheologie Constanța. Iată și câteva din titlurile acestor articole: A. Aricescu: *Inscriptii inedite tomitate în versuri*; N. Gostar: *unui decret elenistic inedit din Muzeul regional de arheologie Dobrogea*; *Monumente funerare cu inscripții din Tomis*; N. Gostar: *Monumente epigrafice inedite din lapidariul Muzeului regional de arheologie Dobrogea*; Gh. Poenaru-Bordea: *Câteva inscripții recent descoperite în Dobrogea și Note epigrafice*; A. Rădulescu: *Inscriptii inedite din Dobrogea și Inscriptii grecești și latine din Dobrogea*.

În 1966 apare, sub auspiciile muzeului dobrogean, lucrarea semnată de M. Irimia, *Bronzuri figurate*. Autorul demonstrează că alături de o bogată activitate a turnărui superioră a bronzului, în obiecte ca: brățări, oglini, inele, fibule, mărgele etc., a existat în regiune și o producție de obiecte figurate executate din bronz. Dintre aceste piese, unele au fost luate în Dobrogea, altele au fost aduse din diverse provincii ale Imperiului roman. Sună descrise obiecte din bronz ce reproduc chipuri de divinități venerate în Dobrogea în epoca română, personaje mitologice: centauri, amoroși, Meduza, piese figurate cu reprezentări umane obișnuite, două coifuri de bronz de la Ostrov pe care apar chipuri mitologice etc.

Tot în anul 1966 și tot publicată sub auspiciile muzeului apar lucrările lui C. Scorpan, *Reprezentări bacchice*. După ce sunt descrise rădăcinile cultului lui Dionysos - unul din zeii principali ai antichității - și întregă gamă a spectacolelor date în timpurile vechi în onoarea lui, și evidențiază locul important pe care cultul zeului Dionysos îl ocupa pe teritoriul Dobrogei antice, regiune care a propagat cu putere cultura și religia greacă, - se trece la prezentarea unui număr de 30 de monumente cu reprezentări dionysiace: plăci de marmură cu basoreliefuri, inscripții, vase ceramice sau din bronz ornamentate cu reliefuri dionysiace, statui de marmură sau de terracotta, elemente arhitectonice cu aceleași reprezentări (majoritatea monumentelor apartinând epocii romane și doar cinci epocii elenistice).

Pentru muzeul dobrogean de arheologie, anul 1967 a fost bogat în apariții editoriale. Au fost publicate atunci - Opere greco-romane de C. Icomu, *Cavalerul trac de C. Scorpan*, *Cimitirul feudal timpuriu de la Castelul de A. Rădulescu și N. Hartuchi*, precum și *Necropole elenistice la Tomis*, de M. Bucovăla.

Așa cum sustine C. Scorpan, "reprezentarea plastică a Cavalerului Trac... exprimă o idee, un mit religios suprem și foarte vechi al populațiilor locale". Cultul Eroului Trac exprima credința în victoria binelui, adevărului și dreptății. Paginile cărții tratează pe tipuri, monumentele în relief - din epoca

romană - ale Eroului Trac existente în muzeul de arheologie de atunci.

Cimitirul de incineratie feudal-timpuriu, subiectul cărții lui A. Rădulescu și N. Hartuchi, se află la Castelul, pe Valea Carasu și a fost cercetat începând cu primăvara anului 1958 și terminând cu luna iulie a aceluiași an. S-a urmărit să se salveze restul de necropoli ce se află pe suprafața de teren râmășă nesăspătat în timpul lucrărilor agricole și apoi să se surprindă o parte din limitele cimitirului. Metoda de săpătură a fost cea a sănțurilor paralele, s-au descoperit 176 de morminte, catalogate la rândul lor în sase tipuri, iar incinerarea celor decedați se facea în afara necropolei. Majonitatea mormintelor sunt individuale, însă au fost descoperite și unele morminte duble. Se trece apoi la descrierea tuturor celor 176 de morminte.

Publicația lui C. Icomu reprezintă un catalog ce cuprinde o mare parte de opere (800) existente în muzeul de arheologie din Constanța la vremea aceea. Descrierile lor este însoțită de desene și fotografii, iar studiul s-a făcut sub aspect tipologic și cronologic. S-a cercetat îndeaproape stămpile, reliefurile de pe disc, ornamentația, tehnica de fabricație. Acest studiu este deosebit de important pentru concluziile privind circulația bunurilor în antichitate, viața socială, datarea monumentelor, istoria religiei și a artei, epigrafia.

"Studiuul necropolelor - spunea M. Bucovăla, autorul lucrării *Necropole elenistice la Tomis* - constituie una din sursele esențiale pentru cunoașterea istorică". Înmormântările din antichitate se dezvăluie astăzi prin studiul lor, probleme de ritual, aspecte ale vieții sociale etc. Potrivit vechilor credințe, cealaltă lume prezintă o continuare a vieții de pe pământ, motiv pentru care, printre alte indicii legate de pregătirea ceremoniei funerare, se depunea în morminte un bogat inventar funerar. S-au găsit în morminte: fibule, obiecte din ceramică sau bronz, obiecte de podobă de cele mai variate forme și dimensiuni, arame, scule, chiar și provizii. Sunt descrise în lucrarea mormintelor de epocă elenistică - de înhumanare și incinerare, începând cu sec. IVa. Chr., până la începutul erei noastre - descoperite în necropolele anticului Tomis. În 1968, Muzeul editează lucrarea lui M. Bucovăla *Vase antice de sticlă la Tomis*. Obiecte antice de sticlă - opere ornamentale, perle, mărgele, vase etc. s-au găsit datând încă din mileniu al III-lea înainte de Christos, dar cele mai multe sunt date din timpul primelor patru secole ale erei noastre. Prin studierea vaselor antice de sticlă, nu putem să seamă astăzi de tehnici folosite de articii, de îndemnarea pe care o aveau în diferite domenii meșteșugăriști, de stilul lor artistic, dar, și mai important, de problemele legate de economie, de viața socială în general sau de comerț etc. Lucrarea cuprinde un capitol legat de tehnologia de prelucrare a sticlei în antichitate și, asemenea, un istoric al descoperirii și prelucrării sticlei în vechime. Pentru orașul Tomis, descoperirile făcute sunt de o bogăție deosebită în ceea ce privește sticlăria. O bună parte din vasele descoperite au ajuns în diverse muzeuri din țară sau în colecții particulare, dar și muzeul constanțean se bucură de o colecție de vase de sticlă cu totul remarcabilă ca număr și varietate. În catalogul care urmărează după capitolurile menționate mai sus, sunt prezentate vasele din colecțiile muzeului, se fac precizări cronologice, tipologice, în privința culorii și calității sticlei, proveniente etc.

In aceeași perioadă, în seria *Pagini din istoria Dobrogei* au apărut două lucrări: *Monumente romano-bizantine din sectorul de vest al cetății Tomis*, de A. Rădulescu și *Stiri despre populația românească a Dobrogei în hârtă medievală și modernă*, de Constantin C. Giurescu. În prima lucrare au fost studiate câteva obiective arheologice în sectorul de vest al Tomisului, și anume: cupoarele de ars cărămidă și două băsilici. Dintre cupoare au fost identificate șase la număr, trei în incinta cetății și trei în afară, iar băsilicile sunt cele mai importante descoperirile făcute în zonă. Este vorba de o băsică mică, cu o lungime de 35 m și orientată nord-est, sud-vest și băsică mare, paleocreștină, cu o lungime de aproximativ 48,10 m și lățime de 23,45 m.

In lucrarea sa, Constantin C. Giurescu dezvăluie prezența românilor în Dobrogea în număr mare în Evul Mediu și în perioada modernă înainte de reintegrarea provinciei la România în 1878. Acest lucru se datorează atât faptului că a existat o veche populație românească băstinașă, umărășă a

populației românice de aici, cât și faptului că Dobrogea, mărginită fiind de Muntenia și Moldova, la rândul lor mărginită de Transilvania, a fost alimentată continuu cu elemente etnice românești de cele trei provincii.

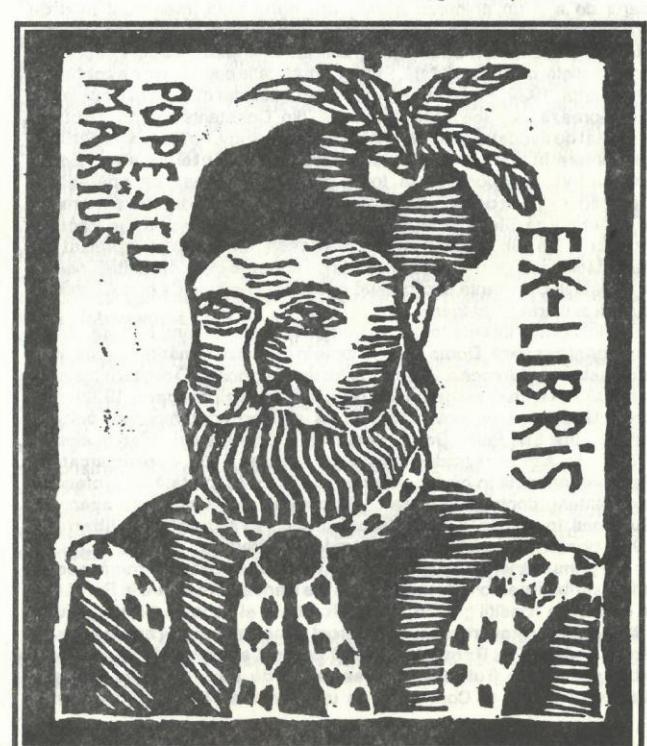
Din anul 1968, Muzeul de arheologie din Constanța începe publicarea unui anuar cu titlu *Pontica*. Studii și materiale de istorie, arheologie și muzeografie, publicație ce a ajuns deja la volumul 27 și care, în toată această perioadă, și-a câștigat un strălucit loc în rândul celor mai valoroase publicații de specialitate din țară și din lume. Găsim în paginile revistei rapoarte de săpături, studii și note, recenzii, cronică, relatări despre sondajele efectuate în orașele de pe malul Mării Negre, ca de altfel din întreg județul, dar și articole și studii legate de arheologie.

Cu urjelul împlinirii a o sută de ani de la prima organizare a Muzeului de arheologie și istorie Constanța, a apărut sub egida muzeului, primul volum de *Comunicări de istorie a Dobrogei*. În el au sosit cercetători și muzeografi din cadrul Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța, din cadrul Arhivelor Statului, Muzeului Delta Dunării Tulcea, Institutul de Învățământ Superior Constanța, Institutul Superior de Marină etc.

După trei ani (1983) apare volumul II, din păcate ultimul, din seria *Comunicării de istorie a Dobrogei*.

Atât înainte de 1989, cât și după Revoluție, cercetătorii Muzeului de Istorie Națională și Arheologie au publicat la editurile constănțene sau din țară o serie de volume de istorie generală sau arheologie. Ele nu au fost publicate sub egida muzeului și vor face subiectul unui material separat.

Georgeta HAȘOTTI

restituiri

Horia Nitulescu

Diminuarea drastică și regretabilă a numărului celor ce și dedică timpul studierii fenomenului cultural are ca efect dramatic ignorarea, într-o nedreaptă și păgubitoare uitare, a multor intelectuali, care, cu ani sau decenii în urmă, au contribuit cu ceva la îmbogățirea spiritualității românești.

Dintre aceste personalități, am ales numele lui Horia Nitulescu, poet, prozator, eseist și gazetar cunoscut în cercurile intelectuale românești prin anii 1930-1940. După 1950, însă, a dispărut cu totul, o bună bucată de vreme, din viața culturală, pentru a reveni și a colabora, mai târziu, la defuncta revistă militară *Glasul patriei*. Presupun (fără a avea vreo certitudine) că a făcut-o forțat, obligat de sinistra securitate, în condiții în care a făcut-o și Nichifor Crainic, după ieșirea din închisorile comuniste. De asemenei, avansez presupunerea că și Horia Nitulescu va fi fost deținut politic, pentru că biografia lui intelectuală îl "recomandă" unui asemenei destin tragic.

Amintesc că autorul s-a născut la 6 octombrie 1914, în localitatea Dunăreni (Mărleanu), din județul Constanța. A făcut studii de teologie, litere și filosofie la Constanța și București, între anii 1925-1940. A debutat publicistic în 1935, la revista buzoiană *Munca literară*, pentru ca, mai apoi, eseistul, poetul și prozatorul să colaboreze la *Gândirea*, *Cronica literară*, *Universul literar*, *Revista Fundațiilor Regale*, *Litoral* etc.

La probabilitatea politicii vor fi contribuite decisiv două circumstanțe: prima, aceea că fost redactor la câteva reviste de dreapta, precum *Sfarmă pietră*, în anii 1936-1942, *Meșterul Manole*, în vremea războiului și *Drapelul*, în 1947-1948; a doua premisa - astăzi funcționar superior în Ministerul Propagandei și Ministerul de Externe, în guvernele lui Antonescu și Rădulescu.

Din anul 1970, când am stat de vorbă, pentru prima și ultima oară, n-am mai avut alte contacte, va fi fost filat și s-a temut de represali? Nu știu. De atunci, nu a mai trăisit alte semnale și n-am idee dacă omul mai trăiește sau nu. Din păcate, și din motivele de mai sus, dar și pentru că, la vremea respectivă, pe mine mă interesa doar lirica dobrogeană, nu i-am cerut, nu mi-a dat și, în consecință, n-am cîtit, oferite de el, creația ale prozatorului, eseistului și gazetarului. Poate că, la acel moment, nu mai poseda nici un document literar, iar eu am fost nevoie să-i citesc cărțile de poezie de la Biblioteca Academiei, puse la "arest".

la nefericitul serviciu, secret.

De aceea, cu scuzele de rigoare, nu vă pot vorbi despre aceste lăuri ale personalității sale, mărginindu-mă doar la poezia semnată de blândul și, probabil, nehirotonisitul Horia Nitulescu.

Așadar, ce cărți de versuri a publicat Horia Nitulescu? *Toamna în paradis*, f.e., București, 1943 și *Drumul soarelui*, poeme de război, Editura Dacia-Traian, București, 1944.

Poezia lui Horia Nitulescu este una de filiație gândiristă, ferită, însă, de exacerbări extremiste, nepotrivite acestui spirit inclinat spre contemplare și condescendență bonomă, de incongenital suflu epic, ce-i umbreștelirismul. Poate de aici, predilecția pentru baladesc și poematic, specii care domină opera sa poetică.

Toamna în paradis propune o imagine tipic ortodoxist-rustică a țării, compusă din figurație și motive neheratizate, dar umanizate, când solemn, când cotidian-domestic, uneori parodiind ușor elementul sacru, ca în *Caligraful*. Divinitatea laborioasă, reprezentată prin cunoștințul ansamblu de simboluri creștine, devine un leit-motiv esențial al cărții: își adaugă o erotică romantic-clasicizantă, peisaje panic-dionisiace, precum și portrete ale unor bătrâni, înconjurați de un nimf de idilitate celestială, evocări ale lărmului și mării pontice.

Tonalitatea, dominant epicureică, se aplică versului alb dar și prozodiei tradiționale, introduce într-o atmosferă romantică, cu multe ispite parnasiene. Nefixat încă pe un făgăș propriu, Horia Nitulescu receptează influențe din Tudor Arghezi, Ion Barbu și Lucian Blaga.

Drumul soarelui e un "jurnal de front", o

confesiune litanică, ce rememorează o experiență existențială tragică. Ecourile din Rilke și Camil Petrescu nu salvează, însă, de la un anume prozaism reporteresc multe din aceste poeme de atmosferă

specifică. Din ele se desprind și vizuirea mistic-religioasă, și accentele patriotic, dar, mai ales, umanismul poetului, care vibrează reînțuit, dar profund, pentru omul ucis pe linia frontului (*Mortul*). Unele poezii reușesc să sugereze florii tragic al sfârșitului (*Tara nimănui*), aşteptarea atacului (*Când se lasă noaptea*), tulburătoarea ceată a umbrelor morții (*Ceata umbrelor*). Umanismul - prelat oficiuză - static dar grav - ca în tragediile antice, gesturile rituale funebre în accente și vizuni folclorice, ce condamnă, în subsidiar, absurditatea inumanului carnagiun (*Ciclul Laudă de seară*).

Alături de Liuben Dumitru, Dimitrie Batova și Dumitru Olariu, Horia Nitulescu rămâne un gândirist dobrogean,

care încearcă timid ritualuri domestice orientale și caligrafiază la modul parnasian. Aici s-ar afila nota sa particulară, din care nu lipsesc discursivitatea și noțiunile abstractive.

Spunem, la început, că este un autor uitat, pentru că numai în deceniul al optulea a fost citat de Dumitru Micu în masiva lui monografie "Gândirea și gândirismul", în 1975, și de Emil Manu, în *Reviste românești de poezie*, 1972 și *Eseu despre generația războiului*, 1978, autor care l-a comentat succint.

Consider, însă, că mai interesante decât comentariile mele pot fi înșesi poemele lui Horia Nitulescu.

Victor CORCHES

Cântec

Pe sub geană de colnic,
Bate brandul înamic
Și mi-ți rupe d-un voinic,
Subțirel cum e secara
Ochi-adânci, ca cerul vara.
Fierul roade, fierul mușcă
Voinicel culcat pe pușcă -
Nu mai plângă, camarade,
Focul mușcă, focul roade.
Mâna-ninsă-n rugăciune,
Sfâșiată de tăciune;
Pieptu-n iureș azvârlit,
Sfârtecat și zdrențuit.
Pe sub cască, binișor,
Un fir roșu, un bujor.
Peste fața lui bălană
Crește-o lună, ca o rană.
Valea fumegă și arde.
Camarade, care săngeră,
Iată, vine-un stol de îngeri
Cu năframe și brancarde
Si te-or duce la spital,
În cetatea de cristal,
Colo sus, cu nori în salbă.
Ca-n pruncie, maică-ta,
Precista cu rochie albă
Te-o griji și te-o căta.
Ochilor, în asfințit,
Cine le-o mai fi grăit
Și pe frunte, peste pleoape,
Ca un somn adânc de ape?
Pământia dimineață
L-a târât cu ea în ceată.
Jos, pe pajistea de scrum,
S-a topit un trunchi de fum
Si, din holda de pelin,
A zburat un serafim.

Horia NITULESCU

UN PUBLICIST ROMÂNO - BULGAR

Dimităr N. Mincev este născut în 1905 la Constanța într-o familie de bulgari nevoiași. După ce termină școala bulgară primară, absolvia Liceul Comercial din orașul său natal. Nu are mijloace materiale, ca să urmeze la Universitate, și devine funcționar comercial, contabil. Dar el nu se poate mulțumi cu o existență consacrată numai intereselor materiale. El are darul de a fi un animator social, are harul unui intelectual avid de cunoaștere, de creație. Are interese, preocupări multiple de sportiv, filatelist, esperantist, traducător, publicist. Înțîlnează societăți sportive, esperantiste, descurtată durată. Prima lui publicație este *Despre esperanto*, Constanța, 1929. Probabil, a fost pionierul acestelui mișcare la Constanța. Colaborează la publicații bulgărești din Constanța (ziarul *Tribuna*, redactat de avocatul silistean Atanas Brașovanov, din care au apărut 54 de numere în anii 1928-1933, și o revistă *Prosvetitel no eho - Ecul instrucțiv*). Colaborează la toate ziarele românești ce apărău la Constanța - *Dobrogea jună*, *Marea noastră*, *România de la mare*, ca și la *Gazeta cărților* a lui Munteanu - Râmnic din Ploiești, la *Din trecutul nostru* a lui Gh. Bezviconi din București. Bine văzut, apreciat de autoritățile municipale, el găsește sprijin material de la oficialitate, pentru a publica la Constanța mici broșuri cu studii și articole de popularizare a culturii și literaturii bulgare.

Bibliografia lui este totdeauna bogată, în primul rând bulgară, dar și română și franceză. Dorește să contribuie la prietenia româno-bulgă, prin cunoașterea reciprocă a literaturii celor două popoare. O broșură prezintă o schiță a literaturii bulgare (*Din istoria literaturii bulgare*, 1932), alta prezintă traducerea povestirilor a 14 scriitori contemporani bulgari, printre care Elin Pelin, Dobri Nemirov (Scritori bulgari, "Pagini alese", 1933). În altă broșură traduce *Proverbe bulgare*, 1934, cu o remarcabilă, dar nemenționată în bibliografia româno-bulgă, prefată de profesorul constănțean doctorul în literă C. Mureșanu. Două cărți i-au apărut la București, în editura "Adam": *Umor bulgar*, 1933, *Deprăte și libertate*, 1937, poezile lui Hristo Botev, în traducere literară.

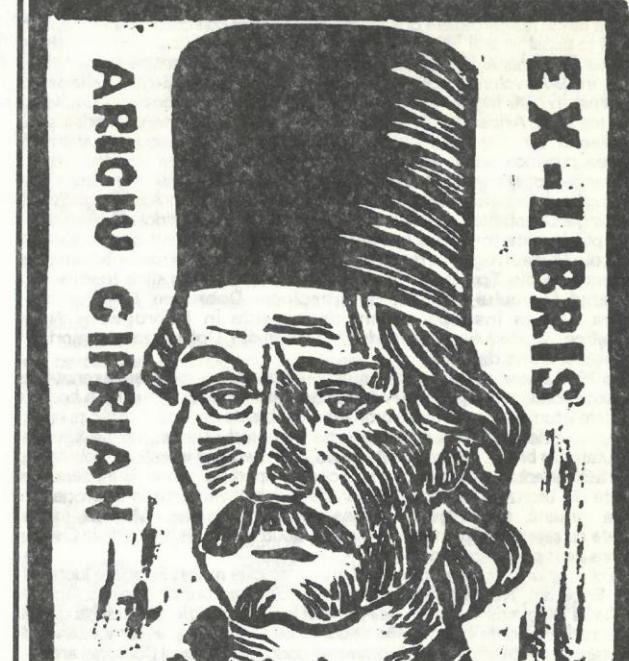
În primul rând, D.N. Mincev vrea să prezinte publicului românesc, și prin contribuții personale, mariile figuri ale Renașterii bulgare în România. În excelente condiții grafice, apare *România și Renașterea bulgară* în 1936, cu patru gravuri în lemn de Marcel Olinescu. În 1934 apare broșura *Presa bulgară în România*. Studiul cel mai substantial, cu o bogată bibliografie, este *Bulgarii din Basarabia de sud*, cu multe ilustrații, publicat în 1938, la Constanța, ca un număr al revistei *Din trecutul*

nostru, redactată de Gh. Bezviconi, un bun istoric român, cu care a întreținut legături de prietenie. Toate cărțile lui D.N. Mincev au apărut la Constanța, la tipografiile Albina, Dacia, Dobrogea jună, Grafica modernă. Mai avea gata de tipar și anunță apariția altor cărți și broșuri - Literatura bulgară de astăzi, *Din trecutul bulgarilor* în România, o gramatică bulgară pentru români, iar în frântușeze vroia să publice *Ideea de unitate balcanică la bulgari*. Avea în manuscris traducerea nuanțelor lui Elin Pelin.

În *Gazeta cărților* a publicat articole despre scriitorii renașteriști bulgari, care au activat în România - doctorul Ivan Seliminski, Ploiești și Renașterea bulgară, ca și un studiu de literatură comparată Văcărești și Gh. Pešakov. Alte articole sunt consacrate poetilor Ivan Vazov și Hristo Botev în România.

Când, în 1939, se deschide un consulat bulgar la Galați, D.N. Mincev este numit secretarul consulului Ivan Stancev. În 1942, consulatul se mută la București. Atunci el devine prieten bun. Când în 1945, consulatul se desființează, D.N. Mincev se duce la Sofia, unde, până la pensionare, este contabil la Biblioteca Națională. Nu intrerupe contactul cu prietenii români și nici problemele legăturilor culturale româno-bulgare. Continuă colaborarea la unele publicații românești, publică studii substanțiale la revistele *România slavica*, *Revue des études sud-est européennes*. În prima, un studiu despre o actriță renașterișă bulgară din Brăila, publicistă în limbile română, bulgară și franceză, a cărei casă în stil baroc continua să fie podoaba pieții Luigi Cazzavillan din București. În ceea de a doua revistă a publicat un articol despre un voievod dobrogean, Lutvid.

În publicațiile Bibliotecii Naționale din Sofia el semnează recenzii despre cărți și reviste românești (*România slavica*), un amplu studiu despre Legături literare româno-bulgare în sec. XIX, încare semnează mai ales originea bulgară a cătorva scriitori români. Serioase și cu contribuții personale sunt studiile despre *Operele scriitorilor francezi*, traduse în bulgară în epoca Renașterii și, mai ales, două studii, publicate în *Études balkaniques - Problème românești în presa renașterișă bulgară și Guvernarea lui Cuza Vodă*, reflectată în presa renașterișă bulgară și Guvernarea lui Cuza Vodă, reflectată în

a fost membru al Societății Iсторие Bulgare, al Societății Savantilor Bulgari, al esperantistilor, al filateliștilor bulgari. Contribuțile sale la istoria legăturilor culturale româno-bulgare merită toată atenția. A fost un cercetător harnic, care se străduia nu numai să popularizeze, dar să și facă știință.

A murit la Sofia, în 1973. În 1998 se vor împlini 25 de ani de la dispariția sa. A fost un om de omenie, de o corectitudine și modestie remarcabile.

Pirin BOIAGIEV
SILISTRA

Fereastra dinspre mare

Urmărind fenomenul literar național, în special din ultimii 25-30 de ani, constată, nu fără bucurie, că-n spațiul pontic s-a scris una dintre cele mai frumoase, mai incitante pagini ale Poeziei românești contemporane.

Mai întâi, este de remarcat faptul că între două coperți s-au adunat 40 de poeți. Nu-i deloc puțin și eu îndrăznesc să cred că această carte nu-i doar un document literar, ci și o radiografie pregnantă a unor forțe lirice ieșite din comun, ele reușind (nu toate, evident) să-și impună sunetele inconfundabile, deci cuvintele neatinse de timp, fiindcă pariu care se face, prin această carte, este pariu cu viitorul, aşadar, carteia se adresează și celor care vor veni, nu doar prezentului.

... Ceea ce se observă chiar de la prima lectură este diversitatea de stiluri (modalități literare), dar trebuie să precizezi că, în mod paradoxal, există totuși o unitate prin ceea ce însă numi **Metafizica Sudului**. Deci, o lumină nevăzută, dar care operează asupra textelor poetilor cuprinși în antologie, și care, iată dău o notă de o indiscretabilă originalitate cărții. Nu spunem că antologia este perfectă, dar cartea arată clar că **acei dăruiți cu har și trători în fosta Schythia Minor sunt provinciali**, ci doar poeți. Este, credem noi, elementul esențial care justifică apariția acestei cărți. Ne vom ocupa de o parte dintre poeții cuprinși în antologia **Fereastra dinspre Mare**, încercând a desluși acest mesaj liric, trimis parcă să convingă, încă o dată, că poporul român a născut Poezie și a trăit în Poezie.

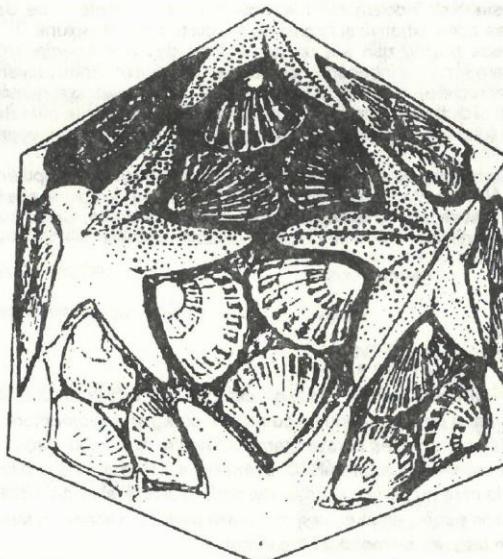
Din poemele lui **Nicolae Motoc** am ales **Adiere vorbind**, iată-l: "nu ridică albe clopotnițe apele/ la trecerea mea și nu deschid/ când le-ating carapacele negre de scoici // eu cumpănesc răcoroasă/ ceară să nu se topească în faguri/ iar frunzelor cu umbra le amân rugina // las vântului tristețea/ de a le rupe și tări în noroi/ alin/ nu spulber cenușa/ de aici și vina/ în față bărbatului care prin sunete/ a deschis - să-și răpească femeia -/adâncuri cu șapte porți zăvorâte // la întoarcere // i-aducem ecouri de sandale și aripi -/ dovezi că umbra ei îl urmă -/dar îl hrăneam și furia și spaimă/ că orbise/ și dorința s-o vadă; // aruncam în joacă scânteie în ochi/ din torță pe care-o ținea în mâna..." Prezentăm și o foarte succintă opinie critică, venind să confirmă frumusețea acestui lirism de sorginte orfică: "Dar Nicolae Motoc este mai ales un poet erotic (în **Elementele**, n.n.) afectivitatea fiind la el un pretext liric. Marea, ca un cadru liric permanent, conține latent o femininitate cosmică, o voluptate calmă ce se transmite perpetuu, în imaginile erotice ale poetului (...). Se întâmplă o expediție lirică în sunete, o traversare a obiectului poetic pentru reechivalarea căt mai aproape de nucleul originar". (Marin Mincu).

Arthur Porumboiu, fără să renunțe la **starea orfică**, dimpotrivă, scrie o poezie dramatică, dură, în mare parte. Citez poemul **Poetii de serviciu**: "El dorm în paturi de campanie/ ca ascetii, pâinea lor este neagră;/ palmele însemnă de orele noptii,/ sursa lor de căldură: soarele./ Merg în mașini friguroase/ laolaltă cu lăzile de cartofi și de pâine: /sunt trimișă la sǎ-mprăștește torte. // Tărani i-așteaptă trăgându-și odihnă/ pe o ligare". Poemele lor sunt ca pietrele/ cioplite de-un sculptor cu o singură mână: /lumină stranie urcă pe fetele tăranilor. // Poetii de serviciu, cu ghetele roase de drumuri, /cu sufletele înnamolite-n neliniști/sorbi impreună cu tăranii/ un vin acrisor. /Poetii, în camerele friguroase, /în paturile cu pătușii aspre, /vor fi noapte intreagă/ ulei pentru nevăzute candele. // Totul e bine." iată și "fațeta" orfică: "Ningea-n cetățile latine / și eu eram demult ninsore/ /lumină: ca mersul peștilor/ în mare. /Ningea-n cetățile latine, /focal avea picioare aspre; /numai lumina-mi sorbea chipul /tăiat de sunete albastre" (**Ningea-n cetățile latine**). Criticul **Daniel Dimitriu** scrie: "Există în poezia de acum a lui Arthur Porumboiu o vigoare pe care n-o bănuiam, o forță afirmativă, un, as zice, instinct dominator care exprimă mult mai mult decât o reacție a "marginalității". Am impresia că ea a fost neglijată, că manifestarea ei fără inhibiții și mult mai avantajoasă. Poetul are suflu pentru cursă lungă pe teren accidentat (...)"

Din lirica lui **Virgil Teodorescu** am ales poemul: **Seara auzi prin lucruri centaurul**. Deci: "Seara auzi prin lucruri centaurul cum umbă/ Să rupă ca pe-o frunză conturul lor stricat /Prin balustrada scării fetele de

paisprezece ani /Căută lâna de aur /Si niciodată nu știi dacă au găsit-o vreodată /În lucruri ciclopii își sparg ochiul cu care priveau /chihlimbarul/ Cu care surprindeau adulterul/. Luntrile lungi se opresc pe marginea lucrurilor/ Si din ele cobori însoțită de lăcuste./ Niciodată nu știi să dispari

Fereastra dinspre mare

în intregime în câinele din care sorbi /Miroslul tău plutește ca o coamă prin care trece vântul/ Conturul obiectelor se veștejește sub umbrele de soare" Despre poezia lui **Virgil Teodorescu** s-a scris mult, dar noi reținem doar următoarea opinie semnată de Ov. S. Crohmălniceanu: "Este evidentă apoi și plăcerea descrierii cu finețe în notație și culoare savant aleasă. Aici îl amintesc pe Fundoianu ale cărui versuri frântuzești le-a și tradus. În momentele sale faste Virgil Teodorescu rămâne însă un veritabil poet avangardist și,oricum, eu pe acesta îl prefer, pentru că are numai certă originalitate, dar și farmec."

Un poet de o indiscretabilă valoare este **Ion Dragomir**. El are un univers liric original, construit dintr-o stare îscătată de **nostalgia dezdrăgăcinării** (ruperă de orizontul copilăriei trăită într-un sat) și o dragoste calmă, luminosă ca o cometă, pentru ființă iubită care-i asigură echilibru. Citez aici exceptionul poem **Cu al șaptelea trandafir**: "Cu al șaptelea trandafir îți fac semn să intri în casa mea/ Cu primul trandafir îți încâlzi pentru drumuri neumblate/ Cu al doilea trandafir îți potivesc ochii după ochii rândunicii/ Cu al treilea trandafir gura îți-o fac stup de miere/ Cu al patrulea trandafir îți iustrelisc zâmbetul/ Cu al cincilea trandafir îți încâlezesc mâinile/ Cu al șaselea trandafir te plimb prin mine/ Cu al șaptelea trandafir plec departe, departe de tine."

Altă fațetă, altă trăire arată **Emilia Dabu**. Ființă sfâșiată de neliniști și

întrebări existențiale, dar paradoxal, trăind și stări de beatitudine, poeta reușește să-și imprime pecetea personală și să ne convingă de autenticitatea discursului său liric ca în poemul **Totdeauna**: (Cântă Beatlesii ziua de ieri - ce știi tu, sentimentul de floare cosită din greșelă, /ce semn de părsăire pretutindeni/ s-a tocit lacrima în geamul spart de obrazul/ de ghiată al gândului/ cădeodată urme de pași învingători se afundă/ în tristețea învinșului/ se condamnă iubirea se impușcă cerul cu povestă/ cu lupi și copii de lupi/ fiecare noapte miroase nu a fragă/ ci a praf de pușcă și a teroare/ de câteva anotimpuri soarele în loc să răsară/ încheie pacea cu zăpezile negre // Totdeauna mi-am dorit o toamnă de frumusețe grea, /un semn de aici, de acum/ și ochii păsărilor niciodată reci/ și ochii animalelor niciodată urăti/, doar ochii noștri totdeauna/ ascunsuți sub o mască, /totdeauna alta, / și altă, / și altă").

Existe o antologie de față și alti poeti mai puțin cunoscuți, dar de o valoare care nu poate fi pusă la îndoială, desă, în cazul a doi dintre ei (**Cătălin Băjenaru și Luiza Stoica**), ne apăsa tristețea că vocile lor (încă în formare) au tacut pentru totdeauna. Poemele lăsată arătă totușu că n-a fost doar o pălpărie, ci chiar o dără de lumină capabilă să indice calea ce duce spre spațiul Poeziei autentice. Le citez câte un poem. **Întâia pasare, nebuna** este semnat de **Cătălin Băjenaru**, plecat din lume la vîrstă de 15 ani: "Scade, de pe pământ, spre zări/ în urma ei/ Se-nchide, apăsat, tot ochiul cerului, /Se-nchide, apăsat, și ochiul meu, /Se-nchide, apăsat, lacul de ghiată/ Si apăsat, pe rând, toți ochii închiși /Din spatele celui din urmă ochi". Din grupajul **Luiza Stoica** citez poema stranie **Elegie, Elouă** iată-o: "Boala de înger când ești trist! /Față un chihlimbar pe care razele suie! /Trupul un dureros ametist! /Tu ești ființă ta sau ființă tanu! /În valea de lumină ninge rouă. /Pe față mea ning rază foșinătoare. /Pe trupul meu se-apeleacă-ncet Elouă. /Mă plângă ca pe-o liliac iubitoare. /Elouă, dragă mea, mună nebună! /Mă plângă tu pe mine sau rouă? /Plânsul, durerea ta muzicală o-s-o-răpăună! Păstrează durerea-n sămânță, Elouă! /Iubirii să fie sămânță durere ta bună! /Rogu-te rog, nu mă mai năste din durere/ și din alint. /Împarte iubire și rouă mamă indureră nebună! /Sufletul meu îți-e moarte, sufletul/ meu îndrăgostit!"

Elena Plămadă este prezentă doar cu trei poeme și poate că-n cazul ei, antologizatorii s-au dovedit prea zgârciți, ca, de altfel, și-n cazul lui **Paul Sârbu** și al lui **Iulie Pană**, dar presupunem că a existat o rațiune în distribuirea ca volum, sau poate că nu toate textele propuse de acești autori au convins...

În schimb, poeti precum **Ștefan Careja și Radu Șulu** (foarte interesati prin insolit și imprevizibil) sunt bine reprezentați și mă bucur să constată că-n aceeași situație se află **Marian Drăghici, Ion Roșioru, Lavinia Dumitrescu**. Lipsa de spațiu nu-mi permite să reproduc poeme, dar îi las bucuria Citorului să le desopere singur, și nu mă îndoiesc că îmi va da dreptate.

Desigur că axa-n jurul căreia s-au format mulți poeti din antologia de față este revista **Tomis**, fapt semnalat pertinent de poetul Nicolae Motoc într-o notă, dar trebuie să remarcăm (e un adevară care nu poate fi eludat) și/faptul că mulți poeti aflați în antologia "Fereastra dinspre mare" au fost publicați și în incitantul supliment **"Albatrosul"**, editat de către ziarul **Cuget liber**. Poetul care s-a manifestat (ca volum, dar și ca valoare) cel mai mult în **Albatrosul** este **Sorin Roșca**, iată un exemplu: "Praf și pulbere-i total, joc de artificii bizar, /eu risc mai departe /apărându-mi sansa pe streașina luncioasă a decenului nouă/ dar gândul că și acest poem se naște orb / într-o provincie terorizată de sinceritate, /îmi umple sufletul cu măruntiș/ ca pe o cutie zornăitoare a milei. // Colb neschimbăt; /joc de artificii, și eu /sub talpa Provinciei, /mai bătrân cu o noapte" (Mal bătrân cu o noapte).

Văd poeti ce-au scris o limbă ca un fagure de mire. Această subtitlu reproduce un vers eminescian, așa cum cititorul avizat a putut constata. Sub lumina lui am grupat mai mulți poeti cuprinși în antologie, și chiar dacă ei nu sunt creatori de limbă, au totușu meritul de a o fi păstrat, de a scrie într-o limbă românească limpede și frumoasă. Primul care mi s-a impus este **Vasile Petre Fati**. Rețin din bogatul ciclu, poemul **Inel**, indiscretabil, foarte frumos: "Voi merge în față mării /dezlegându-mă de păcatul /unei iubiri. /Cu un inel /voi deschide apele /cobiaș /Acolo săngele meu /se va desface /ca un fum / și păsările vor duce /cu ciocurile lor /lacrimile mele, mari, /pe cer".

Dintre poemele lui **Petru Vâlureanu** reținem **Plâns interzis**: "din zori mă pătrunde /Destinul /ca un zeu /din nefință-nviind: /poate tu l-ai plâsmuit /cu mască/ de iarnă, /Prea repede spulberat /de un simplu sărat".

Cu o notă de feminitate delicată se prezintă lirica semnată de **Stefania Plooreanu**. Cităm poemul **Diotima, suflă în astru**: "Diotima, suflă în astru și vino-mi în noaptea /frumoasă a trecerii căci tu /indurerăto stii /prea multe despre larbă /și lasă-ți pletele /să umbreasă ochii, ah, ochii /Diotima, învelește-ți brațele /albe de jertfă /și fă-te o brăscă /în liniță păclelor /noptii și lasă-mă /măcar astfel /să te cunosc /în crâncenato".

Din lirica semnată de decanul de vîrstă al literaturilor de la Pontul Euxin, **Aurel Dumitrescu**, remarcăm poemul **Inorogul**, un exemplu de amestec fericit între "limba veche și-neleapă" și spiritul modern. Semnalizez, de asemenea insolitul poem **Transparentul copac**, semnat de **Sanda Ghinea** și, cu-adevărăt antologicul **Domnița**, semnat de **Traian Coșovei**, un scriitor care s-a afirmat mai ales ca reporter, dar care, iată, și probe de cel mai puțin lirism - în antologia pe care o comentăm.

Am lăsat spre sfârșit, în mod intentionat, pe **Grigore Sălcăeanu**, poet considerat de unii ca fiind... depășit, lirica sa constituindu-se o colecție de ecouri din poezia română (D. Anghel, Macedonski, Bacovia, Eminescu) sau franceză (Paul Verlaine, Victor Hugo etc.). N-am putut spune că nu există asemenea ecouri, dar afirmăm că **Grigore Sălcăeanu** își justifică originalitatea prin **culoarea locală** (Vezi **Noapte pontică, Balaramdedé, lărmă dobrogăneană** etc.). Si mai trebuie menționat faptul că orice poet trebuie citit în contextul timpului său.

Desigur, așa cum am mai spus, nu ne-am propus să prezintăm pe fiecare autor afiat în antologie. Dar asta nu înseamnă că ei n-ar fi meritat să fie menționați, ci pur și simplu că spațiul și poate chiar lipsa noastră de timp nu ne-au permis aceasta. Evident, sperăm că alti comentatori se vor apleca asupra textelor semnate de dânsii. Noi ne-am propus să demonstreștem că în antologia **Fereastra dinspre mare** există texte de o valoare care nu comportă dubii, și că fiecare autor a fost reprezentat (credem) cu cele mai bune poeme. Desigur, esențial rămâne faptul că **antologia există și ea dă seamă** (repetăm) asupra unui potențial liric de o varietate și o bogăție incontestabile.

V. BUZOIANU

* Antologie de poezie contemporană. Prefață și coordonarea ediției: Nicolae Motoc. Texte îngrijite și note biobibliografice de Arthur Porumboiu. Constanța, 1995.

documente dobrogene

PICTAREA BISERICII "SFINȚII ÎMPĂRATI" DIN CONSTANȚA

Cașet de sareini pentru executarea picturii dela Biserică din Constanța

1. Condiții Generale

1. Aranjarea tencuierii și soluției pentru pictura privesc pe pictor.
2. Pictura se va executa al fresco (pe proaspăt) pe fond cu aur 14 carate.
3. Brâile de demarcare precum și hramul dela intrare se vor face din mozaic.
4. Nimburile se vor face în relief, marginite cu un trâu de mozaic și vor fi aurite cu aur lucios 32 carate.
5. Teatul luerărea se va executa sub supravegherea artistică a arhitectului diriginte, pentru a nu fi discordanță între arhitectură și pictură.
6. Elementele componente ale picturii, vor fi din cea mai bună calitate.
7. Ajutorarea executării acestei lucrări, vor fi numai creștini ortodoxi, greco-orientali.

Dosarul nr. 16/1936, aflat la Arhivele Statului din Constanța ne oferă un volum dens de informații privind lucrările de pictură ale Bisericii "Sfinții Împărați Constantin și Elena" din municipiul nostru. Este vorba de opera unei artiste de excepție, Nina Arbore. Alături de arh. Ion Mincu, autor al mobilierului Catedralei "Sf. Petru și Pavel", și de Nicolae Tonitza, care a pictat Biserica "Sf. Gheorghe Nou", Nina Arbore îmbogățește patrimoniul artistic al Constanței. Documentele de arhivă, aflate la dispoziția cercetătorilor - relevă osteneala unei munci dure, tenacitatea artiștilor, dar și obstacolele pe care acești artiști de marcă le-au întâmpinat în lucrarea lor.

Mihai LUCA

Buc. Străule
Piatra Neamț
Str. Dragoș - Vatra 23
București

bibliotecii pe mapamond

Biblioteca din Stevenage

Programul organizat începând cu data de 19 iulie 1997 de Asociația Bibliotecarilor din Marea Britanie și Asociația Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România a început cu o vizită la sediul Asociației din Londra și respectiv cu o întâlnire cu D-na Jill Martin, coordonatoarea internațională a schimbulor de experiență.

Zilele care au urmat: 22, 23, 24, 25 iulie au fost consacrate vizitei la biblioteca din Stevenage, oraș situat în apropierea Londrei. Directoarea instituției, d-na Muriel Mitchell a considerat ca fiind utilă atât o trecere în revistă a întregii activități a bibliotecii cât și o prezentare în amănunt a fiecăriei secții. Astfel, am avut posibilitatea de a vedea secțiile de împrumut adulți și copii (inclusiv vîrstă preșcolară), biroul de înscriere a cititorilor, biroul de informații ce oferă detalii și despre organizațiile, asociațiile, cluburile locale, precum și date despre întregul județ Hertfordshire în care se află și orașul Stevenage. Întregul sistem de lucru al bibliotecii este computerizat, folosindu-se programul ALS, specific bibliotecilor regionale și nu numai lor. Fondul bibliotecii din Stevenage folosește atât cititorilor din oraș, cât și întregii regiuni.

La cerere, prin împrumut inter bibliotecar, pot fi serviti beneficiari din alte localități.

De asemenea, biblioteca oferă servicii la domiciliu persoanelor în vîrstă sau cu handicap sever, deplasează un fond de carte în sate sau în diferite puncte de întâlnire cu cititorii din oraș.

Instituția dispune de un însemnat fond de caseți video pentru surzi, "cărți vorbitoare" pentru orbi, care se trimit de asemenea, la cerere, la domiciliul beneficiarilor.

Fondul de referință cuprinde pe lângă encyclopedii, dicționare etc. materiale extrase din presă necesare realizării unor proiecteșcolare de mare actualitate (efectul negativ al drogurilor și alcoolismului, pericolul fumatului, răspândirea infecției cu HIV etc.).

Studile locale cuprind informații referitoare la localitate și istoricul acestora, date despre dezvoltarea economică, activitatea companiilor, posibilități de realizare a unor afaceri, hărți, iconografie.

Cu ajutorul computerului se oferă și **informațiile comunitare**. Organizațiile, asociațiile, cluburile vin către bibliotecă cu broșuri și plante în care își prezintă activitatea, fiind astfel creată o continuă legătură între beneficiari și sursele de informare.

In zilele de 28 și 29 iulie a.c. am vizitat "cartierul general" al bibliotecilor regionale situat în centrul administrativ Hatfield. Temenul de "cartier general" este fără îndoială cel mai potrivit pentru biblioteca ce detine coordonarea administrativă și finanțării a bibliotecilor din regiune.

Biblioteca propriu-zisă are un bogat fond de carte **specializat pe domeniul** care servește îndeosebi cercetarea (un puternic centru universitar se află în apropiere), carte muzicală, partituri, un impresionant număr de encyclopedii și dicționare. De asemenea se află aici publicațiile oficiale ale Parlamentului și Guvernului Marii Britanii, unele dintre acestea de o vechime considerabilă.

Serviciile tehnice de clasificare-catalogare se desfășoară computerizat, programul ALS amintit mai sus. Fondul de carte circulă în regiune asemenei celui de la Stevenage, cu excepția materialelor de referință. Caravane de transport al cărții iau zilnic drumul rutelor dinainte stabilite.

Biblioteca din Hertford specializată pe istorie locală și arhive este adăpostită de Consiliul local. Documente vechi sunt păstrate în condiții de securitate maximă. Colecțiile de ziare din anii 1700 (foarte bine păstrate!), caietele parohiale mergând mai departe de 1600, cartea veche sunt mândria acestei instituții.

Impresionant este faptul că beneficiarii acestei prețioase colecții sunt oamenii de toate vîrstele, fie că e vorba de cercetători, pasionați de istoria locală ori tineri care și fac temele.

Această ultimă afirmație necesită unele explicații: în Marea Britanie elevii și studenții primesc teme având ca subiect istoria localității în care trăiesc, istoria străzii, a casei, a unei clădiri și a orașului etc. Aceste tematici încurajează în mod evident cercetarea și, în plus, nu lasă pe nimeni indiferent față de istoria țării sale, cu atât mai mult cu căt uneori familia își ajută copilul să cerceteze.

În mod evident, în situațiile în care documentele sunt de o valoare deosebită se pun la dispoziția beneficiarilor copii microfilmate sau copii pe suport de hârtie.

Activitatea de bibliotecă în Marea Britanie este foarte bine organizată și are un plus de flexibilitate dat de un sistem de împrumut interbibliotecar activ.

Instituția bibliotecii "a învățat", în timp, că de importanță este să mergă către beneficiari, oferindu-i căt mai multe servicii posibile. Si aceasta cu atât mai mult în condiții în care biblioteca are un loc bine stabilit într-instituție de cultură ale țării.

Corina APOSTOLEANU

Chișinău - Constanța

Biblioteca "Ovidius" din Chișinău, inaugurată la 24 aprilie 1994 este rod al colaborării dintre Biblioteca Județeană Constanța și Biblioteca Municipală "B.P. Hașdeu" din Chișinău. Biblioteca dispune de o bogată colecție de publicații, care cuprinde carte atât cu caracter encyclopedic, cât și din diverse genuri literare. Ea oferă tuturor categoriilor de cititori accesul liber și gratuit la informație, ceea ce sporește, an de an, numărul beneficiarilor și al împrumuturilor. Fiind abia în al patrulea an de activitate, biblioteca a realizat un amplu program de popularizare a patrimoniului național, de susținere a procesului de instruire, de stimulare a interesului pentru lectură, studiu și informare. Fondul inițial de 9 mii de publicații a sporit la peste 28 mii volume, în majoritate primite de la Biblioteca Județeană Constanța, la care se adaugă donații, mai puțin însemnate, de la fundația SOROS și de la persoane particulare. Grație fondului variat și bogat de carte, numărul cititorilor a crescut considerabil - 7.530. Zilnic, biblioteca este frecventată de cca 300 utilizatori, împrumutând aproximativ 600 publicații. Interesul de lectură este foarte diferit, cititorii având preferințe pentru carteactuală și de valoare culturală. Ponderea principală a solicitărilor aparține beletristicii: proză, poezie, roman istoric, ese. Un interes deosebit il prezintă istoria și critica literară, lucrările de analiză și sinteză asupra limbii și literaturii române. Un rol important în lectură îl joacă presa, constitând 35% din numărul împrumuturilor, utilizatorul fiind mereu în căutarea unei informații actuale.

Biblioteca este organizată în trei sectoare: o sală de lectură și două săli de împrumut la domiciliu - pentru copii și adulți.

Pentru a facilita accesul la informație, cititorul are la dispoziție un larg sistem informațional: catalogul alfabetic, catalogul sistematic, catalogul alfabetic pe titluri de beletrie, fișierul publicațiilor periodice, fișierul nouătilor editoriale, fișierul "Prezențe dobrogene", fișierul "Ovidius", fișiere analitic ai culegerilor de critică literară, fișiere temetice.

Un aspect deosebit al activității noastre este organizarea manifestărilor culturale, care ridică prestigiul bibliotecii în viața spirituală a urbei și influențează creșterea numărului de cititori. Pe lângă bibliotecă activează

cenaclul literar pentru adulți "Ovidius", care s-a remarcat prin diversitate tematică: lansări de carte, întâlniri cu autori, omagieri și comemorări ale personalităților culturale, serate literar-muzicale. Un ecou deosebit a produs comemorarea sculptorului C. Brâncuși și a filozofului și scriitorului M. Eliade, la care au participat critici din domeniul artei și al literaturii, dar și un numeros public, alcătuit, cea mai mare parte, din liceeni și studenți interesați în largirea orizontului lor cultural.

În evantial bogat și variat al manifestărilor culturale un loc aparte îl au Zilele Bibliotecii "Ovidius", care au devenit deja tradiționale: cu acest prilej se organizează un ciclu împărător de activități la care participă personalități și oameni de cultură din Constanța și Chișinău. De un deosebit interes sunt bucurat simpozioanele: Sub semnul exilului - de la Ovidius la scriitorii români contemporani; Sub semnul exilului: creația lui Horia Vintilă s.a. Lansările de carte ale scriitorilor din Constanța și Chișinău (C. Novac: Punctul mort; N. Motoc: Fragilități; albumul pictorului Mihai Grecu; Scrisori din Basarabia - alcătuit P. Balmuș; A. Roșca Aerul de taină s.a.)

Expoziții de carte ale editurilor ExPonto - Constanța, Știința - Chișinău, Pont - Budapesta și expoziții tematice.

De un deosebit succes se bucură activitățile culturale pentru copii. În cadrul bibliotecii activează cenaclul Mugurel, clubul săptămânal Ora poveștilor, unde copiii ascultă povești și basme românești, vizionează diafilme. De asemenea o bucurie a copilloi este participarea la concursurile de desene, unde învingătorii sunt premiați.

Activitatea bibliotecii este oglindită în presă, radio, televiziune, fapt care contribuie în bună măsură la popularizarea colecțiilor și manifestărilor culturale.

Așadar, biblioteca publică are mereu datoria de a deschide noi orizonturi spre universul cunoașterii, spre descoperirea patrimoniului național și valorificarea lui.

Elena BUTUCEL
CHIȘINĂU

Cărți pentru Basarabia

Dintre ţinuturile românești, Basarabia a fost (și este) cel mai oprișit, cel mai lovit de capriciile politice și de vicinitudinile istorice. Din 1812, până astăzi, moldovenii noștri de peste Prut au respirat aerul național doar circa un sfert de secol. Acum ținutul poartă denumirea oficială de "Republica Moldova" și trece drept o țară independentă, dar nu este, căci rușii, foșii săpăni, au lăsat acolo o armată și au inventat și o "republică", zisă "Nistreană", cizmă harașovistă pește grumajii blajinilor moldoveni.

Basarabia cronicarilor, a lui Eminescu, a lui Iorga și Gib Milănescu a fost pentru mine doar un tărâm al lecturilor, îndepărtat, misterios. Înă însă, că, în luna decembrie a lui 1996, cu prilejul unui transport de carte românească la Biblioteca "Ovidius" din Chișinău (filială a Bibliotecii municipale "B.P. Hașdeu" din capitala Moldovei de peste Prut, înființată cu sprijinul Bibliotecii Județene Constanța am cunoscut "de visu" căteva din realitatele basarabene. Cu un "Aro" străvechi, ce trage mica remorcă încărcată cu 1.700 volume, pornim (subsemnatul, directorul B.J.C., o colegă și soferul) spre Chișinău, dimineață, în noapte. La ora 1500 ajungem la vamă. Plătim fel de fel de taxe, deși le explicăm vameșilor, însă încruntați, că suntem într-o misiune cultural-umanitară. Colegii lor din partea cealaltă a Prutului, la fel de încruntați, de acriști, doar sunt și ei români. Alte taxe, de această dată în lei "moldovenesti", după ce, la casa de schimb valutar, casierita m-a păcălit copios, văzându-mă grăbit, tracasat, obosit. Un grănicer cotrobăie cu un caine frumos, lățos, printre lucruri și cărți, mă rog, control de rutină.

În sfârșit, suntem lăsați să plecăm, dar la numai 200 m ne apare în față un post de poliție. Iar oprire. Poliția moldoveană găsește o neregulă la mașină și

trebuie să plătim 21 de lei drept amendă, o avere, însă "negociem" și scăpăm doar cu 2 lei. Începe deja să se întunecă, s-a lăsat o ceată groasă, greșim drumul, făcând un ocol, cum vom afla mai târziu. Nici un sat în vale, numai pădure, drum greu, cu multe pante și curbe. La circa 80 km de Chișinău ne lasă motorul, iar până dimineață mai sunt 12 ore, pe care urmează a le petrece în Aro. Directorul și colega se repetă cu o mașină de ocazie la Chișinău, să vadă, ce se poate face. Rămân cu soferul. Ne este teamă să nu dea peste noi vreun autoturism sau camion din pricina căii: remorca are semnalizarea defectă. Deschidem radioul. Un cainic din Chișinău face trecreta în revistă a anului politic 1996, în "dulcele grai moldovenesc". Din când în când, muzica populară românească. Timpul trece greu, îñă este miezul nopții, și din ce în ce mai frig. Caut a-l înțe de vorbă pe sofer, dar omul e taciturn sau poate doarme. Încerc să atripesc, îñă tresar de căte ori, ca o cometă, trece vreo mașină. Deodată, două perechi de faruri orbitoare se opresc în dreptul nostru. Oameni grăbiti, gălăgioși și veseli, vin spre noi. Deslușesc silueta directorului. Cineva îñă intinde un pahar cu ciorbă. Iñă sorb cu îngrijitură dese. Frigul îñă dispare din membre. Doi băieți, împreună cu soferul remorcheară Aro-ul defect, la un camion. Înă-nă la Chișinău, unde suntem găzduiți și ospătați ca la rude.

A doua zi, având dureri de cap, cauți o farmacie. La recepția hotelului, într-o limbă rusă-română, mi s-a explicat că farmacia este cam departe, dar să încerc. Pe drum, întrebăcoare și încolo. Toți îñă răspund rusești. Îñă concentrez, deci, putințele cunoștințe de rusă. La o răspăntie, întâlnesc un bărbat și o femeie vorbind rusești. "Dobră utrol", "Gde aptenia?", întreb. Îñă cel doi îñă explică în ceea mai lipsă de limbă românească: "Mergeți drept înainte până la linia de

troleibuz, apoi mai întrebăți!" Urmez drumul indicat și încerc a deslușit paradoxul: din care pricină, cel doi, deși moldoveni, vorbeau rusești? Până ce vrednicii moldoveni ne repară mașina, mai durează, trebuie să mai zăboiu o zi, fată de căt ne planificasem. Vizităm orașul Tomisnorduri, ca și la noi, numai că spațiul este mult mai larg. Multe blocuri fără balcone, tip confort IV, cărora le spune "câmine". De ferestre sunt agățate rufe multicolore, dar și obiecte care nu mai au loc prin casă: o bicicletă, un butoi de plastic, vreun cărucior de copil. Sună edificii decente cu balcone largi, construite mai încoace. Ni se explică: doar 15% din moldoveni trăiesc în apartamente confortabile, restul în cămine. Spațiul locativ civilizat este ocupat de alolingvi, cel mai adesea ruși, care primeau și posturile de conducere, de specialitate etc. Sunt uluit că firmele magazinelor sunt scrise în românește: și străzile au plăcuțe în limba română, uneori caligrafiate stălcit, este adevarat: un mare bulevard se numește "V. Alecsandri". O colegă ne dă altă lămurire: alolingvi neruși preferă să vorbească rusești, iar rusofonii nici nu concep să vorbească românească (fata care ne servea la masă, la cantină-restaurant, nici-a adresa numai în rusești). Constituția e blândă: alolingvi sunt obligați să învețe limba țării în cel mult... 9 ani. Dar și moldovenii îñă (mai puțin intelocibili și tineretul) vorbesc pe stradă rusești, fie pentru a se exprima mai fluent (școală au făcut-o în limba rusă), fie de teamă, rusofonii fiind în ultima vreme destul de nervosi. În chioșcuri nu am văzut publicații în limba română, îñă o colegă îñă dăruiște revista "Literatura și artă", editată de obștea scriitorilor din R. Moldova, o ocază de găndire și simțire românească. Dintre-un articol aflu că 85% din producția editorială națională apare, îñă în... rusești. La Biblioteca pentru copii, altfel spațioasă, majoritatea cărților sunt în rusești,

fie românești, dar cu caractere chirilice. Cererea de carte în limba română, îndeosebi a tineretului, este extraordinar de mare. Biblioteca "Ovidiu", românească, are 7.000 de cititori și împreună anual circa 300.000 de publicații.

Cu toate că vremea este urâtă, cu ceată și mărgă, pot observa că Chișinău este un oraș frumos, cu parcuri întinse și bulevarde largi, poate prea largi, pe care mai stăruie edificii greoi-pretențioase din vremea stalinismului, ornate cu capiteluri corintice din ipsos, în mijlocul cărora tronează seceră și ciocanul. Mașina a fost reparată și plecăm. Dar moldovenii vor să ne dăruiască și ei ceva: știind că la Constanța, ducem mare lipsă de aparat de citit microfilme, ne donează unul, cu acte în regulă, semnate și parafate. Treceam de vama "moldovenească", dar ne potințim la cea românească, din pricina aceluia aparat, care este doar o cutie de tablă cu un bec și o lentilă. Vameșii îñă încrunăți cred că ne mai trebuie o stampilă... de la Constanța. Dar este dumnică și Biblioteca Județeană, de unde am putea primi faxul salvator, este închisă. Nu există ieșire: nu putem părași granița, nici cu aparatul, nici fără. După trei ore de discuții și tratative, soluția totuși s-a găsit. Îlături de noi așteptă în ploaie amărății neguțători de frontieră, care vând nimicuri prin gorbaciovurile românești. Mercedesuri și alte mașini de lux din ambele părți ale Prutului trec prin vamă cu voioșie, fără a staționa nici cinci minute...

Deocamdată, în R. Moldova, prioritățea rămâne tot lupta pentru păstrarea limbii, luptă crâncenă îñă în prima jumătate a secolului trecut. Deci, Basarabia are mare trebuință de cărți, de lumina spiritului național.

Constantin CIOROIU

CALENDAR CULTURAL*

Ianuarie

SANDOR PETÖFI
(1 I 1823-1849)
175 de ani de la nașterea poetului ungur

CHARLES PÉGUY
(7 I 1873-1914)
125 de ani de la nașterea scriitorului și publicistului francez

ALFRED RUSSEL WALLACE
(8 I 1823-1913)
175 de ani de la nașterea exploratorului și naturalistului britanic

EDOUARD LALO
(17 I 1823-1892)
175 de ani de la nașterea compozitorului francez

IOAN SLAVICI
(18 I 1848-1925)
150 de ani de la nașterea scriitorului român

AUGUSTE COMTE
(19 I 1798-1857)
200 de ani de la nașterea filosofului și sociologului francez

SERGHEI MIHAJOVICI EISENSTEIN
(23 I 1898-1948)
100 de ani de la nașterea regizorului rus

ALEXANDRU FLECHTENMACHER
(1823-28 I 1898)
100 de ani de la moartea compozitorului, violonistului și dirijorului și pedagogului român

GHEORGHE BRĂTIANU
(30 I 1898-1953)
100 de ani de la nașterea istoricului și omului politic român

FRANÇOIS MANSART
(I 1598-1666)
400 de ani de la nașterea arhitectului francez

Februarie

SAVA HENTIA
(1 II 1848-1904)
150 de ani de la nașterea pictorului român

ALVAR AALTO
(3 II 1898-1976)
100 de ani de la nașterea arhitectului finlandez

POLLAIUOLO
(c. 1432-4 II 1498)
500 de ani de la moartea sculptorului, pictorului și gravurului italian

BERTLOT BRECHT
(10 II 1898-1956)
100 de ani de la nașterea poetului, dramaturgului și regizorului german

FIODOR IVANOVICI ŠALIAPIN
(13 II 1873-1938)
125 de ani de la nașterea bas-baritonului rus

PIERRE PAUL PRUD'HON
(1758-14/16 II 1823)
175 de ani de la moartea pictorului francez

HUGO DE VRIES
(16 II 1848-1935)
150 de ani de la nașterea botanistului olandez

MOLIÈRE
(1622-17 II 1673)
325 de ani de la moartea dramaturgului francez

COPERNIC
(19 II 1473-1543)
525 de ani de la nașterea astronomului polonez

SIR CHRISTOPHER WREN
(1632-25 II 1723)
275 de ani de la moartea matematicianului, astronomului și arhitectului englez

ERNEST RENAN
(27 II 1823-1892)
175 de ani de la nașterea scriitorului, filosofului, filologului și istoricului francez

PETRE BOGDAN
(II 1873-1944)
125 de ani de la nașterea chimistului român

Martie

PERUGINO
(c. 1448 II/I/III 1523)
475 de ani de la moartea pictorului italian

FRANCESCO REDI
(1626 - III 1698)
300 de ani de la moartea medicului și literatului italian

CONSTANTIN DAICOVICIU
(1 III 1898-1973)
100 de ani de la nașterea istoricului și arheologului român

JAKOB WASSERMANN
(10 III 1873-1934)
125 de ani de la nașterea scriitorului german

TIRSO DE MOLINA (Gabriel Téllez)
(1583 - 12 III 1648)
350 de ani de la moartea dramaturgului spaniol

THÉODORE DE BANVILLE
(14 III 1823-1891)
175 de ani de la nașterea scriitorului francez

CONSTANTIN D. ARICESCU
(18 III 1823-1886)
175 de ani de la nașterea istoricului, scriitorului și publicistului român

MAX REGER
(19 III 1873-1916)
125 de ani de la nașterea compozitorului, organistului, pianistului și dirijorului german

DIMITRIE ONCIU
(1856-20 III 1923)
75 de ani de la moartea istoricului român

SARAH BERNHARDT
(1844-26 III 1923)
75 de ani de la moartea tragedienei franceze

Aprilie

EMMANUEL MARTONNE
(1 IV 1873-1955)
125 de ani de la nașterea geografului francez

SERGHEI VASILIEVICI RAHMANOV
(1 IV 1873-1943)
125 de ani de la nașterea compozitorului, pianistului și dirijorului rus

GAETANO DONIZETTI
(1797-8 IV 1848)
150 de ani de la moartea compozitorului italiano

ALEKSANDR NIKOLAEVICI OSTROVSKI
(12 IV 1823-1886)
175 de ani de la nașterea dramaturgului rus

GUSTAVE MOREAU
(1826-18 IV 1898)
100 de ani de la moartea pictorului și desenatorului francez

CALISTRAT HOGAȘ
(19 IV 1848-1917)
c. 150 de ani de la nașterea prozatorului român

EUGÈNE DELACROIX
(26 IV 1798-1863)
200 de ani de la nașterea pictorului francez

Mai

SEXTIL PUȘCARIU
(1877-5 V 1948)
50 de ani de la moartea lingvistului și filologului român

WILHELM WINDELBAND
(11 V 1848-1915)
150 de ani de la nașterea filosofului german

ALEXANDRU IOAN CUZA
(1820-15 V 1873)
125 de ani de la moartea primului domnitor al Principatelor Române Unite

HENRI BARBUSSE
(17 V 1873-1935)
125 de ani de la nașterea scriitorului francez

OMAR KHAYYAM
(18 V 1048-1131)
950 de ani de la nașterea poetului, matematicianului și astronomului persan

FRITZ VON UHDE
(22 V 1848-1911)
150 de ani de la nașterea pictorului german

ALESSANDRO MANZONI
(1785-22 V 1873)
125 de ani de la moartea scriitorului italian

LOUIS LE NAIN
(1593-23 V 1648)
350 de ani de la moartea pictorului francez

OTTO LILIENTHAL
(23 V 1848-1896)
150 de ani de la nașterea inginerului german

JAN URBAN JARNÍK
(25 V 1848-1923)
150 de ani de la nașterea filologului ceh

JOHANN LUDWIG TIECK
(31 V 1773-1853)
225 de ani de la nașterea scriitorului german

Iunie

FEDERICO GARCIA LORCA
(4 VI 1898-1936)
100 de ani de la nașterea poetului și dramaturgului spaniol

ADAM SMITH
(5 VI 1723-1790)
275 de ani de la nașterea economistului și filosofului englez

PAUL GAUGUIN
(7 VI 1848-1903)
150 de ani de la nașterea pictorului francez

CURZIO MALAPARTE
(9 VI 1898-1957)
100 de ani de la nașterea scriitorului și publicistului italian

BLAISE PASCAL
(19 VI 1623-1662)
375 de ani de la nașterea matematicianului, fizicianului, scriitorului și filosofului francez

ERICH MARIA REMARQUE
(22 VI 1898-1970)

100 de ani de la nașterea scriitorului german

ANDREI ȘAGUNA
(1809-28 VI 1873)
125 de ani de la moartea prelatului și omului politic român

GIACOMO LEOPARDI
(29 VI 1798-1837)
200 de ani de la nașterea poetului italian

LEO FROBENIUS
(29 VI 1873-1938)
125 de ani de la nașterea etnografului și filosofului german

Iulie

FRANÇOIS RENÉ, vicont de CHATEUBRIAND
(1768 - 4 VII 1848)
150 de ani de la moartea scriitorului francez

ION SIMIONESCU
(10 VII 1873-1944)
125 de ani de la nașterea geologului și paleontologului român

SIR JOSHUA REYNOLDS
(16 VII 1723-1792)
275 de ani de la nașterea pictorului englez

HERBERT MARCUSE
(19 VII 1898-1979)
100 de ani de la nașterea filosofului american de origine germană

August

EUGÈNE LOUIS BOUDIN
(1824-8 VIII 1898)
100 de ani de la moartea pictorului francez

GEORGE STEPHENSON
(1781-12 VIII 1848)
150 de ani de la moartea inginerului englez

ELIEL SAARINEN
(20 VIII 1873-1950)
125 de ani de la nașterea arhitectului finlandez

LUCIA STURDZA-BULANDRA
(23 VIII 1873-1961)
125 de ani de la nașterea actriței române

Septembrie

ALFRED JARRY
(8 IX 1873-1907)
125 de ani de la nașterea scriitorului francez

MAX REINHARDT
(9 IX 1873-1943)
125 de ani de la nașterea regizorului german

STÉPHANE MALLARMÉ
(1842-10 IX 1898)
100 de ani de la moartea poetului francez

DAVID RICARDO
(1772-11 IX 1823)
175 de ani de la moartea economistului și omului politic englez

THEODOR FONTANE
(1819-20 IX 1898)
100 de ani de la moartea scriitorului german

ALFRED MARGLU SPERBER
(23 IX 1898-1967)
100 de ani de la nașterea poetului german din România

GEORGE GERSHWIN
(25 IX 1898-1937)
100 de ani de la nașterea compozitorului, pianistului și dirijorului american

GABRIEL DE MORTILLET
(1821-25 IX 1898)
100 de ani de la moartea arheologului francez

GHEORGHE LAZĂR
(1779-IX 1823)
175 de ani de la moartea întemeitorului învățământului românesc modern

Octombrie

GHEORGHE TITEICA
(4 X 1873-1939)
125 de ani de la nașterea matematicianului român

GEORGE MIHAIEL ZAMFIRESCU
(13 X 1898-1939)
100 de ani de la nașterea scriitorului român

PIERRE PUVE de CHAVANNES
(1824 - 24 X 1898)
100 de ani de la moartea pictorului francez

DIMITRIE CANTEMIR
(26 X 1673-1723)
325 de ani de la nașterea cărturarului umanist, domn al Tării Moldovei

Noiembrie

DIMITRIE PACIUREA
(1 XI 1873-1932)
125 de ani de la nașterea sculptorului român

FRANCISCO ZURBARÁN
(7 XI 1598-1664)
400 de ani de la nașterea pictorului spaniol

RÉNÉ CLAIR
(11 XI 1898-1981)
100 de ani de la nașterea cineastului francez

BENJAMIN FUNDOIANU
(14 XI 1898-1944)
100 de ani de la nașterea poetului și eseistului român

RÉNÉ MAGRITTE
(21 XI 1898-1967)
100 de ani de la nașterea pictorului belgian

URMUZ
(1883-23 XI 1923)
75 de ani de la moartea scriitorului român

ION GEORGESCU
(1856-XI 1898)
100 de ani de la moartea sculptorului român

Decembrie

LUIGI GALVANI
(1737-4 XII 1798)
200 de ani de la moartea fizicianului și medicului italian

GIOVANNI LÖRENZO BERNINI
(7 XII 1598-1680)
400 de ani de la nașterea arhitectului și sculptorului italiano

ABDUL-VALID MOHAMED IBN-ROŞD (Averroes)
(1126-11 XII 1198)
800 de ani de la moartea medicului și filosofului arab

VALERI IAKOVLEVICI BRIUSOV
(13 XII 1873-1924)
125 de ani de la nașterea poetului rus

JEAN HENRI FABRE
(22 XII 1823-1915)
175 de ani de la nașterea etnologului francez

ADAM MICKIEWICZ
(24 XII 1798-1855)
200 de ani de la nașterea poetului polonez

GEORGES RODENBACH
(1855-25 XII 1898)
100 de ani de la moartea poetului belgian

OVID DENȘUȘIANU
(29 XII 1873-1938)
125 de ani de la nașterea filologului, lingvistului, folcloristului, istoricului literar și poetului român

IOAN HONTERUS
(1498-1549)
500 de ani de la nașterea umanistului săs din Transilvania

GIORDANO BRUNO
(1548-1600)
450 de ani de la nașterea filosofului italian

KONSTANDINOS RIGAS
(c. 1757- 1798)
200 de ani de la moartea poetului grec

* Din revista "Aniversări culturale", anul 36, nr. 2, 1997, p. 159-172, editată de Biblioteca Națională a României

Sponsori ai Bibliotecii Județene Constanța

- ❖ S.C.H. Constanța**
- ❖ COMAT S.A. Constanța**
- ❖ S.C. CERE**

HARTA AREALULUI VEST - PONTIC ȘI A REGIUNILOR CARPAȚO-BALCANICE ÎN SECOLELE I - III

BIBLION
"HABENT SUA FATA LIBELLUM"

ISSN 1221 - 8855

Apare sub egida Asociației Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice
din România - Filiala Constanța, Asociația Bibliotecarilor din Învățământ
din România - Filiala Constanța și Biblioteca Județeană Constanța
Redactori: Dumitru Constantin Zamfir, Constantin Cioroiu, Ion Popișteanu

Biblioteca Județeană Constanța
Tehnoredactare computerizată:
Marieta Dragomir
Tiparul executat la: GOLIAT SRL
Se difuzează gratuit